

51. SARAJEVSKI
DANI
POEZIJE

22.-26. 5. 2012.

www.sadapoezije.ba

Društvo pisaca Bosne i Hercegovine

51. SARAJEVSKI DANI POEZIJE

OTKRIVANJE NOVIH ISKUSTAVA, ZAVIČAJA I JEZIKA

Ovo su pedeset prvi Sarajevski dani poezije. Njihova starosna dob, koja je premašila pola stoljeća trajanja, upućuje na to da su oni već sami po sebi postali institucija, koja ne iskazuje samo identitet ovoga grada, već i Bosne i Hercegovine u evropskom i svjetskom kontekstu. Sarajevski dani poezije, zapravo, čuvaju i izražavaju kosmopolitski duh grada, koji se, usljed komercijalizacije i nacionalne segregacije, nedostatka političke i moralne svijesti o održanju bilo čega što predstavlja kontinuitet s prošlošću – tradicijom, počeo urušavati iznutra. Svjedoci smo porazne činjenice da se kulturne institucije u Bosni i Hercegovini, koje upravo čuvaju taj odnos naprema baštine i memorije, zatvaraju. A, tradicija neobilježena nacionalnom isključivošću, nije zatvoreni kosmos, niti jedan omeđeni sistem vrijednosti; ona je kao susret raznolikih svjetova i kao živa riječ koja otvara mnoštvo uvida, i sama otvorena i pokretljiva.

Kakvo je onda mjesto i uloga poezije u svijetu u kojem je blještavi i dopadljivi sjaj lažnih slika i jeftinog senzacionalizma gotovo zamijenio samu stvarnost? Spašavajući i čuvajući riječi od njihovog utrnuća u okoštala značenja u koje ih gura banalna i siva svakodnevnica, poezija nas povezuje s onim što je najkonkretnije i najintimnije u našem životu; poezija, kao pojedinačna slika, razliku između svijeta i riječi, prisutnu u ogledalskom paralelizmu, umnogome briše i dokida: svijet u njoj postaje slika, a slika svijet. Riječ je o putovanju u kojem se raskriva tajanstveni smisao riječi, koji je, usljed njihove konvencionalne upotrebe i izlzanog smisla, ostao sakriven. U njemu se odmotavaju labirinti naše traumatske prošlosti, kako bi se otvorili ka novome horizontu budućnosti, a univerzalne istine, počev od onih koje se odnose na zaumno porijeklo svijeta, samoću u činu njegovog nastanka, te njegovog maglovitog kraja..., otjelotvoruju u pojedinačno prisustvo.

U svijetu u kojem je skoro svaka nada potonula, poezija, čija moć i snaga kao da dopiru iz same margine, iz pozicije autsajdera, koji uspijeva jasnije i bolje uočiti stvari negoli onaj koji je u centru pažnje, budi nadu u život, koji se u njoj rascvjetava izvan bilo kakve konstrukcije i šablona. U tom smislu, poezija je izraz manjine, koja pronalazi svoj zavičaj i značenje u imaginarnim zemljama djetinjstva, u pažljivom osluškivanju jezika, koji se otupio unutar površnog medijskog terora, koji je šablon i konstrukciji proglasio samim životom. Istinska poezija je, nesumnjivo, i pobuna protiv komercijalizma i, posebno, ekskluzivnog nacionalnog ukorijenjenja, u koji su se, nažalost, zapleli mnogi pjesnici s naših prostora.

Sarajevska publika će, nadam se, znati da osluškuje i prati glas i riječi pjesnika, od kojih je veliki broj gostujućih, a pjesnici će, u susretu s gradom čiji su gosti koji je umnogome obilježio historiju dvadesetog vijeka, iščitavati jednu otvorenu knjigu koja se stalno iznova čita i u kojoj se stalno otvaraju skrivena značenja koja i sama traže nove pjesme.

I, jednako kao što je svaki susret s pjesmom skok u nepoznato, u novi svijet, u drugi jezik, tako je i svaki susret sa pjesnicima, koji nam, pored pjesnika iz Bosne i Hercegovine, dolaze iz raznih djelova svijeta i različitih kultura: Švedske, Italije, Rumunije, Njemačke, Albanije, Slovenije, Hrvatske, Crne Gore, Izraela, Mađarske, Srbije i dr., otkrivanje jednog novog iskustva, novog zavičaja, novog jezika.

Sarajevo, maj 2012.

Senadin Musabegović
*Predsjednik Organizacionog odbora
51. Sarajevskih dana poezije*

51. SARAJEVSKI DANI POEZIJE

OTKRIVANJE NOVIH ISKUSTAVA, ZAVIČAJA I JEZIKA

Ovo su pedeset prvi Sarajevski dani poezije. Njihova starosna dob, koja je premašila pola stoljeća trajanja, upućuje na to da su oni već sami po sebi postali institucija, koja ne iskazuje samo identitet ovoga grada, već i Bosne i Hercegovine u evropskom i svjetskom kontekstu. Sarajevski dani poezije, zapravo, čuvaju i izražavaju kosmopolitski duh grada, koji se, usljed komercijalizacije i nacionalne segregacije, nedostatka političke i moralne svijesti o održanju bilo čega što predstavlja kontinuitet s prošlošću – tradicijom, počeo urušavati iznutra. Svjedoci smo porazne činjenice da se kulturne institucije u Bosni i Hercegovini, koje upravo čuvaju taj odnos naprema baštine i memorije, zatvaraju. A, tradicija neobilježena nacionalnom isključivošću, nije zatvoreni kosmos, niti jedan omeđeni sistem vrijednosti; ona je kao susret raznolikih svjetova i kao živa riječ koja otvara mnoštvo uvida, i sama otvorena i pokretljiva.

Kakvo je onda mjesto i uloga poezije u svijetu u kojem je blještavi i dopadljivi sjaj lažnih slika i jeftinog senzacionalizma gotovo zamijenio samu stvarnost? Spašavajući i čuvajući riječi od njihovog utrnuća u okoštala značenja u koje ih gura banalna i siva svakodnevnica, poezija nas povezuje s onim što je najkonkretnije i najintimnije u našem životu; poezija, kao pojedinačna slika, razliku između svijeta i riječi, prisutnu u ogledalskom paralelizmu, umnogome briše i dokida: svijet u njoj postaje slika, a slika svijet. Riječ je o putovanju u kojem se raskriva tajanstveni smisao riječi, koji je, usljed njihove konvencionalne upotrebe i izlzanog smisla, ostao sakriven. U njemu se odmotavaju labirinti naše traumatske prošlosti, kako bi se otvorili ka novome horizontu budućnosti, a univerzalne istine, počev od onih koje se odnose na zaumno porijeklo svijeta, samoću u činu njegovog nastanka, te njegovog maglovitog kraja..., otjelotvoruju u pojedinačno prisustvo.

U svijetu u kojem je skoro svaka nada potonula, poezija, čija moć i snaga kao da dopiru iz same margine, iz pozicije autsajdera, koji uspijeva jasnije i bolje uočiti stvari negoli onaj koji je u centru pažnje, budi nadu u život, koji se u njoj rascvjetava izvan bilo kakve konstrukcije i šablona. U tom smislu, poezija je izraz manjine, koja pronalazi svoj zavičaj i značenje u imaginarnim zemljama djetinjstva, u pažljivom osluškivanju jezika, koji se otupio unutar površnog medijskog terora, koji je šablon i konstrukciji proglasio samim životom. Istinska poezija je, nesumnjivo, i pobuna protiv komercijalizma i, posebno, ekskluzivnog nacionalnog ukorijenjenja, u koji su se, nažalost, zapleli mnogi pjesnici s naših prostora.

Sarajevska publika će, nadam se, znati da osluškuje i prati glas i riječi pjesnika, od kojih je veliki broj gostujućih, a pjesnici će, u susretu s gradom čiji su gosti koji je umnogome obilježio historiju dvadesetog vijeka, iščitavati jednu otvorenu knjigu koja se stalno iznova čita i u kojoj se stalno otvaraju skrivena značenja koja i sama traže nove pjesme.

I, jednako kao što je svaki susret s pjesmom skok u nepoznato, u novi svijet, u drugi jezik, tako je i svaki susret sa pjesnicima, koji nam, pored pjesnika iz Bosne i Hercegovine, dolaze iz raznih djelova svijeta i različitih kultura: Švedske, Italije, Rumunije, Njemačke, Albanije, Slovenije, Hrvatske, Crne Gore, Izraela, Mađarske, Srbije i dr., otkrivanje jednog novog iskustva, novog zavičaja, novog jezika.

Sarajevo, maj 2012.

Senadin Musabegović
*Predsjednik Organizacionog odbora
51. Sarajevskih dana poezije*

PROGRAM 51. SARAJEVSKIH DANA POEZIJE

UTORAK, 22. MAJ/SVIBANJ 2012.

U susret 51. Sarajevskim danima poezije:

PJESNIČKO POSLIJEPODNE U NOVOM GRADU

Sudjeluju: Bisera Alikadić (BiH), Fuad Kovač (BiH), Zilhad Ključanin (BiH), Refik Ličina (BiH, Švedska), Admiral Mahić (BiH), Mujo Musagić (BiH), Ljubica Ostojić (BiH), Claudio Pozzani (Italija), Dara Sekulić (BiH), Stevan Tontić (BiH), Moaen Shalabia (Izrael, Palestina), Mustafa Zvizdić (BiH).

Moderator: Mustafa Smajlović

Biblioteka Alipašim most 2, Kasima Hadžića br. 1-6,

Sarajevo – 16,00 sati

POEZIJA I FILM: PIER PAOLO PASOLINI

O filmu govori: Senadin Musabegović

Kriterion, Ulica Obala Kulina bana 2, Sarajevo – 17,00 sati

MLAĐE BOSANSKOHERCEGOVAČKO PJESNIŠTVO

Sudjeluju: Bjanka Alajbegović, Almir Kolar, Bojana Kulidžan, Martina Mlinarević-Sopta, Radomir Mitrić, Srđan Mršić, Naida Mujkić, Tanja Stupar-Trifunović, Aida Šečić, Šejla Šehabović, Ajla Terzić.

Muzički program: Vlado Kreslin

Voditeljica pjesničke večeri: Fadila Nura Haver

Kriterion, Ulica Obala Kulina bana 2, Sarajevo – 20,00 sati

SRIJEDA 23. MAJ/SVIBANJ 2012.

SUSRETI: STUDENTI I PISAC IZ LEKTIRE – MUHIDIN ŠARIĆ

O pjesnikovu djelu govori: prof. dr. Rašida Kadrić

Voditelj-moderator: Mirsad Bećirbašić

Pedagoška akademija, Skenderija 72, Sarajevo – 10,00 sati

KNJIŽEVNO POSLIJEPODNE SA OSNOVCIMA OPĆINE STARI GRAD – SARAJEVO

Sudjeluju: Dragomir Čulafić (Crna Gora, Srbija), Šefik Daupović (BiH), Marija Fekete (BiH), Jagoda Iličić (BiH), Adnadin Jašarević (BiH),

Senudin Jašarević (BiH), Sonja Jurić (BiH), Fahrudin Kučuk (BiH), Tode Nikoletić (BiH, Srbija), Ranko Pavlović (BiH), Velimir Ralević (Crna Gora), Esmir Salihović (BiH), Stjepan Zelenika (BiH).

Muzički program: Dječiji hor „Suncokreti“

Urednik i voditelj programa: Mirsad Bećirbašić

Sala Općine Stari Grad, Ulica Zelenih beretki 4,

Sarajevo – 12,00 sati

SVEČANO OTVARANJE

51. SARAJEVSKIH DANA POEZIJE

Sudjeluju: Bisera Alikadić (BiH), Kresimir Bagić (Hrvatska), Ahmed Burić (BiH), Jelka Ciglenički (Slovenija), Daniela Danz (Njemačka), Fadila Nura Haver (BiH), Zilhad Ključanin (BiH), Arian Leka (Albanija), Refik Ličina (BiH, Švedska), Kemal Mahmutefendić (BiH), Radomir Mitrić (BiH), Mujo Musagić (BiH), Mirjana Stefanović (Srbija), Mile Stojić (BiH), Magnus William-Olsson (Švedska), Almir Zalihić (BiH).

Pozdravna riječ: Amir Brka, predsjednik Društva pisaca BiH, i Alija Behmen, gradonačelnik Sarajeva

Voditeljica programa: Aida Krehić

Pjesničke prijevode inostranih pjesnika govori: Hasija Boric

Muzički program: Vlado Kreslin

Zemaljski muzej, Zmaja od Bosne 3, Sarajevo – 13,00 sati

KNJIŽEVNI PORTRET: SLOBODAN BLAGOJEVIĆ

O Blagojevićevu književnom djelu govore: Hadžem Hajdarević, Senadin Musabegović, Mile Stojić

Kriterion Ulica Obala Kulina bana 2, Sarajevo – 18,00 sati

KNJIŽEVNA SCENA: MEĐUNARODNA PJESNIČKA VEČER

Sudjeluju: Tomica Bajsic (Hrvatska), Daniel Banulescu (Rumunija), Daniela Danz (Njemačka), András Gerevich (Mađarska), Ibrahim Hadžić (Srbija), Miklavž Komelj (Slovenija), Arian Leka (Albanija), Milorad Popović (Crna Gora), Claudio Pozzani (Italija), Moaen Shalabia (Izrael, Palestina), Mirjana Stefanović (Srbija), Jovanka Uljarević (Crna Gora), Magnus William-Olsson (Švedska).

Urednica programa: Fadila Nura Haver

Kriterion Ulica Obala Kulina bana 2, Sarajevo – 19,30 sati

ČETVRTAK, 24. MAJ/SVIBANJ 2012.

„MOJA POETIKA“ (AUTOPOETIČKE ISPOVIJESTI)

Sudjeluju: Daniela Danz (Njemačka), Ibrahim Hadžić (Srbija), Ranko Pavlović (BiH), Mirjana Stefanović (Srbija), Damir Šodan (Hrvatska), Magnus William-Olsson (Švedska).

Urednik programa: Stevan Tontić

Kriterion Ulica Obala Kulina bana 2, Sarajevo – 11,00 sati

KNJIŽEVNO POSLIJEPODNE SA OSNOVCIMA – SOKOLAC

Sudjeluju: Dragomir Ćulafić (Crna Gora, Srbija), Šefik Daupović (BiH), Marija Fekete (BiH), Jagoda Iličić (BiH), Adnadin Jašarević (BiH), Senudin Jašarević (BiH), Sonja Jurić (BiH), Fahrudin Kučuk (BiH), Tode Nikoletić (BiH, Srbija), Ranko Pavlović (BiH), Velimir Ralević (Crna Gora), Esmir Salihović (BiH), Stjepan Zelenika (BiH).

Voditelj programa: Mirsad Bećirbašić

Opština Sokolac, Glasinačka bb, Sokolac – 12,00 sati

MEĐUNARODNO PJESNIČKO POSLIJEPODNE U DOBRINJI

Sudjeluju: Krešimir Bagić (Hrvatska), Tomica Bajsić (Hrvatska), Munib Delalić (BiH, Norveška), András Gerevich (Mađarska), Enes Halilović (Srbija), Miklavž Komelj (Slovenija), Admiral Mahić (BiH), Kemal Mahmutefendić (BiH), Nermina Omerbegović (BiH), Dara Sekulić (BiH), Mirsad Sijarić (BiH), Damir Šodan (Hrvatska), Dragana Tripković (Crna Gora), Almir Zalihić (BiH).

Voditeljica programa: Fadila Nura Haver

Biblioteka Dobrinja, Omladinskih radnih brigada

br.1-3 – 16,00 sati

OTVARANJE IZLOŽBE UČENIČKIH RADOVA MOTIVIRANIH TEMEMA BH. KNJIŽEVNOSTI

Voditelj programa: Mirsad Bećirbašić

Centar za kulturu, Jelića 1, Sarajevo – 17,00 sati

HOMMAGE PJESNIKU RAJKU ĐURICI

Sudjeluju: Zilhad Ključanin, Stevan Tontić

Poeziju čita: Hasija Borić

Atelje „Figure“, Daniela Ozme 12/3, Sarajevo – 16,00 sati

SAVREMENO CRNOGORSKO PJESNIŠTVO

Sudjeluju: Milorad Popović, Bogić Rakočević, Velimir Ralević,

Dragana Tripković, Jovanka Uljarević, Sreten Vujović.

Uvodna riječ: Hadžem Hajdarević

Atelje „Figure“, Daniela Ozme 12/3, Sarajevo – 18,00 sati

MEĐUNARODNA PJESNIČKA VEČER U GORAŽDU

(U saradnji sa Centrom za kulturu Goražde i Kulturnom manifestacijom „Sunce nad Drinom“)

Sudjeluju: Bjanka Alajbegović (BiH), Esad Babačić (Slovenija), Daniel Banulescu (Rumunija), Arian Leka (Albanija), Ljubica Ostojić (BiH), Barbara Pogačnik (Slovenija), Moaen Shalabia (Izrael, Palestina), Mustafa Zvizdić (BiH).

Voditelj programa: Ahmed Burić

JU Centar za kulturu, Zaima Imamovića 2, Goražde – 19,00 h

„MOJA POETIKA“ (PJESNIČKA VEČER)

Sudjeluju: Daniela Danz (Njemačka), Ibrahim Hadžić (Srbija), Ranko Pavlović, Mirjana Stefanović (Srbija), Damir Šodan (Hrvatska), Magnus William-Olsson.

Urednik programa: Stevan Tontić

Voditelj pjesničke večeri: Izudin Bajrović

Muzički program: „Arkul“

Atelje „Figure“, Daniela Ozme 12/3, Sarajevo – 21,00 sati

PETAK, 25. MAJ/SVIBANJ 2012.

OKRUGLISTO: POEZIJA U KONFLIKTNIM ZONAMA

Sudjeluju: Tomica Bajsić (Hrvatska), Adisa Bašić (BiH), Ahmet Burić (BiH), Jelka Ciglenički (Slovenija), Enver Kazaz (BiH), Miklavž Komelj (Slovenija), Mirjana Stefanović (Srbija), Damir Šodan (Hrvatska), Marko Vešović (BiH), Nenad Veličković (Crna Gora).

Uvodna riječ: Senadin Musabegović

Kriterion Ulica Obala Kulina bana 2, Sarajevo – 11,00 sati

KNJIŽEVNO POSLIJEPODNE SA OSNOVCIMA OPĆINE NOVI GRAD – SARAJEVO

Sudjeluju: Dragomir Ćulafić (Crna Gora, Srbija), Šefik Daupović (BiH), Marija Fekete (BiH), Jagoda Iličić (BiH), Adnadin Jašarević (BiH), Senudin Jašarević (BiH), Sonja Jurić (BiH), Fahrudin Kučuk (BiH), Tode Nikoletić (BiH, Srbija), Ranko Pavlović (BiH), Velimir Ralević (Crna Gora), Esmir Salihović (BiH), Stjepan Zelenika (BiH).

Muzički program: Dječiji hor „Suncokreti“

Urednik i voditelj programa: Mirsad Bećirbašić

**Sala Općine Novi Grad, Bulevar Meše Selimovića 97,
Sarajevo – 12, 00 sati**

SVEČANA DODJELA PRIZNANJA „BOSANSKI STEČAK“

Sudjeluju: Adisa Bašić (BiH), Amir Brka (BiH), Munib Delalić (BiH, Norveška), Ibrahim Hadžić (Srbija), Hadžem Hajdarević (BiH), Enes Halilović (Srbija), Bogić Rakočević (Crna Gora), Moaen Shalabia (Izrael, Palestina), Mirjana Stefanović (Srbija), Stevan Tontić (BiH), Marko Vešović (BiH), Magnus William-Olsson (Švedska).

Slovo o dobitniku Priznanja/nagrade Bosanski stečak: Mile Stojić

Poeziju dobitnika Bosanskog stečka govori: Aida Krehić

Muzički program: „Arkul“

Zemaljski muzej, Zmaja od Bosne 3, Sarajevo – 20,30 sati

SUBOTA, 26. MAJ/SVIBANJ 2012.

Zajednički izlet učesnika 51. Sarajevskih dana poezije
u Mostar i Počitelj

KNJIŽEVNO PODNE U POČITELJU

Sudjeluju: Esad Babačić (Slovenija), Krešimir Bagić (Hrvatska), Ibrahim Hadžić (Srbija), Sonja Jurić (BiH), Fuad Kovač (BiH), Lidija Pavlović (BiH), Miro Petrović (BiH), Mirjana Stefanović (Srbija), Sreten Vujić (Crna Gora).

Moderator: Ahmed Burić

Galerija „Mlaz“, Počitelj bb, Počitelj – 18:30 sati

51. SARAJEVSKI DANI POEZIJE

22.-26.5.2012.
www.sadapoezije.ba

Društvo pisaca Bosne i Hercegovine

PJESNICI - STRANI UČESNICI

ESAD BABAČIĆ
(SLOVENIJA)

Esad Babačić, pjesnik i novinar, rođen je u Ljubljani 1965. godine. U književnost je ušao pisanjem tekstova za pank grupu „Via ofenziva“, čiji je jedno vrijeme bio frontmen i pjevač. U kasnijim će godinama postati jedan od najeminentnijih autora savremene slovenačke pjesničke scene. Uz poeziju, radio je kao novinar na slovenačkoj nacionalnoj televiziji.

Objavio je slijedeće knjige poezije: *Kavala* (1986.), *Malemu boksarju* (1988.), *Angel s scufanimi krili* (1989.), *The Lying Poet* (Poetry Miscellany Chapbooks, Chattanooga, USA, 1990.), *Veter v žilah* (1994.), *Kiti se ne napihujejo* (2000.); *Divan* (2006.) i dr.

Nagrađivan je za svoj književni rad i preveden na druge jezike. Dobitnik je austrijske Nagrade „Kultursalon Hörbiger Literary Award“ za pjesmu „Dunav“.

KREŠIMIR BAGIĆ
(HRVATSKA)

Krešimir Bagić, pjesnik, stilističar i književni kritičar, objavio je slijedeće zbirke pjesama: *Svako je slovo kurva* (s B. Gregorićem – nagrada „Goran“, 1988.), *Između dva snažna dima* (1989.), *Krošnja* (1994.), *Bršljan* (1996.), *Jezik za svaku udaljenost* (2001.), *Le palmier se balance* (Pariz, 2003), *U polutami predgrađa* (2006.) i *Trebalo bi srušiti zidove* (nagrada „Dobriša Cesarić“, 2011), te, uz to, i znanstvenoesejističke knjige: *Četiri dimenzije sumnje* (koautor, 1988.), *Živi jezici* (1994.), *Umijeće osporavanja* (1999.) i *Treba li pisati kako dobri pisci pišu* (2004.) itd. Za književnokritičku knjigu *Brisani prostor* dobio je Nagradu „Julije Benešić“ (2002).

Uredio je više zbornika te sastavio više književnih zbornika. Prevođen je na dvadesetak jezika.

Predavao je hrvatski jezik i književnost na Sorboni (1996.-1999.) te bio voditelj Zagrebačke slavističke škole (2005.-2009.). Trenutno je šef Katedre za stilistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

TOMICA BAJSIĆ
(HRVATSKA)

Tomica Bajsić, pjesnik, prozaik, grafički dizajner, prevodilac, rođen je u Zagrebu 1968. Godine, gdje i danas živi. Školovao se u Školi primijenjenih umjetnosti i studirao na Likovnoj akademiji u Zagrebu. Bavio se i restauracijom i crtanjem. Dobitnik je Nagrade „Goranovo proljeće“ za zbirku *Južni križ* (1998.), te Nagrade „Dobriša Cesarić“ za zbirku *Zrak ispod mora* (2008.). Prevođen je na dvanaest jezika. Poezija i proza pojavljuje se u raznim antologijama, časopisima te na radiju, u zemlji i inozemstvu. Urednik je prijevodne poezije u časopisu *Poezija* i osnivač Naklade „Druga priča“, koja se bavi poezijom. Pored navedenih pjesničkih djela, objavio je i: *Pjesme svjetlosti i sjene*, poezija (AGM, 2004.), *Dva svijeta i još jedan*, putopisna proza (Naklada Ljevak, 2007.), *Ana i vila Velebita*, slikovnica, crtež i tekst (NP Velebit 2007.), *Pobuna obješenih*, poezija i prozni zapisi (Fraktura 2008.), te više prijevoda iz španske i latinoameričke književnosti.

DANIEL BĂNUȚESCU
(RUMUNIJA)

Daniel Bănuțescu jedan je od od najupečatljivih savremenih rumunskih pjesnika i prozaista. Rođen je 31. augusta 1960. u Bukureštu. Član je Udruženja rumunskih pjesnika, te član rumunskoga PEN-a.

Studirao je inženjstvo, ali je radio isključivo kao novinar i pisac. U književnosti je debitovao zbirkom pjesama *Te voi iubi pin' la sfirșitul patului* (1993.). Zatim se pojavljuju slijedeće knjige: *Balada lui Daniel Bănuțescu* (1997.), izbor *Republica Federală Daniel Bănuțescu* (2000.), *Cel mai bun roman al tutoror timpurilor* (2008.), itd. Autor je i trilogije u okviru novele koja nosi naziv *Am văzut lucrînd degetul lui Dumnezeu*. Njegova proza i poezija prevedene su na njemački, engleski, talijanski, srpski i holandski jezik.

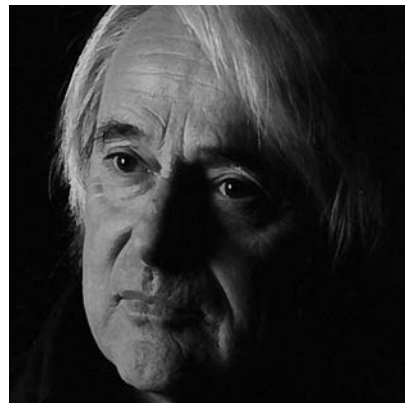
Dobitnik je brojnih nagrada u Rumuniji, Njemačkoj i Austriji, te zastupljen na brojnim međunarodnim festivalima poezije i drame.

JELKA CIGLENEČKI
(SLOVENIA)

Jelka Ciglenečki rođena je 3. 9. 1980. godine u Ptuj (Slovenija). Diplomirala je komparativnu književnost i teoriju literature, te ruski jezik in književnost na Filozofskom fakultetu u Ljubljani. Od 2004. godine direktorica je festivala „Dnevi poezije in vina“ (Ptuj), te, od godine 2005., zamjenica glavnog urednika književne edicije *Beletrina* (Študentska založba).

Piše književnu kritiku za vodeće slovenske literarne revije (*Sodobnost, Literatura*), te za slovenske dnevnik (*Delo, Večer, Dnevnik*). Godine 2008. Dobila je Stritarjevu nagradu za književnu kritiku. Prevela je mnogo autora iz ruskog jezika na slovenski jezik (Sergej Dovlatov, Mihail Šiškin, Aleksandr Genis, Arkadij Dragomoščenko, Elena Fanaïlova, Nikolaj Kononov, Vladimir Aristov i dr.). Mada poeziju piše još od srednje škole i objavljuje ju u različitim literarnim revijama i zbornicima, još uvijek odbija da ju sklopi u jedinstvenu pjesničku zbirku.

DRAGOMIR ĆULAFIĆ
(CRNA GORA, SRBIJA)

Dragomir Ćulafić je, prvenstveno, autor za djecu i mlade. Rođen je 8. novembra 1940. godine u selu Luge, kod Andrijevice (Crna Gora). Završio je Filozofski fakultet, grupu za njemački jezik i književnost. Živi u Beogradu. Knjige objavljuje cijele četiri decenije: *Pozni šetači, poezija* (1971.), *Druga java, poezija* (1973.), *Razgovor žedi, poezija* (1978.), *Ako se setiš, poezija za djecu* (1985., 1986.), *Navala praznine, poezija* (1988.), *Čudna staza, poezija za djecu* (1988.), *Selice, poezija za djecu* (1988), *Ključ, pripovijetke* (1991.), *Šta tu ima da se krije, poezija za djecu* (1994.), *Kad jabuka zarumeni, izbor poezije i proze za djecu* (1996., 1997.), *Pričest, poezija* (1997.); *Prenočen život, sa Ratkom Ćolakovićem, antologija boemske poezije* (1997.), *Zvezdano ždrijebe, roman za mlade* (1997.), *Šapnula mi breza, izabrane i nove pesme za djecu* (Nolit, Beograd, 2001), *More na jedanaestom spratu, priče za djecu* (2001.), *Naše leto, „roman za djecu i roditelje“* (2002.), *Ringišpil u mojoj glavi, roman za mlade* (2003., 2005.), *Da ti šapnem, pesme i priče za djecu, izbor* (2010.), *U svom ramu, poezija* (2011.), itd., itd. Ćulafićevi romani za mlade su rado čitana štiva i u mnogim našim bibliotekama su proglašavani za najčitanije knjige.

DANIELA DANZ
(NJEMAČKA)

Daniela Danz, pjesnikinja, prozna spisateljica, rođena je 1976. godine u Eisenachu (Njemačka). Historiju umjetnosti i germanistiku studirala je u Tübingenu, Pragu, Berlinu i Halleu. Jedna je od najzapaženijih njemačkih književnica mlađe generacije. Pored pisanja poezije i proze, bavi se i proučavanjem i inventarisanjem umjetničkog blaga. Predaje na univerzitetu u Osnabrücku.

Objavila je pjesničke zbirke *Serimunt* (2004.) i *Pontus* (2009.), te dvije knjige proze: *Arachne* (2002.) i *Türmer* (roman, 2006.). Dobitnica je više književnih priznanja. Živi u Halleu.

ANDRAS GEREVICH
(MAĐARSKA)

Andras Gerevich, pjesnik, prozni pisac, esejist, scenarist, prevodilac, rođen je 1976. godine u Budimpešti. Diplomirao je englesku književnost na Eötvös univerzitetu u Budimpeštu (ELTE), te kasnije studirao kreativno pisanje na Dartmouth koledžu u SAD-u sa Fulbright stipendijom. Studirao je i režiju na Nacionalnoj filmskoj i televizijskoj školi u Britaniji.

Objavio je tri zbirke poezije na maternjem mađarskom jeziku: *Átadom a pórázt* (Vežanje, 1997.), *Férfiak* (Ljudi, 2005.), *Barátok* (Priatelji, 2009.). Objavio je i knjigu pjesama na engleskom jeziku: *Tiresia's Confession* (Tiresijeva ispovijest, 2008.). Pjesme su mu prevedene na desetine jezika te objavljujane u časopisima i antologijama. Gerevich je i pisac nekoliko nagrađivanih scenarija kratkog filma produciranih u Velikoj Britaniji. Njegovi pozorišni komadi izvođeni su u Budimpešti i čitani u Londonu. Objavljuje i eseje, priče, te prijevode brojnih pjesnika na mađarski s engleskoga govornog područja.

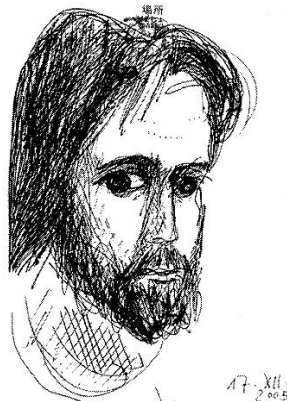

ENES HALILOVIĆ
(SRBIJA)

Enes Halilović, pjesnik, dramski pisac, publicist, urednik, rođen je 5. marta 1977. godine u Novom Pazaru. Autor je projekta Arhiva istorije, kulture i tradicije – ATIK, te urednik književnoga lista Sent.

Objavio je, između ostaloga, slijedeće knjige: *Srednje slovo*, poezija (1995.), *Bludni parip*, poezija (2000.), *Potomci odbijenih prosaca*, priče (2004.), *In vivo*, drame (2004.), *Kapilarne pojave*, priče (2006.), *Listovi na vodi*, poezija (2007.), *Kemet*, drama (2010.), Nagrađivan je za svoj književni rad (primjerice, „Miljkovićeve nagrade“ za knjigu pjesama *Pesme iz bolesti i zdravlja* – 2012. i dr.), zastupljen u više antologija, te preveden na više svjetskih jezika.

Živi i radi u Novom Pazaru.

MIKLAVŽ KOMELJ (SLOVENIJA)

Miklavž Komelj rođen je 10. 7. 1973. godine u Kranju. Studirao je povijest umjetnosti na Ljubljanskom univerzitetu, gdje je i doktorirao s tezom „Značenja prirode u toskanskom slikarstvu prve polovine XIV. stoljeća. Živi u Ljubljani kao slobodan književnik.

Od objavljenih pjesničkih djela spomenut ćemo slijedeća: *Luč dedeljina* (1991.), *Jantar časa* (1995.), *Rosa* (2002.), *Hipodrom* (2006.), *Nenaslovljiva imena* (2008.) i dr. Poesbno su zanimljive knjige rasprava i eseja: *Kako misliti partizansko umetnost* (2009.), Ljubljana: *Mesta v mestu* (2009.), *Umjetnost poezije* (2010.).

Objavio je prevode Fernanda Pessoae, Pier Paola Pasolinija i Cesara Valleja. Kao i mnogobrojne eseje i rasprave iz oblasti teorije i povijesti umjetnosti i književnosti.

ARIAN LEKA (ALBANIJA)

Arian Leka, pjesnik, esejist, urednik, prevodilac, rođen 1966. u Durrësu (Albanija), pripada grupi avangardnih albanskih autora. Studirao je muziku na Muzičkoj akademiji „Jan Kukuzeli“ u Durrësu. Znanje o pentagramima i muzičkoj strukturi unio je u svoju poeziju.

Autor je četrnaest djela, uključujući kolekcije poezije, kratkih priča, novela i knjiga za djecu. Navest ćemo neka njegova djela: *Anija e Gjumi* (Uspavani brod, 2000.), *Strabizëm* (Strabizmus, 2004.), *Libër deti* (Knjiga o moru, 2009.), *Ndreqje gabimesh* (Ispravljanje grešaka, 2010.), kao i kolekcije kratkih priča *Ky vend i qetë ku s'ndodh asgjë* (Ova tiha zemlja kad se ništa ne događa, 1994., i *Shpina e Burrit* (Povratak čovjeka, 2004.), itd., itd.

Arian Leka je poznat i kao prevodilac nekih od najznačajnijih pjesnika italijanskog modernizma, uključujući Montalea. Quasimodoa, Pavesea, Marinettija i dr. Osnivač je književnog festivala (djeluje od 2004.) „Poeteka“ i glavni urednik tromjesečnog istoimenog časopisa *Poeteka*.

BARBARA POGAČNIK (SLOVENIJA)

Barbara Pogačnik, pjesnikinja, esejistkinja, prevoditeljica, rođena je 9. jula 1973. Studirala je francuski jezik u Belgiji i magistrirala na Sorboni u Parizu. Trenutno živi u Ljubljani. Piše kritike, eseje, pjesme i prevodi poeziju i filozofske tekstove s francuskog, engleskog, talijanskog i bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika. Radi u uredništvu literarnog magazina *Literatura*. Bila je urednica publikacije *Litterae slovenicae* kod Udruženja slovenskih pisaca. Radila je na književnom festivalu Vilenica, sada vodi međunarodni pjesničko-prevodilački festival *Pjesnici prevode pjesnike – Sinji krug*. Godine 2007. izašla je njena prva knjiga *Poplave* (Mladinska knjiga), a 2008. *U množici izgubljeni papir* (U masi izgubljeni papir, LUD Literatura), ovih se dana očekuje njezina treća pjesnička knjiga *Stopinje po rižu* (Tragovi na riži). Pjesme su joj uvrštene u više slovenskih i inozemnih antologija.

U slovenski jezik je unijela mnoge regionalne i svjetske autore (Roland Barthes, Maurice Blanchot, Paul Ricoeur, Jacques Derrida, Basara i dr.).

CLAUDIO POZZANI
(ITALIJA)

Claudio Pozzani, pjesnik, pripovjedač, muzičar, vrlo cijenjen u Italiji i inostranstvu po svojim pjesničkim performansima na najznačajnijim književnim festivalima u Evropi, Južnoj Americi i Aziji, rođen je 1961. u Genovi (Italija). Poezija mu je prevedena na više svjetskih jezika. Pojavljuje se u važnim antologijama i magazinima međunarodne savremene poezije. Godine 1983. osnovao je kulturno udruženje „Circolo dei Viaggiatori nel Tempo“ (CVT), pa je u narednim godinama organizirao više nacionalnih i međunarodnih manifestacija: Prvi Evropski festival umjetnosti i moderne tehnologije, Festival novih stilova plesa, poezije, muzike i teatra, itd., više čitanja, izložbi i dr. Od 1994. Direktor je pjesničkog festivala u Genovi. Konsultant je mnogih pjesničkih smotri u Italiji, Francuskoj i drugim zemljama, a godine 2000. predstavljao je, kao pjesnik, Italiju u Komisiji UNESCO-a kad se odlučivalo o 21. martu kao Međunarodnom danu poezije. Njegova posljednja djela su novela *Kate et moi* (La passe du vent, France), te zbirka poezije *Saudade & Spleen* (Lanore Editions, Paris), tri izdanja, itd.

MOAEN SHALABIA
(IZRAEL, PALESTINA)

Palestinski pjesnik Moaen Shalabia (Mahgar, 1958.) živi u Izraelu, sa statusom arapske manjine u ovoj zemlji. Završio je studije na Univerzitetu u Haifi (Poslovna administracija i menadžment), a književničku karijeru započeo 1976., kad je objavio pjesme u lokalnim i inostranim glasilima na arapskom jeziku. Prvu pjesničku zbirku objavio je 1989. godine. Sudjelovao je na brojnim lokalnim i međunarodnim književnim festivalima (Galileja, Kairo, Jarash festival u Jordanu, Doha, Rim, Struga i dr.

Dobitnik je velikog broja književnih i društvenohumanističkih nagrada i priznanja. Između ostaloga, Nagrada palestinskog Ministarstva obrazovanja za plemenite namjere u obogaćivanju nacionalnog obrazovanja i lojalnosti palestinskim principima pravde i slobode (2000.). Dosta je pisano o njegovu književnom je stvaralaštvu. Prevođen je na brojne svjetske jezike.

MIRJANA STEFANOVIĆ
(SRBIJA)

Mirjana Stefanović rođena je u Nišu 1939. godine, a u Beogradu živi od svoje jedanaeste godine. Jedno je vrijeme boravila u New Delhiju (Indija – 1961.-1965.) te stekla diplome bečelora i mastera engleske književnosti na Delhijskom univerzitetu. Tokom života mnogo je putovala i i bila u preko trideset zemalja na svim kontinentima, osim Australije.

Prvo je radila kao novinar u Radio-Beogradu, a potom, sedamnaest godina, kao urednik knjiga za djecu u „Nolitu“, jednoj od najvećih izdavačkih kuća u Jugoslaviji.

Objavila je sedam knjiga pesama, četiri knjige proze, dvanaest knjiga za djecu i napisala više televizijskih, radio i pozorišnih drama. Dobitnica je nagrade „Neven“ za najbolju knjigu za djecu u Srbiji, nagrade *Političkinog zabavnika* za najbolju knjigu za djecu u Jugoslaviji, „Nagrade Zmajevih dječijih igara za izuzetan stvaralački doprinos književnosti za djecu, nagrade „Pro Femina“ za knjigu pesama *Pomračenje*, a 2010. dodijeljena joj je Nagrada „Desanka Maksimović“ za cjelokupno pjesničko djelo i doprinos srpskoj poeziji.

DAMIR ŠODAN
(HRVATSKA)

Damir Šodan, pjesnik, dramski pisac, esejist, prevodilac, rođen je 1964. u Splitu. Diplomirao engleski jezik i opću povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Dramom *Zaštićena zona* osvojio 2000. u Beču prvu nagradu na dramskom natječaju za autore iz bivše Jugoslavije. U časopisu *Quorum*, gdje redovno objavljuje prijevode angloameričkih pjesnika i prozaista, priredio je 1999. malu antologiju njujorškoga pjesništva *Broad-way*. Preveo je na hrvatski jezik sabrane pjesme R. Carvera *Svi mi* (2006.) i izabrane priče *Odakle zovem* (2006.), te knjigu izabranih stihova Charlesa Simica *Hotel nesamica*.

Objavio knjige pjesama *Glasovne promjene* (1996.) i *Srednji svijet* (2001.). Prevođen je na engleski, njemački, mađarski, poljski, slovenski, makedonski i španski jezik.

Radi kao prevodilac pri Međunarodnom sudu Haagu, gdje posljednjih godina i živi.

MAGNUS WILLIAM-OLSSON
(ŠVEDSKA)

Magnus William-Olsson (1960.), jedan je od najznačajnijih savremenih švedskih pjesnika. Piše, također, i izvrsnu prozu i esejistiku, te na švedski jezik prevodi modernu i klasičnu poeziju (Šapfo, K. Kavafi, A. Gamoneda, G. Getviz).

Osnivač je i vođa Slobodnog seminara u književnoj kritici (Fria Seminariet i Litterär Kritik), koji okuplja brojne skandinavske stvaraocce. Urednik je i ugledne edicije *Internationell Poesi* u izdavačkoj kući W&W. Od važnijih knjiga pjesama ovdje ćemo spomenuti: *O'* (1987.), *I sjenčiti* (Och att skugga, 1991), *Da iz tvog ognja* (Att det ur din eld, 1995.), *Za Pindarosa* je trenutak mala odaja u vremenu (Ögonblicket är för Pindaros ett litet rum i tiden, izbor pjesama, 2006.), *Ingerini soneti* (Ingersonnetter, 2010.) i dr.

Djela su mu prevedena na petnaestak svjetskih jezika.

SAVREMENA CRNOGORSKA POEZIJA

MILORAD POPOVIĆ

Milorad Mijo Popović rođen je 1957. godine u Lipi Cuckoj, na Cetinju. Autor je osam knjiga poezije i četiri knjige eseja na temu crnogorskoga nacionalnog pitanja. Djela su mu prevedena na mnoge strane jezike. Objavio je knjige pjesama: *Sa trga glodara* (1981.), *So Jude* (1982.), *Nema više kladenja* (1985.), *Red se polako zavodi* (1987.), *Cetinjski ljetopis* (1991.), *Nesigurna zemlja* (2005.), koja ima i svoje slovenačko izdanje (*Negotova dežela*, Ljubljana, 2007.), *Raskršća* (Cetinje 2008.). Prevođen je na engleski, talijanski, njemački, turski, češki, poljski, litvanski, mađarski, rumunski, albanski, bugarski, makedonski jezik. Zastupljen je u više antologija crnogorske i jugoslavenske poezije. Objavio je knjige eseja: *Mali narod i nacionalizam* (1998.), *Crnogorsko pitanje* (dva izdanja, 1999. i 2000.), *Podijeljena nacija* (2010), *Njgoš i crnogorska nacija* (Cetinje, 2011.). *Crnogorsko pitanje* je prevedeno na bugarski jezik (*Černogorskij vopros*, Sofija, 2001.) te talijanski (*La questione montenegrina*, dva izdanja, Rim, 2002. i 2003.).

Dobitnik je velikog broja nagrada i priznanja, od kojih izdvajamo: Nagrada za najbolju knjigu u Crnoj Gori (1982.), Nagrada „Risto Ratković“ (2005.), Nagrada „Miroslavovo jevanđelje“ i dr.

S Mladenom Lomparom i Slavkom Perovićem, osnovao je 1986. godine časopis za književnost, kulturu i društvena pitanja *Ars*. Dopisni je član Evropske akademije poezije, sa sjedištem u Luksemburgu. Trenutno je predsjednik Crnogorskog društva nezavisnih književnika (CDNK) i direktor Otvorenog kulturnog foruma na Cetinju (OKF).

SUMNJIVE PJESME

Ja sam sumnjiv pjesnik
nikad se nijesam povjerio
nikad se nijesam opredijelio
(osim za sebe)
obožavaoci mojih stihova
redom su manijaci, mangupi, maloumnici
moje stihove konzumiraju ugrožena djeca
jedna sirota žena mi je rekla
"Vi ćete ostati kao pjesnik
umijete nadahnuti očajne"

znojio sam se
nijesam htio reći
da sam raskrstio s očajem
Ipak, ja postojim, kao sumnja
postojim kao maska
koja je opasala moj duh

BOGIĆ RAKOČEVIĆ

Bogić Rakočević, pjesnik, esejist, književni kritičar, urednik, rođen je u Mojkovcu (Crna Gora). Diplomirao je srpskohrvatski jezik i jugoslovensku književnost na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, gdje je pohađao i postdiplomske studije na Odsjeku za književnost. Bio je učesnik brojnih domaćih i inostranih književnih skupova, a kao recenzent, priređivač ili urednik potpisivao je mnoga izdanja na prostorima bivše Jugoslavije. Objavio je više knjiga poezije (*Motivi buđenja*, *Disanje sa strane*, *Slika prepuna tragova*, *Osobine*, za koju je dobio Nagradu „Risto Ratković“, i dr.), knjigu priča *Nered i ples*, te knjigu eseja *Cijepanje paučine*.

Bio je glavni urednik Književne omladine Crne Gore, urednik književnog programa Doma omladine „Budo Tomović“ u Podgorici, organizator i urednik Festivala mladih pjesnika Jugoslavije „Majska rukovanja“, umjetnički direktor međunarodnoga Televizijskog festivala u Baru, a sada je umjetnički direktor međunarodne manifestacije „Ratkovićeve večeri poezije“ u Bijelom Polju. Prevođen je na: engleski, talijanski, rumunski, makedonski, slovenački, francuski, ruski, poljski i albanski jezik. Zastupljen je u važnijim izborima i antologijama savremene crnogorske književnosti. Za književni rad je nagrađivan u zemlji i inostranstvu. Živi u Podgorici i radi kao urednik u Televiziji Crne Gore.

RAZGOVOR UGODNI

Nestaje pješčanik jezika
sve što je nekada živjelo
u prostoru usamljenih infinitiva
strepeći od dodira imenovanog

užarene imenice
lakom obmanom
brišu semantičke principe
golu sintaksu
nemoćnu pred funkcijom opisa

zagnjuren i u sopstvene tajne
ulazimo u rečenice
razgovor ugodni
čaroliju
na razvalinama slova
ono čemu se uvijek priklanjam o
ono čime ćemo se produžiti

VELIMIR RALEVIĆ

Velimir Ralević (1970.), prvenstveno je pisac za djecu, rođen je u Beranama (Crna Gora), gdje i danas živi. Do sada je objavio slijedeće knjige: *Nebo kuća beskućnika* (1994.), *Mravinjak u žitnom polju* ((1995.), *Svitac u grlu* (1997.), *Mirišem na ljubav* (2000.), *Zlatni prozor* (2002.), *Tanjini prsti zvone* (2003.), *Brod u žitu* (2006.), *Vodeni čvor* (2007.), *Zaljubljeni vitez* (2009.), *Mjesečarenje na suncu* (2011.).

Dobitnik je Vidovdanske povelje za 1994. godinu, Nagrade za najbolju pjesmu za djecu o rijeci, prve nagrade na susretima „Pjesnici sa Lima o Limu“, itd. Sudjelovao je na mnogim književnim manifestacijama u regionu te zastupljen u mnogim zbornicima, antologijama crnogorske i regionalne poezije za djecu.

PRIGOVOR DANU

izađi bar danas dane
iz ovih i onih vremena
zablude kaplju na rane
bivših i novih plemena

bar danas danuj dane
izmili koraka gorda
za svjetlosti obećane
neka se čerupa horda

zar dan ti dane ne smeta
vidiš li đavoljeg ata
i sirotu barku ljeta
u moru crnih kravata

u sebe dane uđi
da sjutra se ne postidiš
svakim si danom luđi
dan si a ništa ne vidiš

dane kad sjutra svane
šta nas na mostu čeka
i s ove i s one strane
da l ćemo naći čovjeka

DRAGANA TRIPKOVIĆ

Dragana Tripković rođena je 26. aprila 1984. godine na Cetinju. Osnovnu školu i Gimnaziju, završila u Podgorici. Završila studij Dramaturgija na Fakultetu dramskih umjetnosti na Cetinju, gdje je trenutno na specijalističkim studijama.

Objavila je zbirke poezije *Prevarena duša* (2000.) i *Ljubav je kad odeš* (2005.) od kojih je posljednja imala dva izdanja.

Treću zbirku *Pjesme* objavila u izdanju "Antibarbarusa" u Zagrebu (2006.). Zastupljena je u nekoliko antologija savremenog crnogorskog pjesništva. Pjesme objavljuje djela u časopisima za kulturu *Ars*, *Sarajevske sveske*, *Plima – plus* i dr.

Prevođena je na engleski, ruski, talijanski, poljski i albanski jezik. Radi kao novinar redeakcije za kulturu u ND *Vijesti*.

LJUDI DOLAZE

Ljudi dolaze sa svih strana,
nudeći tijela toplom bogu.
Na svoja lica stavljaju puter
i čekaju da se pretvori u ulje.
Ne kupaju se,
ne šišaju,
ni' briju.
U ritualnim danima
mijenjaju novac za smeće
i lako povraćanje.

Jedni drugima skidaju kožu
i posipaju se solju.
Iskreno vrijeme stavljaju između
čula za stid,
da im posluži u trenucima smijeha.
Turisti.

JOVANKA ULJAREVIĆ

Jovanka Uljarević, pjesnikinja, prozna spisateljica, esejistkinja, rođena je 13. 1. 1979. u Kotoru. Završila je studije filozofije na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Piše poeziju, prozu, eseje i radi intervjue sa pjesnicima.

Objavila je slijedeće knjige pjesama: *Prije muva* (2000.), *Maskenbal proteza* (2003.), *U sandalama od smole* (2007.), koja je objavljena i na slovenačkom jeziku (*V sandalih iz smole*, Ljubljana, 2007.) i *Stanovanje* (2010.).

Radovi su joj prevedeni na slovenački, makedonski, engleski i poljski jezik. Imala je brojne autorske večeri i učešća na književnim susretima na Balkanu, a od 2001. sudjeluje u uređivanju više štampanih i *online* časopisa za književnost. Tokom 2006./2007. godine bila je angažirana kao pomoćni urednik u američkom izdanju *Antologije evropske poezije* (Graywolf Press, SAD, 2008.).

PREDVORJE SMRTI

jutros su brodovi isplovili iz luke
u moju odbranu niko neće stati
još koji čas i prepuštena biću
zapisničarima moje nagosti
na tvojim vratima zakucaće glasnik
s viješću o onome što tek desiće se
nudeći ti vremena dovoljno da zakasniš
na meni valovi umiraše
u grupama iščezavaše ogrezli u bijegu
iz mene šapat svih krajeva svijeta
osvajaćima tajne otkriva
raširena sam nalik obali
poda mnogom kreveti cvile
– ne biram položaj fetusa

da zaspala bih
zamršenih čula će me izvesti
pred kupce slutnji
čežnjom da ne procurim
i pločnike tjeskobnosti ne
zavedem
riječi moje mene ne
obavezuju više
riječi mojih mene će
osloboditi
prije mraka i novog zločina

SRETEN VUJOVIĆ

Sreten Vujović (1957.), pjesnik, likovni umjetnik, prevodilac, urednik, dugi niz godina radio je kao prosvjetni radnik u osnovnim i srednjim školama. Dopisni je saradnik za maternji jezik i književnost United World College of the Atlantic iz Welsa. Bavi se skulpturom u drvetu (tri samostalne i tri grupne izložbe skulptura), prevodilaštvom (talijanski i njemački jezik), književnom kritikom i esejistikom. Poezija i prozni radovi su mu prevedeni na engleski, njemački, talijanski, poljski, francuski, galjeko, makedonski, albanski, slovenački, bjeloruski. Zastupljen je u nekoliko zbirnih knjiga poezije i više antologija. Dobitnik je i najvećeg priznanja svoga rodnog Cetinja, Trinaestonovembarske nagrade za 2001. godinu. Do sada je objavio slijedeće knjige: *Pjesma zaboravne ptice*, *Bezglavo kolo*, *Knjiga postanja*, *Kako tonu horizonti*, *Đavolje kolo u Manastijeru na Velji Ponedjeljak*, *Vođa*, *Molitva* i dr.

Zbog svoga antiratnog angažovanja, od 1990., dva puta je ostajao bez posla, bivao proganjan, hapšen, pa je, nakon raspisivanja potjernice i ilegalnog napuštanja zemlje, bio osuđen na dvije godine robije pod optužbom "povrede ugleda Republike Crne Gore". Amnestiran je pod pritiskom međunarodne javnosti.

Član je više domaćih i inozemnih kulturnih insitucija. Živi i stvara na Cetinju.

KAD VJEROVANJE...

Prestaneš li osluškiavati
šum zaboravljenih topola
uzimaš udjela u ovoj
uzavreloj zbruci
Više te neće
pratiti kreštanje
umuklo
jednom zauvijek
Tama je
čuvar svih tajni

Dozvoli da prozbori
svojom gluvoćom
izbaviće se i oni
što vjeruju u Spasenje
tek kad Vjerovanje
pred Mišlju posrne

PRIZNANJE “BOSANSKI STEĆAK”

Od 1999. godine u okviru “Sarajevskih dana poezije” ustanovljeno je književno priznanje “Bosanski stećak”. “Bosanski stećak”, kao svojevrsni simbol zemlje Bosne i Hercegovine i njezine postojanosti, dodjeljuje se istaknutom inozemnom ili domaćem pjesniku, u čijem se djelu prepoznaje autorsko ustrajavanje kako na književno estetskim tako i na humanističko-etičkim principima književne i općenito javne riječi. U pitanju su oni autori u kojima prepoznajemo odlike velikoga pisca, britkoga mislioca, humaniste, odgovornog i angažiranog intelektualca.

Takvi pjesnici, cijelim svojim životom i djelom, najneposrednije svjedoče činjenicu da je književno djelo najveće onda kad postaje univerzalno, zajedničko kulturno dobro i naslijeđe.

Dosadašnji dobitnici «Bosanskog stećka» bili su:

1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006.

2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012.

Godine 1999. Juan Goytisolo (Španija); 2000. Boris A. Novak (Slovenija); 2001. Christopher Merill (SAD); 2002. Tadeusz Rozevicz (Poljska); 2003. Mirko Kovač (Srbija, Hrvatska); 2004. Abdulah Sidran (BiH); 2005. Luko Paljetak (Hrvatska); 2006. Ivan Kordić (BiH); 2007. Stevan Tontić (BiH); 2008. Mahmud Derviš (Palestina); 2009. Ottó Tolnai (Mađarska); 2010. Petar Gudelj (Hrvatska); 2011. Charles Simic (SAD).

Dobitnik “Bosanskog stećka” za 2012. godinu:
Ibrahim Hadžić (Srbija)

Bosanski stećak za 2012.

IBRAHIM HADŽIĆ, DOBITNIK BOSANSKOG STEĆKA ZA 2012. GODINU

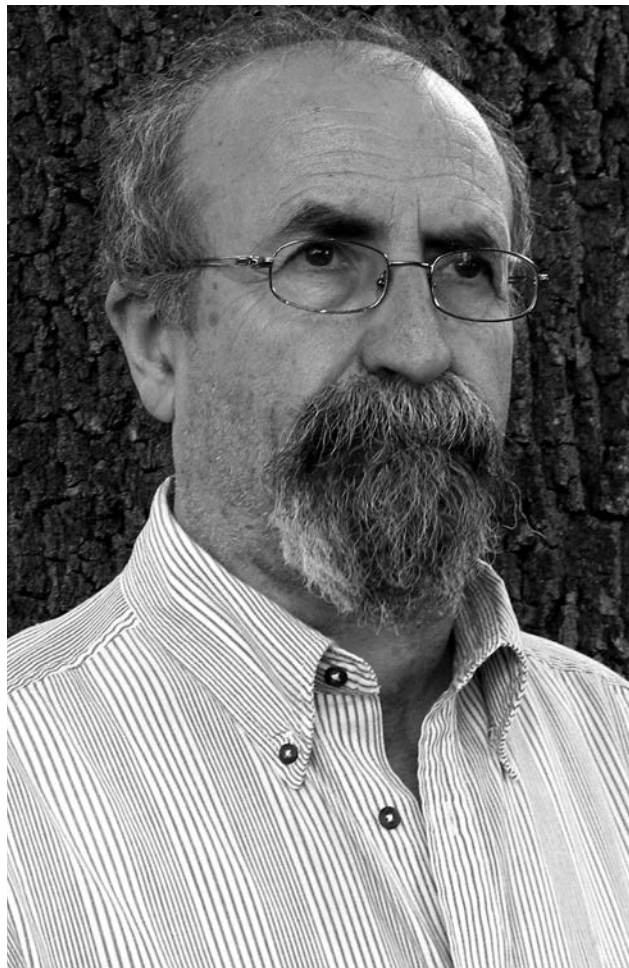
Ibrahim Hadžić, pjesnik, prevodilac, dugogodišnji televizijski urednik, strastveni poznavalac gljiva, rođen je 1944. godine u Rožajama (Crna Gora). Završio je Filozofski fakultet u Beogradu, gdje i živi od 1965. godine.

Objavio je knjige pjesama: *Harfa vasiona* (1970.), *Vežbanje osećanja* (1973.), *Oformiti jedinstvenu životinju* (1974.), *Vreli tragovi* (1980.), *Na staklu zapisano* (1987.), *Isti život* (izabrane i nove pjesme, 1988.), *Pesme* (1997.), *Hora* (2000.), *Nepročitane i nove pesme* (2006.) *Posmatrač*. Objavio je knjigu proznih zapisa: *Zapisi i crte* (1997.), kao i knjigu o riječima: *Rožajski rječnik* (2003.).

Pjesništvo Ibrahima Hadžića jedno je od najautentičnijih i najdramatičnijih pjesničkih glasova na južnoslavenskim prostorima. U njegovim se stihovima prepoznaje i humanistička i ironijska drama identiteta, drama jezika i slobode u jeziku, drama pozicioniranosti lirskoga subjekta u balkanskim bešćutnostima i haosima, te naporu da se, na *miloszewski* način, *upamte* uzroci i posljedice povijesti, i to na način da se poezija, primarno, razumijeva kao (su)stvaralačka energija otvaranja pitanja a nikako kao uvjetovanje mogućih njihovih odgovora.

Hadžić je preveo i objavio mnoge ruske pjesnike. Objavio je i šest knjiga o gljivama. Zatim, priredio je knjige *Sećanje na Miodraga Stanisavljevića*, i s prijateljima, *Hommage Milanu Milišiću*.

Dobitnik je nekoliko književnih nagrada za poeziju. Nagrada/priznanje „Bosanski stećak“ za 2012. godinu prva je književna nagrada koju je Ibrahim Hadžić dobio u Bosni i Hercegovini.

IBRAHIM HADŽIĆ

SLOVO O OVOGODIŠNJEM DOBITNIKU „BOSANSKOG STEĆKA“

SJAJ PRIRODE I TAMA DRUŠTVA

Poetika i poezija Ibrahima Hadžića (1944., Rožaje, Crna Gora) već uobličene u prepoznatljiv i impozantan pjesnički opus, razvijale su se u obzoru modernog pjesništva hrvatskosrpskog jezika, još od prve autorove knjige *Harfa vasiona*, objavljene prije gotovo četiri i pol desetljeća. Okrenutost semantičkoj oštrini ovu je poeziju od početka odvajala je od kakofonije domaćeg moderniteta, najčešće naslonjenog na jaku frazu i nejasnu metaforu.

Hadžić je poeziju tražio u zemaljskom skladu, hvatajući ritam svamira, “harfu vasiona”. Kao književno obrazovan pisac, izbjegavao je miljkovićevsku patetiku, tu boljku od koje je bolovala njegova generacija, tražeći svoj put, na kome su ga pratile kristalne slike, jasne poetske vedute. Kroz svjetlost biblioteke, on je otkrivao sjaj prirode, spajajući viđeno, doživljeno i pročitano u jedinstvenu pjesničku leguru, metal života kaljen na živoj vatri jezika.

U svojoj novijoj fazi Hadžić se okreće našoj historiji punoj mržnje, rata i nesreće. Mnogostrukost identiteta modernog čovjeka, upozoravao je još Valery, jedno je od glavnih tematskih odredišta moderne književnosti. Potreba za otkrivanjem svoga skrivenog lica i svoga zatomljenog ja u mnoštvu ravna je otkrivanju ontološkog odgovora. Tko smo, čemu stremimo i kamo idemo? Naslov ovog izbora poezije Hadžićeve, a izbor je sačinio i naslov dao sam pisac, ključ je za otvaranje njezinih najskovitijih prostora. *Ko sam ja?* pita se lirski subjekt, prebirući bezbroj identitarnih varijacija, od onih metafizičkih pa sve do onih povijesnih i nacionalnih, koji su u naše vrijeme postali sudbinski.

Na ovom tragu nastaju neke od najljepših pjesama napisanih na našem modernom jeziku, kao što su “Nepomenik“, „I ti

Crnogorci“, “Poreklo”. Pjesnik čistih lirskih slika najednom uključuje ironiju, jer samo ironijski se može govoriti o našim identitetima koje obilježava onaj freudovski *narcizam malih razlika*, ali te nejasne, sitne razlike uzrokom su velikih ljudskih zala o kojima kazuje povijest, ali i naša suvremenost. Ibrahim Hadžić traga za sotonom jezika, “đavolom Vukovara, Dubrovnika, Sarajeva, Mostarskog mosta... sanjajući o vremenu kad će nam “mravi biti braća”: “*Neću razumeti šta znači zavist / Neću znati šta znači ljubomora, / Šta mržnja / I ksenofobija / Svi će mi mravi biti braća...*”.

Iako opsegom nevelik, izuzetnom liričnošću i mudrošću opus Ibrahima Hadžića nameće se kao refleks humanosti u babilonskoj vrevi pobunjenih južnoslavenskih jezika, kao kristalna svjetiljka u našim danima koje još uvijek prekrivaju tama i pomrčina. Kao virtualni bosanski stećak, čije će jezgrovite poruke otkrivati suvremenici, ali i budući naraštaji.

Mile Stojić

IBRAHIM HADŽIĆ: PJESME

PROLJEĆE

Procvjetala divlja trešnja,
Grkljaja.
Ne odričem se ni jednog cvijeta,
Ni mirisa.
Kao vrijedna pčela
Prelazim prstima preko tučkova.
Spuštam nesvjesno ruku na laticе.
Obavljam
Razmnožavanje. Prosipam polen.
Pelud – kako kažu Hrvati. Životvorni lijepak.

PEČURKA

Na izamku ljeta
Godine ente
Ubrah u šumi svoju posljednju pečurku.
I gledam nježne maslinaste pore
Iz kojih se rasijava sjeme života.
I gledam koliko je ova pečurka učestvovala
U građenju svijeta.
I gledam okamenjenu milionsku starost
U njoj -
Formu koju je izabrala da opstane.
I mislim kako je glupo naše računanje vremena
Sabijeno u nekoliko brojki.
I pitam se u kojem li je pješčanom časovniku
Njeno vrijeme
I u kojem zrcu pijeska,
Pri kraju našeg drugog milenijuma,
Ona sreće mene
Koji će je raspeti?

ISTO

Prolazim puteljkom između livada Prema brdu
I čudim se okamenjenom životu:
Pod istim idem suncem,
Istog guštera vidim kako pretrčava put,
Ista travka se nagingje pod teretom
Istog skakavca,
Iste tragove konjskih kopita srećem,
Isti kamen u koji udaram nogom,
Ista svraka na ogrdi,
Trn sa istim cvijetom,
Divlja trešnja sa istim gorkim plodovima.
Ista smola skupljena u puće Sija na jelovoj kori,
Isti miris šumskog čestara. I čudim se čudu života.
Idem čas razdragan,
Čas utonuo u beskraj istosti,
I mora biti To što prolazim istim putem
Da sam i ja svima isti,
I mora biti U tom tkanju života
Da sam zauvijek i da ću uvijek tuda prolaziti.

I TI CRNOGORCI

Što su oni toliko protiv nas?
Mi nijesmo Turci, mi imamo samo tursku veru.
Ni oni nijesu Srbi,
Oni imaju samo srpsku veru.

Mi smo se izmiješali,
Razumiješ ti,
Mi smo ka maslo u vareniku,
Đe goj turiš prst – tu je masnoća.
I dođoše ti ratnici,
I doniješe nama tursku veru,

A vama i nama,
Razumiješ ti,
Arapske, persijske,
I svoje, turske riječi.

I stigoše na *atovima*:
Alatima, kulašima, doratima, đogatima.
Dođoše sa *kamama*,
Sabljama-*ćordama, dimiskijama, džilitima, džidama,*
Buzdovanima, tojagama,
Na glavi sa *kalpacima* i *čelenkama.*

Pa oni su nam dali
Riječ *rakija*:
Kako bi se veselili,
Uzeli *parče mezeta,*
Lomili s *pajtašima jadic,*
Pevali, „Je li mi se *kula* oburvala?“
I iza *kapije* pali u *jarak,*
Ili, razumiješ ti,

Nekako srećno *sokakom* il *džadom* stigli do kuće,
Skinuli *košulju* i *čarape,*
Legli na *dušek,* glavu stavili na *jastuk*
I pokrili se *jorganom.*

Nećeš valjda reći umesto *rakije alkohol?*
Pa ni to nije tvoja riječ,
Nijesi *ćorav,* lijepo ti piše *rakija.*
Ali, razumiješ ti,
I od take vode bićeš *mamuran*
I u ložičicu ćeš osećat *kiselinu*
Ka da si pio *sirće.*

Kad opet odeš u *kafanu*
Da piješ na *veresiju,*

Ponesi *bar* za *bakšiš,*
Časti, nemoj da bidneš *cicija,*
I, razumiješ ti,
Lijepo se zafali.
A poslije, *šašavi lolo, bekrijo,*
Otpjevaj uz *tamburu* jedan *bećarac.*

No, svejedno, sutra u *džep*
Nećeš imat ni prebijene *pare.*
I bićeš blijed ka *kreč.*

I tražićeš ti, čovek čuvenog *soja,*
Sad mek ka *pamuk*
Da ti žena turi,
Razumiješ ti,
Na *odžak bakrač kačamaka,*
Da ga ubije dobro *oklagijom,*
I da ga začini *kajmakom,*
Da ne bidne lepljiv ka *tutkalo.*
Zapalićeš *lulu*
I reći da ćeš piće prekinut ka *makazama*
I da ćeš od sutra ići u *mehanu*
Da piješ samo čaj od *nane* il *jasmina,*
Ili samo vodu iz *bunara* il sa *česme.*

Popećeš se uz *merdevine* na *tavan*
I u *torbu* stavićeš suhog mesa
Da skuhate za ručak bogato jelo
Da srkneš nešto *kašikom,*
I uz *ljutu turšiju*
Čela će ti se orosit znojem.

Šta bi ti, razumiješ,
Brez riječi *bubreg?*
Kako ćeš otić kod doktora
I reći: Boli me unutrašnji organ

Koji izlučuje mokraću.
Il boli me *kičma*.
Pa deci, kad se na nji' naljutiš:
Kopiladi jedna, pukoše mi od vas *džigerice!*

S čim bi ti poredio nešto najtvrdje
Ako ne kažeš: beše tvrdo ka *čelik*.
Čija je to riječ *čelik*?
Kako ćeš ti, razumiješ,
Priču pričat o *Baš-Čeliku*,
Ako ne kažeš *baš* i *čelik*?
Čelik nije isto što i *bakar*.

Ko bi nam komandovo mornaricom,
Ako ne *admiral*, em ako nijesmo
Ostali bez mora?
Šta ćemo sa *čamcima* i *šajkama*?
A *hajduci* sve opljačkaše.
Ko su *hajduci* i čija je to riječ?
I kakav oni to koriste *alat*?
Kojim *kalauzima* i *turpijama* sva vrata otvaraju
I ulaze u *magazine* i trpaju u *kese*?
Imaju li oni *amajlije* ili *talismane*
Koji ih čine nevidljivim,
I da ih *kuršum* neće,
Ili se, razumiješ ti,
Mangupi samo sa nama *maškare*?

Hajde jadan. Kako da nekom kažeš kreni,
Ako mu ne kažeš *hajde!*
I ponesi *bajrak*, *serdare*, ili ako hoćeš *barjak*
Velik ka *čaršaf*.
A ne zaboravi ni *džeferdar* izvezen *srmom*
Koji sija ka *kalajisana tepsija*,
I kreni za *Kolašin* il za *Berane*.
Kakve mi se to *aveti* priviđaju?
Koga plaše ako su *aveti*?
A ja ti kažem, razumiješ ti,
Mi smo izmiješani

Ka maslo u vareniku.
Kako da nađeš zvijezdu
Na *azurnom* nebu
Bez *azimuta*, stojeći
Na *bedemu* tvrđave?
Znaš li koje je *boje* azur?
I kako da izračunaš koliko je zvijezda udaljena
Ako ne primijeniš znanje iz *algebre*?
I ova riječ mnogo će ti značiti:
I godina bi *beričetna*
I rodi sve što bi posijano,
Bujalo je ka iz vode,
I očuva se, razumiješ ti,
Čak bez imalo *buđi*.

Ti misliš da sam *gulanfer*
Kad ti ovo pričam.

Badava što ti pričam
Da smo isto,
Kad ti samo u svemu vidiš različito.
Ja ti se kačim ka *čičak* za *džamadan* od *šajka*
I ne moreš se mene otresti
Bez obzira što ti misliš da sam ja *budala*
Ili što je još gore, običan *mufljuz*.
A ja sam isto što i ti, razumiješ,
I pričaj ti da ja samo meljem *tandara-bandara*,
Il *tandara-mandara*,
Ali mi smo izmiješani
Ka maslo u vareniku.

Nećeš me, nadam se,
Zbog ovog u *haps*,
Mogo bi' da ti istresem pun *sepet* ovi' riječi
Ka crveni' *višanja*.
Nije ovo nikaka *lakrdija*,
Ovo je rasprava
I bez ovi' tuđi' riječi,
Razumiješ ti,
Naš jezik bijo bi *leš*.

II

Mi smo ka lice i naličje,
Mi smo ka slika i prilika:
Kad ti stojiš ispred ogledala -
Vidiš mene,
Isto i ja vidim tebe
Kada se oglednem,
Mi smo izmiješani
Ka maslo u vareniku.

Nemoj mislit
Da su ovo tvoja imena.
To su vama i nama dali Jevreji:
Tvoj je Adam - moj je Adem,
Tvoja je Eva - moja je Hava,
Tvoj je Jov - moj je Ejub,
Tvoj je Avram - ja sam Ibrahim,
Tvoj je Mojsije - moj je Musa,
Tvoj je Solomon - moj je Sulejman,
Tvoj je David - moj je Daut,
Tvoj je Ilija - moj je Alija,
Tvoj je Josif - moj je Jusuf,
Tvoj je Isus - moj je Isa,
I kao kapa svega,
Tvoj Bog je, bogomi, i moj Bog,
Samo ga ja, razumiješ ti,
Zovem Alah.

Mi smo jedno lice
A dva tijela.

2006.

VLAS

Jednom nam je, kao opomenu za svagda,
Ruski pisac logorolog
Ispričao priču o zlu:

Robijaši sa Kolime
Koji su na brodove
Tovarili trupce sibirskih kedrova
(Koji su bili namenjeni izvozu u svet),
Između balvana
Stavili bi pokatkad odsečenu ruku
Da pošalju o sebi poruku.

A oni koji su otovarali brodove
Nisu ništa, kao što znamo, preduzeli.
Stajali su zbunjeno
Kao prave neznalice i
Čudili se novoj vrsti drveća
Na kojem rastu ruke.

A moja žena
Nedavno kupila je prekrivače od pamuka
Za kauč i fotelju
U Indija šopu.
Dok sedim udobno u stolici
Moji prsti neprestano
Izvlače iz tkanja braonkaste ljustice
(pamukove čaurice poput bubamarinih krila),
Ali i neretko napipam crnu, tvrdu, kao struna za pecanje,
Iz kose dugačku žensku vlas.

Satima je izvlačim isprepletenu
Iz osnove ili potke.
A šta u suštini
Meni ta vlas znači?
Ništa,
Osim da je ta tkalja imala divnu, jaku crnu kosu.

A zašto na početku ove pesme-zapisa
Pominjem ruskog pisca,
Mučenika iz sovjetskih logora?

April 2008.

Charles Simic, dobitnik Bosanskog stećka za 2011. godinu

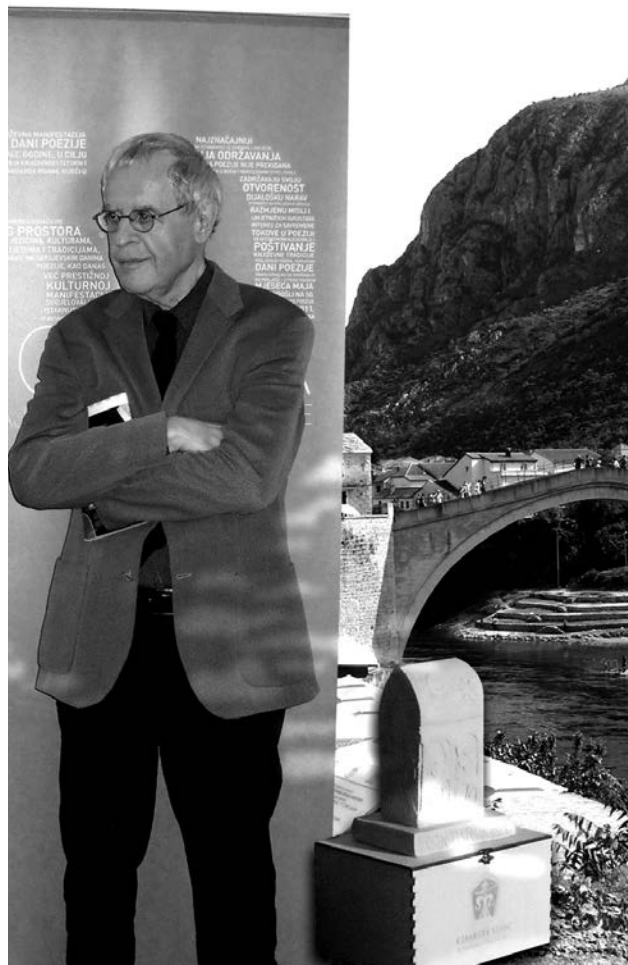
SVIJETLA STRANA BALKANA

©The New York Review of Books,
18. august – 28. septembar 2011. godine

Ovog proljeća otišao sam u Sarajevo da učestvujem na pjesničkim susretima, da primim nagradu i promovišem knjigu svojih izabranih pjesama upravo objavljenih u Bosni. To je bila moja prva posjeta gradu čuvenom po strašnoj patnji za vrijeme opsade od strane srpskih snaga predvođenih Radovanom Karadžićem i Ratkom Mladićem, koja je trajala od aprila 1992. do februara 1996. godine. Stigao sam avionom po lijepom vremenu pa sam mogao vidjeti kako Sarajevo s tri strane okružuju planine i bregovi; tako mi je postalo lakše da shvatim razorno djelovanje što su ga artiljerijska, minobacačka, mitraljeska i snajperska vatra imale na stanovništvo koje se s teškom mukom branilo. Vidio sam srpsku opsadu onakvu kakva je doista bila: hotimičan napor da se kolektivno kazni jedan grad, da se terorišu i do smrti izgladne njegovi stanovnici i da se istovremeno uživa u pucanju sa sigurnih i nedostupnih visina.

Kad se avion prizemljio, još žešće sam osjetio koliko su blizu ta brda: dominirala su svakim pogledom, pomaljala se na kraju svake ulice, a u vrijeme mira krasila su grad svojim zelenilom i crvenim krovovima razbacanim po padinama.

Sarajevo je kombinacija lječilišta u koje bi čovjek išao radi zdravlja, otomanskog grada sa džamijama i munarama kakav se mogao naći na razglednicama iz 19. vijeka, austrougarske provincijske prijestonice s razmeđa vjekova s javnim zgradama koje se vide svugdje gdje je Monarhija kročila nogom na Balkanu i u istočnoj Evropi, kao i grada s visokim poslovno-stambenim višekatnicama kao u mnogim drugim evropskim gradovima. Zaprepašujuće činjenica da je doslovno svaka građevina u

CHARLES SIMIC

Sarajevu pretrpila izvjestan stepen oštećenja za vrijeme opsade, a 35.000 zgrada potpuno je uništeno, uključujući i najčuveniju – Nacionalnu biblioteku, sa hiljadama nenadoknadivih starih knjiga i rukopisa. Veliki dio onoga što je uništeno ponovno je izgrađeno, pa mi se učinilo da grad cvjeta; za moje posjete vrijeme je bilo toplo i sunčano; gledao sam sve te ljude kako šetaju ulicama ili sjede po kafanama prijateljski ćaskajući, i sve to što se ovdje događalo prije petnaest godina učinilo mi se sasvim nezamislivo.

Ubrzo su me skolili ljudi, davao sam intervju, večerao sam s jednim bosanskim pjesnikom kojeg sam davno sreo u Berlinu, a poslije toga sam otišao u kasino da slušam grupu krasnih pjesnika kako čitaju svoje pjesme na maloj pozornici uz zvuk žetona s kockarskih stolova i slot mašina u pozadini. Sarajevski dani poezije, tako se zove manifestacija, okupili su pjesnike i pjesnikinje iz Austrije, Crne Gore, Jermenije, Francuske, Hrvatske, s Kipra, Kosova, Malte, iz Mađarske, Makedonije, Maroka, Njemačke, Rumunije, Rusije, Slovenije, Srbije, Sudana, Švajcarske i Turske, kao i pjesnike i pjesnikinje iz Bosne i Hercegovine.

Ovakvi susreti znaju biti koliko odlični toliko iscrpljujući, jer dane i noći provedete u piću i razgovoru, ne samo o književnosti nego i o svemu drugom, a uz to slušate pjesme na desetak jezika i upoznajete djela pjesnika za koje niste ni znali da postoje a željeli biste da jeste.

Mnoge pjesme bosanskohercegovačkih pjesnika koje sam čuo ili pročitao za moga boravka tamo govore o ratu. Znam da je ta tema vrlo rijetka u savremenoj srpskoj i hrvatskoj poeziji; iz nje se ne može saznati kakav se masovni pokolj nevinih ljudi desio u bliskom susjedstvu. Ova je činjenica na mene djelovala otrežnjujuće. Pjesme koje sam čuo nisu samo dirljivi prikaz onog što je neko doživio u tom užasu; u njima je bilo izvjesne jobske rječitosti i nesposobnosti da se shvati zašto su ljudi i Bog dopustili da se dogode zlo i nepravda tolikih razmjera.

Uvijek sam se pitao zašto naše američke pjesnike nimalo ne zanimaju oni koji su ubijeni u ratovima koje vodimo. Sad mi je to postalo jasno. Ako nisi vidio dijete ili staricu kako leže na pločniku u lokvi krvi, i nisi čuo kako ih neko krikom doziva,

ne možeš do kraja razumjeti šta se doista događa kad pogrešno pripucamo ili bespilotnim letjelicama udarimo na njihove svadbe, sahrane ili na dječake pastire koji skupljaju grančice da pripale vatru negdje u Afganistanu, Iraku, Pakistanu, Libiji, a sad i u Jemenu. Nije dovoljno samo čitati o njima.

Morao sam se naviknuti i na jezik koji ne govorim često. Iako sam Beograd napustio prije pedeset osam godina, kad mi je bilo petnaest, iako sam se vraćao tamo tek nekoliko puta u kratke posjete, zadržao sam njegov specifični akcenat. Kad sam stekao samopouzdanje i počeo slobodno govoriti, lokalni stanovnici mogli su pogoditi odakle potičem, mada moje oblačenje i ponašanje nisu bili u skladu s jezikom koji govorim pa su me morali o tome pitati. U intervjuima su me takođe pitali o djetinjstvu u Beogradu, o životu u Americi, o poeziji, ali nisu postavljali otvorena politička pitanja, kao što se dogodilo u Srbiji sedam dana kasnije. (Mladićevo hapšenje desilo se nekoliko dana nakon što sam otišao.)

To me iznenadilo, ali i donijelo olakšanje; jer kad sam bio u Beogradu prije pet godina, svako drugo pitanje koje su novinari postavljali bilo je njihov otvoren ili prikriven stav o onom što su nazvali mojim propuštanjem da branim Srbiju u posljednjih deset godina. U Sarajevu je moj stav o srpskim zločinima za vrijeme rata u BiH dobro poznat, ali sam i pored toga stekao utisak da niko ne čezne za tom tegobnom temom i radije bi govorio o nečem drugom.

Dvoje ljudi koje je preživjelo sarajevsku opsadu opisali su na vrlo sabran, faktografski način kakav je bio život bez vode i struje, s neprekidnim strahom da bi neko iz porodice mogao poginuti čim stupi na ulicu. Oboje su poznavali Karadžića i neke njegove nacionalističke prijatelje prije rata, i nisu imali nikakvih loših predosjećaja da će ovi postati čudovišta u kakva su se pretvorili. Teško je bilo naći riječi za kolektivnu tragediju koja se dogodila. Uz sve te ubijene i osakaćene, mnogi su životi uništeni; mnogi su pobjegli i nikad se nisu vratili, a grad u kojem su živjeli s drugima i koji su voljeli takođe se promijenio. U Sarajevu, rekli su mi, nije ostalo mnogo Srba, i gotovo da nema Hrvata. Tim ljudima, s tri različite vjere, koji su mogli skladno živjeti jedni pored drugih – i zaista je to nekada i bilo

– bili su odvratni nacionalistički i vjerski licemjeri; od toga se valjalo oporaviti.

Nakon dva dana u Sarajevu otputovao sam autobusom sa još tridesetak pjesnika i pjesnikinja u Mostar, jedan od najljepših gradova na Balkanu, gdje je dvanaestero nas priredilo čitanje. Kasno prijepodne napustili smo Sarajevo, a sat kasnije stali smo da u restoranu pored puta pojedemo janjetinu s raznja s ukusnim kriškama tek ispečenog kruha. Svi su bili odlično raspoloženi jer je društvo bilo dobro, a vrijeme sjajno. U mostarski hotel smo stigli nakon nekoliko sati putovanja uskom vijugavom cestom s dvije vozne trake, kroz pejzaž visokih planina i riječnih kanjona neopisive ljepote.

Bosanci i Hercegovci s kojima sam pričao nisu imali mnogo nade za budućnost. Dva politička entiteta (srpska Republika Srpska i Federacija Bosne i Hercegovine) navodno funkcionišu pod vodstvom tročlanog Predsjedništva koje predstavlja Muslimane, Hrvate i Srbe; ali ovaj sistem ne uspijeva. Srbe ne zanima koordinacija između dvije ekonomije niti bilo kakva značajnija suradnja, čak i ako bi im to pružilo veće šanse za izvoz vlastitih proizvoda i za privlačenje stranog kapitala. A nakon posjete Mostaru, gradu koji je bio podijeljen između Muslimana i Hrvata nakon još jedne gadne opsade, i nakon što sam vidio tolike ruševine duž linije razdvajanja, nisam mogao ni zamisliti da bi Federacija mogla efikasno funkcionisati s tenzijama koje se još mogu opipati u zraku. Čuli smo da neke hrvatske majke zabranjuju svojoj djeci da pređu most i posjete svoje muslimanske susjede.

Čitali smo poeziju u jednom pozorištu na hrvatskoj strani grada. Sala je bila puna mladih ljudi, neki od njih htjeli su nakon završene večeri pričati o poeziji, ali su nas požurili da odemo na večeru u franjevački samostan, čija biblioteka potiče još iz petnaestog vijeka. S nama je bio i sjajni muzičar Slovenac, koji je svirao za vrijeme naših nastupa i nije se razdvajao od gitare; on i još dvoje su za vrijeme večere zapjevali bosanske pjesme, nastavili su pjevati do duboko u noć u hotelu, proširivši repertoar na srbijanske, mađarske i ruske pjesme. Uprkos svoj zloj krvi i međusobnoj sumnji, različite etničke grupe u tom dijelu svijeta vole muziku onih drugih.

Sutradan smo razgledali stari dio grada i čuveni Most, koji su srušili Hrvati za vrijeme opsade i koji je obnovljen, a posjetili smo i Počitelj i Blagaj, gradove orijentalnog izgleda. Jadransko more odatle je udaljeno tek sat, a ta vegetacija, to sunce i ta atmosfera sasvim su mediteranski. Bosna je lijepa, a Hercegovina je spektakularno lijepa. Nakon svježe pastrmke na žaru, s pogledom na visoku stijenu gdje izvire rijeka Buna i na dervišku tekiju iz šesnaestog vijeka, sjetivši se razdragane hrvatske mladeži koja je prošlu noć proplesala slaveći maturu, bilo je lako zaboraviti krvavu prošlost ovog regiona i ostaviti postrani primisao da bi se mogla ponoviti.

2.

Iz Sarajeva sam odletio za Beograd – na još jednu promociju svoje poezije koja je tamo objavljena – i srbijanskim avionom sletio u sedam ujutro. Na aerodromu me dočekalo dvoje mojih rođaka, koji su ostali jedini koji me se sjećaju kad sam bio dječak; taksijem smo otišli do mog hotela. Vozili smo se kroz jutarnju saobraćajnu gužvu u novom dijelu grada – koji je izgrađen 1950-ih i nedavno uređen i dotjeran, s novim širokim bulevarima i ogromnim zgradama s mnogo stakla u kojim su smještene strane firme i banke, čak i trgovački centar s markama Zara, Mark i Spenser i Esprit – i onda prešli preko rijeke Save u stari dio grada, koji leži pred nama na nekoliko brda na ušću Save i Dunava.

Iako rijetko putujem u Beograd, još se mogu snaći u svom starom kvartu; mladost sam proveo bježeći iz škole kad god sam mogao i lutajući ulicama sve dok ne dođe vrijeme da se odšuljam kući. Grad je sad čistiji i izgleda naprednije nego prije pet godina. Jedini izuzetak je moj stari kvart; nekad elegantne male stambene zgrade, koje su preživjele Drugi svjetski rat i nedavno bombardovanje NATO snagom, sasvim su zapuštene, fasade su im gadno oštećene, terase samo što nisu pale, a prilazi zgradama su propali i neprivaćni. Ali, kako je tipično za Beograd kad je vrijeme lijepo, do deset ujutro njegove su kafane već pune svijeta koji ispija kafu i časka. U vrijeme ručka puni su i restorani – koji su se namnožili od moje posljednje posjete; stari su adaptirani, a novi se kočopere sa svojim modernim enterijerima.

Ne znam šta da mislim o tome, jer je Srbija, kao i skoro svi njeni balkanski i istočnoevropski susjedi, u strašnom ekonomskom stanju, sa gotovo milion nezaposlenih i još milion i po onih koji žive s malim penzijama u zemlji koja ima samo šest i po miliona stanovnika. Očigledno je da u Srbiji ima značajnog bogatstva, jer ima odlično poljoprivredno zemljište, nešto industrije i stranih ulaganja. Willian, nadbiskup iz Tyrea, koji je bio na proputovanju u Konstantinopolj 1179. godine, opisao je Srbe kao bogate krdima i jatima i dobro snabdjevene mlijekom, sirom, puterom i mesom. To i danas važi. Ipak, rekli su mi da su, po prvi put u modernoj historiji, otvorene narodne kuhinje za gladne.

Srpska pravoslavna crkva izgleda ima gomile para s kojim gradi nove crkve, od priloga za koje vele da stižu od domaćih ih ruskih oligarha. Crkve su često ogromne i slabo posjećene, jer Srbi, uprkos tome šta vam mogu reći ako ih isprovocirate, nisu baš religiozni. Idu po krštenjima, vjenčanjima, sahranama, ali nedjeljom nisu u crkvi. Što se tiče Bosne, tamo saudijski novac podiže džamije, čak i luksuzni hotel gdje ne poslužuju alkohol; ovakvi naponi da se poveća religioznost među narodom a da se ne posvećuje pažnja lokalnim običajima najvjerovatnije će propasti.

Što se tiče politike, moji prijatelji ovdje su očajni i zgađeni isto kao i moji Amerikanci kad pričaju o našim političarima u Washingtonu. Vanjska politika koalicione vlade predsjednika Borisa Tadića u svemu ima sasvim skromne rezultate. Čak i u slučaju Kosova on nastoji da ne dovede situaciju do usijanja jer zna, kad bi to učinio, dobio bi podršku većine Srba. U domaćim okvirima, nije reformisao korumpirani politički sistem, i tu leži opasnost, kao u mnogim drugim mjestima u Evropi, od pogoršanja ekonomske situacije; glasači će poslušati nekog nacionalističkog demagoa, koji će uraditi kako nacionalistički demagozi obično rade: naći će drugog krivca za sve nevolje svoje zemlje.

Da sam bio u Beogradu u vrijeme hapšenja generala Mladića, bio bih svjedok jedne ružne strane Srbije. Kao što je bilo lako pretpostaviti, osim ekstremnih nacionalističkih stranaka, one na vlasti su prilično čvrsto odlučile da ga predaju tribunalu u

Hagu. Ono što se nije očekivalo bila je nevjerovatna podrška koju je dobio od običnog svijeta, koji su se brukali nazivajući ga narodnim herojem, kao i gadan kukavičluk televizijskih i novinskih kuća: ne samo da nisu nabrojale njegove zločine nego su dale prostora njegovim braniteljima, koji su minimizirali ili čak poricali da su on i njegove snage mučile i masakrirale svoje neprijatelje u Bosni. Ratne zločince naći ćete kako žive sretno i zadovoljno svugdje po svijetu, ali Srbi su posebno ponosni što mogu tako lakomislno braniti nekoga svoga samo zato što je Srbin, čak idu tako daleko da veličaju zločine počinjene u njihovo ime, a postupajući tako prikazuju sami sebe kao narod surovih ubojica.

To je poznati mehanizam odbrane svakog tribalnog društva koji stupa na scenu kad neki član plemena ili porodice biva optužen za zločin. „On je bio dobar dječak“, veli majka novinarima svaki put neka majka kad kakav ubica bude uhvaćen u Brooklynu ili Palermu. Kad se taj arhaični instinkt kombinuje sa žestokim nacionalizmom, dobijete ljudsko biće koje se divi hvalisavosti bezdušnih i prezire nemoćne i slabe. Glavna osobina ove vrste pameti jeste nesposobnost da vidiš sam sebe očima onih ljudi koje si mučio. Svugdje imate nacionaliste koje ne dotiče patnja ljudi koje su povrijedili. Pomislili biste da se Srbi mogu prisjetiti koliko su često u svojoj historiji oni bili žrtve, neki od njih se doista i prisjećaju toga. Srbija je uvijek imala malu, hrabru i artikulisanu opoziciju, i vjerovatno još bezbroj onih koji duboko u svom srcu znaju da Srbi nisu anđeli.

Beograd je vjerovatno najmultikulturalniji grad na Balkanu. Gledam muškarce i žene na ulici, vidim sve etničke tipove bivše Jugoslavije. Ova vječito zavađena plemena su zgodni ljudi. Mladići i djevojke obučeni su isto kao njihovi vršnjaci u Sarajevu ili New Yorku. Artikulisani su, odlučni, zabavni, kao i omladina u svim velikim gradovima. Ipak, ako je suditi po anketi koju sam vidio u novinama dok sam bio tamo, od njih troje dvoje želi otići kad završe školu jer ovdje za njih nema ničega. Više im ne trebaju vize za putovanje po drugim dijelovima Evrope, ali pošto ni oni ni njihovi roditelji nemaju dovoljno novca, bijeg iz zemlje – kako je to bilo za hiljade drugih u prošlosti – ne postoji kao opcija.

Beograd je kuharski raj. Srpska kuhinja kombinuje grčke, turske, austro-ugarske i mediteranske uticaje, a meniji u restoranima mnogo su uzbudljiviji i zabavniji za čitanje nego lokalna politika u novinama. Kao i svaki bivši urođenih koji je godinama bio uskraćen za svoja najdraža jela, nadopunjavao sam svoje gastronomske uspomene dok sam se s prijateljima prisjećao drugih jela i nekih ljudi kojih odavno nema. Uvijek sam znao: da nije bilo Hitlera i Staljina, moji roditelji nikad ne bi ostavili grad u kojem su rođeni. Oni, naravno, tada nisu znali da su oni bili prvi talas nečega što će u narednih pedeset godina postati velika politička i ekonomska migracija Srba. Šetao sam po kvartovima koje poznajem, vidio sam zgradu u koju me majka jednom kao dječaka odvela u posjetu, i počeo sam se sjećati imena porodica i njihove djece koji su iščezli iz Beograda, što je u mojim očima Beograd napravilo gradom duhova. Prolazeći kraj kuće gdje sam se rodio, sjetio sam se kutija s igračkama koje je naš jedini bogati rođak pohranio na tavanu naše zgrade nakon što su ga komunisti izbacili iz njegove vile 1945. godine. Igračke su bile kupljene u najboljim dućanima Londona, Berlina i Beča prije onoga rata, a ostale su na tavanu godinama, na veliko nezadovoljstvo moje majke i njene sestre, koje su se nadale da će se taj sebičnjak i njegova žena konačno dozvati pameti i razdijeliti igračke svojim siromašnim rođacima. Zar ne bi bilo sjajno da su igračke još tamo? – pomislio sam. Možda u toj zgradi još žive starac ili starica koji znaju za to skriveno mjesto i posjećuju igračke s vremena na vrijeme, malo podrže pljesnivju krpenu lutku u svojim rukama, ili glinenog britanskog vojnika u kaki uniformi i kratkim hlačama, ili okrenu ključić za navijanje nasmijanog majmuna velikih pametnih očiju.

Na putu u hotel bio sam sretan misleći o tome.

*S engleskoga
Ferida Duraković*

51. SARAJEVSKI DANI POE ZIJE

22.-26. 5. 2012.
www.sadapoezije.ba

Društvo pisaca Bosne i Hercegovine

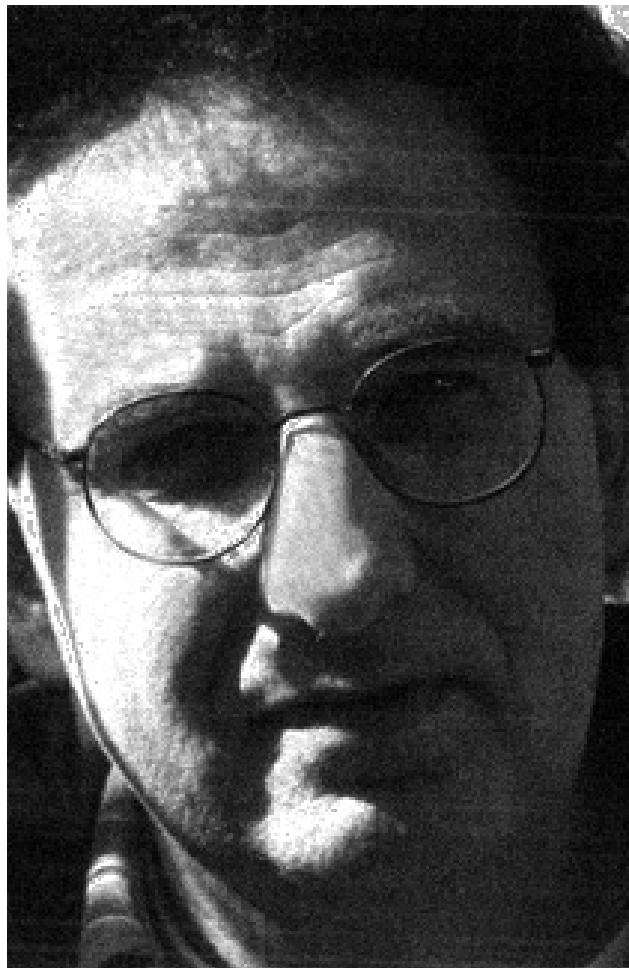
KNJIŽEVNI PORTRET: SLOBODAN BLAGOJEVIĆ

ARISTOKRATSKO INTELEKTUALNO JEDINSTVO MNOGOGLASJA

Osoba i djelo Slobodana Blagojevića određuju zvjezdane trenutke intelektualnog života predratnog Sarajeva, onog mjesta za koje je Andrić ustvrdio da je „grad sa koje god ga strane gledali“. To Sarajevo naših dana bio je polis naglih uspona i velikih dometa. Jedan od tih dometa bile su i Blagojevićeve refleksivna poezija, i britka esejistika, koju je objavljivao pod različitim imenima. U toj heteronimiji otkrivalo se jedinstvo mnogoglasja, jedan svijet što će uskoro biti uništen topovima i spržen vatrom. Donio je u naš jezik kompletno genijalno djelo Konstantina Kavafija, ponovno nam je otkrio sjaj Šopa, potom nezaboravni i tragični angažman Jakovljevića, kao i nepoznati opus Mitrinovića. Njegov aristokratski intelektualni utjecaj, znanje i talent predstavljaju zvjezdane domete našega književnog života.

Slobodan Blagojević rođen je u Sarajevu 1951. godine. Objavio je pet knjiga poezije (posljednja, *Pjesme*, pojavila se 2008. godine na Cetinju), prijevod sabranih pjesama Konstantina Kavafija (1988.), *Antologiju novije poezije Bosne i Hercegovine* (1978), *Antologiju bosanskohercegovačke poezije dvadesetog vijeka* (1980.), *Američke poetike* (s Hamdijom Demirovićem i Dubravkom Đurić, 1989), *Grci* (prijevodi i prerade, 1990.), te dvije knjige eseja – *Poezija, mistika, povijest* (1986.), *Tri čiste obične pameti* (1996.). Bio je urednik časopisa *Izraz*, Sarajevo (1976.-1979.) i glavni urednik časopisa *Delo*, Beograd (1987.-1992.) i *Erewhon*, na engleskom jeziku, Amsterdam (1994.-1997.).

Objavljuje i pod heteronimima Anhel Antonić (tri knjige pjesama), te Aristid Teofanović (drama i tri knjige proze). Živi u Sarajevu.

M. Stojić

SLOBODAN BLAGOJEVIĆ

Okrugli stol 51. Sarajevskih dana poezije

POEZIJA U KONFLIKTNIM ZONAMA

- Uvodna riječ: Teze za razgovor -

Francuski filozof Jean-Paul Sartre nije u poeziji vidio mogućnost angažirane umjetnosti, zato što ona, prema uvriježenom shvatanju, može stvoriti unutrašnji svijet u kojem se ogleda samoća čitavog univerzuma, ali ne i demaskirati samu političku realnost. Povodom te teze, Danilo Kiš, predstavljajući savremenu mađarsku poeziju, istakao je da poezija kod malih naroda, „što boluju od viška istorije“, i nastaje kao konflikt između tražene slobode i ograničenoga historijskog horizonta. Sudbina malih naroda, kao i manjina koji zajedno s njima žive, umnogome je obilježena konfliktom, zapravo granicom koja je dobro odredila njihove poetske svjetove. U zemljama bivše Jugoslavije desio se raspad jednog sistema, prelaz iz jedne političke imaginacije u drugu, takozvani proces „tranzicije“, čiji magloviti i prilično neodredljivi smisao aludira na povratak ka „prirodnom stanju“, ma šta ono značilo, a u kojem bi trebalo da nestanu svi „artificijelni rajevi na zemlji“, ili iluzije o boljem i drugačijem svijetu.

Ali, upravo tranzicija, iako nastoji da „normalizira“ društvo, posjeduje više revolucionarnih elementa nego revolucija izvojevana tokom NOB-a, koji čak i radikalno, u ime povratka, ruše i samu tradiciju. Pjesnici su pjevali o revoluciji, o obećanoj slobodi, iako nisu znali da li će ona umjeti da pjeva kao što su sužnji pjevali o njoj, čak i onda kada ih je ona iznevjerila. Ali, kako pjesnici da pjevaju o tranziciji? Možda o njoj pjevaju kada opisuju svijet u kojem su smrskani svi ideali ljubavi, u kojem su odbačeni iz vlastite unutrašnje samoće sa kojim se pjesnik obraća svijetu; ustvari, dok opisuju mizeriju otrcane svakodnevice koja se sakriva izvan blještavog spektaklizma i senzacionalizma. Revolucija i tranzicija su prodrijeli u prostor bivše Jugoslavije kroz krvavi rat, konflikt. Konflikt je bio u osnovi NOB-a, samo što je poslije NOB-a posjedovao simbolički

smisao stvaranja novog društva, i, makar kao iluziju, svijest o internacionalnoj pravdi na zemlji. Tranzicijsko tijelo obilježeno ratom kao da ne pruža nikakvu nadu za bolju budućnost; ono, naime, fragmentarno, desetkovano individualno i kolektivno tijelo, koje se pojavilo tokom posljednjih ratova u bivšoj Jugoslaviji, kao da nije pronašlo nikakav smisao koji bi ga objedinio. Ostala je, moglo bi se reći, praznina koja ne uspijava da predstavi proces traumatiziranog tijela, a u čemu se, možda, i krije pjesnikova mogućnost da imenuje tu nemogućnost, da imenuje stvarnost raspadnutu u detaljima.

U Bosni i Hercegovini Dejtonski mirovni ugovor nije stvorio mir zapravo, rat se zamrznuo, te mir ustinu počinje biti, kako je uobičajeno reći, rat sa drugim sredstvima. Logika konflikta kao da je počela biti dio političke zajednice, dio privatnog života, pa čak institucionalne politike. Mit o preživljavanju tokom rata je postao mit o preživljavanju na tržištu. Ratna rovovska logika kao da se rasplinula iz svoje granice i podjela nas na „nas“ i „one“, i tako postala sveprisutani mehanizam koji je iznutra podijelio i ljude: rov sada prolazi kroz ljudsku psihu.

Na koji način onda poezija može da osvjetli svijet koji nastaje *brže nego maslo u tiganju*? Da li da bježi na neko djevičansko ostrvo iz kojeg bi mogla iznova da stvara svijet, da ga začne prema novim principima? Heidegger, pozivajući se na Hölderlinovu pjesmu, misli da je spas u samoj opasnosti. Zapravo, opasnost kao da u vlastitoj neizvjesnosti sadrži potencijal za spas, te podjela između njih nije bipolarna – dva principa koja nastupaju sukcesivno, jedan iz drugog – kao što je to zapadnoevropska eshatologija imenovala zemaljsku nužnost i nebesku slobodu: iz same opasnosti izvire spas, kao nepredvidljiva mogućnost, kao njezini vlastiti bljesak. Spas nema jednu jasnu ishodišnu tačku, izvor, on se zbiva u samome

neizvjesnom sudaru životnih snaga, krize, kao što ni poezije ne posjeduje svoj apsolutni nacrt, definisani smisao; ona samu sebe otkriva u činu stvaranja: iz unutrašnjih vrtloga, bez jasnog razloga, ona šikne iz unutrašnje tmine i ponora svijesti. Možda je naša nada da se zagnjurimo u vrtlog opasnosti, kako bi se otčepio potencijal za nekakav spas!

Naime, možda je svaka pjesma, pa i ona koja nastoji da pobjegne iz ovoga svijeta, u neku ruku angažovana, jer ona i kroz bijeg govori o njemu, te i kada se od njega udaljuje istodobno mu se približava. Naime, koliko god se krtikovala poezija *last pur l'artisma*, danas postoji poezija koja svojim stapanjem sa političkom realnošću kao da je izgubila svaku autonomiju, auru, pa i originalnost, naime: poezija patriotsko-nacionalnog zanosa. Netom prije i poslije Prvoga svjetskog rata nastao je futuristički pokret koji je kroz vizuelnu umjetnosti i poeziju veličao ratničke vrijednosti, herojstvo, s nadom da će spoj mašine i ljudskog vitalizma kroz ratni naboj, pun neizvjesnosti i brzine, stvoriti novog čovjeka. Koliko god prepoznavali pjesnički kvalitet kod ovih pjesnika i likovnih umjetnika ostaje pitanje moralne odgovornosti tog pokreta koji je itekako uticao i na Musolinijev fašizam. Danas u određenim dijelovima Bosne i Hercegovine pojavljuje se poezija koja rat koristi kao mitsku matricu za nacionalistički pogon kolektivne identifikacije: više nije riječ o o novoj budućnosti, kao kod futurizma, već o kultu predaka u kojima blješti „sveta prošlost“. Rat se ne imenuje kao mehanizam purifikacije kroz koji se stvara novi i snažni čovjek, već kao mitski prostor u kojem se otkriva netaknuti zavičaj sopstvenog jezika iz kojeg je isključeno sve što je drugo i drugačije. Kult narcisoidne žrtve, patnje, služi kako bi se nacionalistički subjekat zaključao u samoga sebe, a rat je samo jedno sredstvo vraćanja svome nacionalnom „iskonu“.

Rat je – iako je od njega prošlo petnest godina – odredio naše sudbine i u ovom postratnom vremenu. Upravo zato je još uvijek aktuelno i otvoreno pitanje: kako poezija da imenuje rat kako bi se, kroz katarzični krik, omogućilo oslobođenje od njegovih tragičnih posljedica, kako da svjedoči o miru i, najzad, kako, ili treba li ona uopće da osvjetli sve pukotine, međe u nama samima i izvan nas, kako bi se stvorila mogućnost zajedničkoga komuniciranja?

Senadin Musabegović

51. SARAJEVSKI DANI POEZIJE

22.-26.5.2012.
www.sadapoezije.ba
Društvo pisaca Bosne i Hercegovine

VLADO KRESLIN, PRIJATELJ I GOST SARAJEVSKIH DANA POEZIJE

POBRATIMSTVO U MUZICI I U POEZIJI

Nekada, u devedesetim godinama prošlog stoljeća Vladu Kreslina su zvali „slovenački Bob Dylan.“ Za autora koji dolazi iz male zemlje, to je veliki kompliment, jer Dylan je, nesumnjivo, uz Leonarda Cohena, najvažniji kantautor u povijesti popularne muzike. Kreslin, koji je s Dylanom nastupio nekoliko puta u životu, blago će se nasmijati na tu usporedbu. Skoro da nema muzičara na svijetu kojem ona ne bi godila. Ali, uporedite li raznolikost izraza ova dva pjesnika i muzičara, možete biti uvjereni da Kreslin u toj usporedbi neće previše izgubiti. Jer, radi se o umjetniku koji dolazi s granice. A znamo da takvi najviše vrijede, jer upijaju najviše utjecaja i onda ih posredstvom svoga talenta pretvaraju u nešto jedinstveno i nezaboravno.

Rođen u Beltincima, na obali Mure (Slovenija), Kreslin je još u djetinjstvu čuo muziku koja će ga trajno obilježiti, muziku koju je najlakše opisati kao zvuk prošle, Austro-Ugarske imperije. No, to bi bilo ograničavajuće, jer bismo mogli pomisliti da se radi o dvorskim valcerima i polkama, ritmovima i napjevima, koji su proslavili takozvano zlatno doba te multietničke države. Ono što svira, pjeva i piše Kreslin jest, zapravo, pučka muzika, oda svakodnevicima i takozvanim malim ljudima i stvarima, onima koji život na ovoj Planeti čine ljepšim, bogatijim i sadržajnijim. Njegova slava, koja je odavno presegla granice zemlje u kojoj je rođen bazirana je na spajanju vremena, brisanju granica između epoha koje su živjeli njegovi preci i epohe u kojoj je stvarao i njegovao svoju karijeru rock pjevača i kantautora, najavljen još na početku osamdesetih godina prošlog stoljeća.

Danas, kad je već redovan gost i u SAD, nema nikakve prepreke i razloga da ne utvrdimo da je Kreslin ona vrsta umjetnika čija angažirana energija, često inspirirana političkim, ali i, više, ljubavnim temama – oduševljava. Sarađujući s velikim muzičarima i učeći na različitim stranama, Vlado Kreslin je

stvorio jedinstven izraz koji, nasreću, imamo priliku čuti na Sarajevskim danima poezije, kojima Kreslin, vlastitim izborom i estetskim određenjem nesumnjivo pripada. Boljeg prijatelja i umjetnika koji više odgovara senzibilitetu ovog Festivala teško da je moguće imati.

Ahmed Burić

VLADO KRESLIN

UČESNICI I UČESNICE 51. SARAJEVSKIH DANA POEZIJE

Bjanka Alajbegović (BiH)
Bisera Alikadić (BiH)
Esad Babačić (Slovenija)
Krešimir Bagić (Hrvatska)
Tomica Bajsić (Hrvatska)
Daniel Banulescu (Rumunija)
Adisa Bašić (BiH)
Mirsad Bećirbašić (BiH)
Slobodan Blagojević (BiH)
Amir Brka (BiH)
Ahmed Burić (BiH)
Jelka Ciglečki (Slovenija)
Dragomir Ćulafić (Srbija, Crna Gora)
Daniela Danz (Njemačka)
Šefik Daupović (BiH)
Munib Delalić (BiH, Norveška)
Marija Fekete (BiH)
András Gerevich (Mađarska)
Ibrahim Hadžić (Srbija)
Enes Halilović (Srbija)
Fadila Nura Haver (BiH)
Hadžem Hajdarević (BiH)
Jagoda Iličić (BiH)
Senudin Jašarević (BiH)
Sonja Jurić (BiH)
Enver Kazaz (BiH)
Zilhad Ključanin (BiH)
Almir Kolar (BiH)
Miklavž Komelj (Slovenija)
Rašida Kadrić (BiH)
Fuad Kovač (BiH)

Vlado Kreslin (Slovenija)
Fahrudin Kučuk (BiH)
Bojana Kulidžan (BiH)
Arian Leka (Albanija)
Refik Ličina (BiH, Švedska)
Admiral Mahić (BiH)
Kemal Mahmutefendić (BiH)
Radomir Mitrić (BiH)
Martina Mlinarević-Sopta (BiH)
Srđan Mršić (BiH)
Naida Mujkić (BiH)
Senadin Musabegović (BiH)
Mujo Musagić (BiH)
Tode Nikoletić (BiH, Srbija)
Nermina Omerbegović (BiH)
Ljubica Ostojić (BiH)
Lidija Pavlović (BiH)
Ranko Pavlović (BiH)
Miro Petrović (BiH)
Barbara Pogačnik (Slovenija)
Milorad Popović (Crna Gora)
Claudio Pozzani (Italija)
Bogić Rakočević (Crna Gora)
Velimir Ralević (Crna Gora)
Esmir Salihović (BiH)
Dara Sekulić (BiH)
Moazen Shalabia (Izrael, Palestina)
Mirsad Sijarić (BiH)
Mustafa Smailović (BiH)
Mirjana Stefanović (Srbija)
Mile Stojić (BiH)

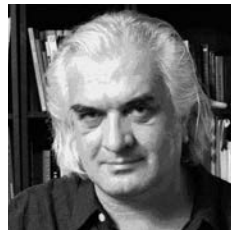
Tanja Stupar-Trifunović (BiH)
Muhidin Šarić (BiH)
Aida Šečić (BiH)
Šejla Šehabović (BiH)
Damir Šodan (Hrvatska)
Ajla Terzić (BiH)
Stevan Tontić (BiH)
Dragana Tripković (Crna Gora)
Jovanka Uljarević (Crna Gora)
Marko Vešović (BiH)
Sreten Vujović (Crna Gora)
Magnus William-Olsson (Švedska)
Almir Zalihić (BiH)
Mustafa Zvizdić (BiH)

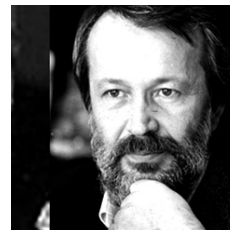
AMIR BRKA
Predsjednik
Društva pisaca BiH

SENADIN MUSABEGOVIĆ
Predsjednik Organizacionog
odbora Sarajevskih dana poezije

MILE STOJIĆ
Predsjednik Programskog savjeta
Sarajevskih dana poezije

STEVAN TONTIĆ
Urednik programa
Moja poetika

MIRSAD BEĆIRBAŠIĆ
Urednik Dječijeg programa i
Programa za mlade

FUAD KOVAČ
Press medijator Manifestacije

MAJDA KOVAČ
Kordinator Manifestacije

Izdavač
Društvo pisaca Bosne i Hercegovine,

Kranjčevićeva 24, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel.: ++ 387 0 33 557 950, 557 951
Tel/Fax.: ++ 387 0 33 557 940, 557 941

Međunarodna književna manifestacija *Sarajevski dani poezije*
E-mail: s_poetry@bih.net.ba, www.sadapoezije.ba

Katalog uredio: Hadžem Hajdarević

Dizajn: Emir Operta

Štampa: Dobra knjiga, Sarajevo

Copyright © 2012 Emir Operta

PROGRAM 51. SARAJEVSKIH DANA POEZIJE

UTORAK, 22. MAJ/SVIBANJ 2012.

U susret 51. Sarajevskim danima poezije:

PJESNIČKO POSLIJEPodne U NOVOM GRADU

Sudjeluju: Bisera Alikadić (BiH), Fuad Kovač (BiH), Zilhad Ključanin (BiH), Refik Ličina (BiH, Švedska), Admiral Mahić (BiH), Mujo Musagić (BiH), Ljubica Ostojić (BiH), Claudio Pozzani (Italija), Dara Sekulić (BiH), Stevan Tontić (BiH), Moaen Shalabia (Izrael, Palestina), Mustafa Zvizdić (BiH).

Moderator: Mustafa Smajlović

Biblioteka Alipašim most 2, Kasima Hadžića br. 1-6,

Sarajevo – 16,00 sati

POEZIJA I FILM: PIER PAOLO PASOLINI

O filmu govori: Senadin Musabegović

Kriterion, Ulica Obala Kulina bana 2, Sarajevo – 17,00 sati

MLAĐE BOSANSKOHERCEGOVAČKO PJESNIŠTVO

Sudjeluju: Bjanka Alajbegović, Almir Kolar, Bojana Kulidžan, Martina Mlinarević-Sopta, Radomir Mitrić, Srđan Mršić, Naida Mujkić, Tanja Stupar-Trifunović, Aida Šečić, Šejla Šehabović, Ajla Terzić.

Muzički program: Vlado Kreslin

Voditeljica pjesničke večeri: Fadila Nura Haver

Kriterion, Ulica Obala Kulina bana 2, Sarajevo – 20,00 sati

SRIJEDA 23. MAJ/SVIBANJ 2012.

SUSRETI: STUDENTI I PISAC IZ LEKTIRE – MUHIDIN ŠARIĆ

O pjesnikovu djelu govori: prof. dr. Rašida Kadrić

Voditelj-moderator: Mirsad Bećirbašić

Pedagoška akademija, Skenderija 72, Sarajevo – 10,00 sati

KNJIŽEVNO POSLIJEPodne SA OSNOVCIMA OPĆINE STARI GRAD – SARAJEVO

Sudjeluju: Dragomir Čulafić (Crna Gora, Srbija), Šefik Daupović (BiH), Marija Fekete (BiH), Jagoda Iličić (BiH), Adnadin Jašarević (BiH),

Senudin Jašarević (BiH), Sonja Jurić (BiH), Fahrudin Kučuk (BiH), Tode Nikoletić (BiH, Srbija), Ranko Pavlović (BiH), Velimir Ralević (Crna Gora), Esmir Salihović (BiH), Stjepan Zelenika (BiH).

Muzički program: Dječiji hor „Suncokreti“

Urednik i voditelj programa: Mirsad Bećirbašić

Sala Općine Stari Grad, Ulica Zelenih beretki 4,

Sarajevo – 12,00 sati

SVEČANO OTVARANJE

51. SARAJEVSKIH DANA POEZIJE

Sudjeluju: Bisera Alikadić (BiH), Kresimir Bagić (Hrvatska), Ahmed Burić (BiH), Jelka Ciglenički (Slovenija), Daniela Danz (Njemačka), Fadila Nura Haver (BiH), Zilhad Ključanin (BiH), Arian Leka (Albanija), Refik Ličina (BiH, Švedska), Kemal Mahmutefendić (BiH), Radomir Mitrić (BiH), Mujo Musagić (BiH), Mirjana Stefanović (Srbija), Mile Stojić (BiH), Magnus William-Olsson (Švedska), Almir Zalihić (BiH).

Pozdravna riječ: Amir Brka, predsjednik Društva pisaca BiH, i Alija Behmen, gradonačelnik Sarajeva

Voditeljica programa: Aida Krehić

Pjesničke prijevode inostranih pjesnika govori: Hasija Boric

Muzički program: Vlado Kreslin

Zemaljski muzej, Zmaja od Bosne 3, Sarajevo – 13,00 sati

KNJIŽEVNI PORTRET: SLOBODAN BLAGOJEVIĆ

O Blagojevićevu književnom djelu govore: Hadžem Hajdarević, Senadin Musabegović, Mile Stojić

Kriterion Ulica Obala Kulina bana 2, Sarajevo – 18,00 sati

KNJIŽEVNA SCENA: MEĐUNARODNA PJESNIČKA VEČER

Sudjeluju: Tomica Bajsić (Hrvatska), Daniel Banulescu (Rumunija), Daniela Danz (Njemačka), András Gerevich (Mađarska), Ibrahim Hadžić (Srbija), Miklavž Komelj (Slovenija), Arian Leka (Albanija), Milorad Popović (Crna Gora), Claudio Pozzani (Italija), Moaen Shalabia (Izrael, Palestina), Mirjana Stefanović (Srbija), Jovanka Uljarević (Crna Gora), Magnus William-Olsson (Švedska).

Urednica programa: Fadila Nura Haver

Kriterion Ulica Obala Kulina bana 2, Sarajevo – 19,30 sati

ČETVRTAK, 24. MAJ/SVIBANJ 2012.

„MOJA POETIKA“ (AUTOPOETIČKE ISPOVIJESTI)

Sudjeluju: Daniela Danz (Njemačka), Ibrahim Hadžić (Srbija), Ranko Pavlović (BiH), Mirjana Stefanović (Srbija), Damir Šodan (Hrvatska), Magnus William-Olsson (Švedska).

Urednik programa: Stevan Tontić

Kriterion Ulica Obala Kulina bana 2, Sarajevo – 11,00 sati

KNJIŽEVNO POSLIJEPODNE SA OSNOVCIMA – SOKOLAC

Sudjeluju: Dragomir Ćulafić (Crna Gora, Srbija), Šefik Daupović (BiH), Marija Fekete (BiH), Jagoda Iličić (BiH), Adnadin Jašarević (BiH), Senudin Jašarević (BiH), Sonja Jurić (BiH), Fahrudin Kučuk (BiH), Tode Nikoletić (BiH, Srbija), Ranko Pavlović (BiH), Velimir Ralević (Crna Gora), Esmir Salihović (BiH), Stjepan Zelenika (BiH).

Voditelj programa: Mirsad Bećirbašić

Opština Sokolac, Glasinačka bb, Sokolac – 12,00 sati

MEĐUNARODNO PJESNIČKO POSLIJEPODNE U DOBRINJI

Sudjeluju: Krešimir Bagić (Hrvatska), Tomica Bajsić (Hrvatska), Munib Delalić (BiH, Norveška), András Gerevich (Mađarska), Enes Halilović (Srbija), Miklavž Komelj (Slovenija), Admiral Mahić (BiH), Kemal Mahmutefendić (BiH), Nermina Omerbegović (BiH), Dara Sekulić (BiH), Mirsad Sijarić (BiH), Damir Šodan (Hrvatska), Dragana Tripković (Crna Gora), Almir Zalihić (BiH).

Voditeljica programa: Fadila Nura Haver

Biblioteka Dobrinja, Omladinskih radnih brigada

br.1-3 – 16,00 sati

OTVARANJE IZLOŽBE UČENIČKIH RADOVA MOTIVIRANIH TEMEMA BH. KNJIŽEVNOSTI

Voditelj programa: Mirsad Bećirbašić

Centar za kulturu, Jelića 1, Sarajevo – 17,00 sati

HOMMAGE PJESNIKU RAJKU ĐURICI

Sudjeluju: Zilhad Ključanin, Stevan Tontić

Poeziju čita: Hasija Borić

Atelje „Figure“, Daniela Ozme 12/3, Sarajevo – 16,00 sati

SAVREMENO CRNOGORSKO PJESNIŠTVO

Sudjeluju: Milorad Popović, Bogić Rakočević, Velimir Ralević,

Dragana Tripković, Jovanka Uljarević, Sreten Vujović.

Uvodna riječ: Hadžem Hajdarević

Atelje „Figure“, Daniela Ozme 12/3, Sarajevo – 18,00 sati

MEĐUNARODNA PJESNIČKA VEČER U GORAŽDU

(U saradnji sa Centrom za kulturu Goražde i Kulturnom manifestacijom „Sunce nad Drinom“)

Sudjeluju: Bjanka Alajbegović (BiH), Esad Babačić (Slovenija), Daniel Banulescu (Rumunija), Arian Leka (Albanija), Ljubica Ostojić (BiH), Barbara Pogačnik (Slovenija), Moaen Shalabia (Izrael, Palestina), Mustafa Zvizdić (BiH).

Voditelj programa: Ahmed Burić

JU Centar za kulturu, Zaima Imamovića 2, Goražde – 19,00 h

„MOJA POETIKA“ (PJESNIČKA VEČER)

Sudjeluju: Daniela Danz (Njemačka), Ibrahim Hadžić (Srbija), Ranko Pavlović, Mirjana Stefanović (Srbija), Damir Šodan (Hrvatska), Magnus William-Olsson.

Urednik programa: Stevan Tontić

Voditelj pjesničke večeri: Izudin Bajrović

Muzički program: „Arkul“

Atelje „Figure“, Daniela Ozme 12/3, Sarajevo – 21,00 sati

PETAK, 25. MAJ/SVIBANJ 2012.

OKRUGLISTO: POEZIJA U KONFLIKTNIM ZONAMA

Sudjeluju: Tomica Bajsić (Hrvatska), Adisa Bašić (BiH), Ahmet Burić (BiH), Jelka Ciglenički (Slovenija), Enver Kazaz (BiH), Miklavž Komelj (Slovenija), Mirjana Stefanović (Srbija), Damir Šodan (Hrvatska), Marko Vešović (BiH), Nenad Veličković (Crna Gora).

Uvodna riječ: Senadin Musabegović

Kriterion Ulica Obala Kulina bana 2, Sarajevo – 11,00 sati

KNJIŽEVNO POSLIJEPodne SA OSNOVCIMA OPĆINE NOVI GRAD – SARAJEVO

Sudjeluju: Dragomir Ćulafić (Crna Gora, Srbija), Šefik Daupović (BiH), Marija Fekete (BiH), Jagoda Iličić (BiH), Adnadin Jašarević (BiH), Senudin Jašarević (BiH), Sonja Jurić (BiH), Fahrudin Kučuk (BiH), Tode Nikoletić (BiH, Srbija), Ranko Pavlović (BiH), Velimir Ralević (Crna Gora), Esmir Salihović (BiH), Stjepan Zelenika (BiH).

Muzički program: Dječiji hor „Suncokreti“

Urednik i voditelj programa: Mirsad Bećirbašić

**Sala Općine Novi Grad, Bulevar Meše Selimovića 97,
Sarajevo – 12, 00 sati**

SVEČANA DODJELA PRIZNANJA „BOSANSKI STEČAK“

Sudjeluju: Adisa Bašić (BiH), Amir Brka (BiH), Munib Delalić (BiH, Norveška), Ibrahim Hadžić (Srbija), Hadžem Hajdarević (BiH), Enes Halilović (Srbija), Bogić Rakočević (Crna Gora), Moaen Shalabia (Izrael, Palestina), Mirjana Stefanović (Srbija), Stevan Tontić (BiH), Marko Vešović (BiH), Magnus William-Olsson (Švedska).

Slovo o dobitniku Priznanja/nagrade Bosanski stečak: Mile Stojić

Poeziju dobitnika Bosanskog stečka govori: Aida Krehić

Muzički program: „Arkul“

Zemaljski muzej, Zmaja od Bosne 3, Sarajevo – 20,30 sati

SUBOTA, 26. MAJ/SVIBANJ 2012.

Zajednički izlet učesnika 51. Sarajevskih dana poezije
u Mostar i Počitelj

KNJIŽEVNO PODNE U POČITELJU

Sudjeluju: Esad Babačić (Slovenija), Krešimir Bagić (Hrvatska), Ibrahim Hadžić (Srbija), Sonja Jurić (BiH), Fuad Kovač (BiH), Lidija Pavlović (BiH), Miro Petrović (BiH), Mirjana Stefanović (Srbija), Sreten Vujić (Crna Gora).

Moderator: Ahmed Burić

Galerija „Mlaz“, Počitelj bb, Počitelj – 18:30 sati

51. SARAJEVSKI DANI POEZIJE

22.-26.5.2012.

www.sadapoezije.ba

Društvo pisaca Bosne i Hercegovine

PJESNICI - STRANI UČESNICI

ESAD BABAČIĆ
(SLOVENIJA)

Esad Babačić, pjesnik i novinar, rođen je u Ljubljani 1965. godine. U književnost je ušao pisanjem tekstova za pank grupu „Via ofenziva“, čiji je jedno vrijeme bio frontmen i pjevač. U kasnijim će godinama postati jedan od najeminentnijih autora savremene slovenačke pjesničke scene. Uz poeziju, radio je kao novinar na slovenačkoj nacionalnoj televiziji.

Objavio je slijedeće knjige poezije: *Kavala* (1986.), *Malemu boksarju* (1988.), *Angel s scufanimi krili* (1989.), *The Lying Poet* (Poetry Miscellany Chapbooks, Chattanooga, USA, 1990.), *Veter v žilah* (1994.), *Kiti se ne napihujejo* (2000.); *Divan* (2006.) i dr.

Nagrađivan je za svoj književni rad i preveden na druge jezike. Dobitnik je austrijske Nagrade „Kultursalon Hörbiger Literary Award“ za pjesmu „Dunav“.

KREŠIMIR BAGIĆ
(HRVATSKA)

Krešimir Bagić, pjesnik, stilističar i književni kritičar, objavio je slijedeće zbirke pjesama: *Svako je slovo kurva* (s B. Gregorićem – nagrada „Goran“, 1988.), *Između dva snažna dima* (1989.), *Krošnja* (1994.), *Bršljan* (1996.), *Jezik za svaku udaljenost* (2001.), *Le palmier se balance* (Pariz, 2003), *U polutami predgrađa* (2006.) i *Trebalo bi srušiti zidove* (nagrada „Dobriša Cesarić“, 2011), te, uz to, i znanstvenoesejističke knjige: *Četiri dimenzije sumnje* (koautor, 1988.), *Živi jezici* (1994.), *Umijeće osporavanja* (1999.) i *Treba li pisati kako dobri pisci pišu* (2004.) itd. Za književnokritičku knjigu *Brisani prostor* dobio je Nagradu „Julije Benešić“ (2002).

Uredio je više zbornika te sastavio više književnih zbornika. Prevođen je na dvadesetak jezika.

Predavao je hrvatski jezik i književnost na Sorboni (1996.-1999.) te bio voditelj Zagrebačke slavističke škole (2005.-2009.). Trenutno je šef Katedre za stilistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

TOMICA BAJSIĆ
(HRVATSKA)

Tomica Bajsić, pjesnik, prozaik, grafički dizajner, prevodilac, rođen je u Zagrebu 1968. Godine, gdje i danas živi. Školovao se u Školi primijenjenih umjetnosti i studirao na Likovnoj akademiji u Zagrebu. Bavio se i restauracijom i crtanjem. Dobitnik je Nagrade „Goranovo proljeće“ za zbirku *Južni križ* (1998.), te Nagrade „Dobriša Cesarić“ za zbirku *Zrak ispod mora* (2008.). Prevođen je na dvanaest jezika. Poezija i proza pojavljuje se u raznim antologijama, časopisima te na radiju, u zemlji i inozemstvu. Urednik je prijevodne poezije u časopisu *Poezija* i osnivač Naklade „Druga priča“, koja se bavi poezijom. Pored navedenih pjesničkih djela, objavio je i: *Pjesme svjetlosti i sjene*, poezija (AGM, 2004.), *Dva svijeta i još jedan*, putopisna proza (Naklada Ljevak, 2007.), *Ana i vila Velebita*, slikovnica, crtež i tekst (NP Velebit 2007.), *Pobuna obješenih*, poezija i prozni zapisi (Fraktura 2008.), te više prijevoda iz španske i latinoameričke književnosti.

DANIEL BĂNULESCU
(RUMUNIJA)

Daniel Bănulescu jedan je od od najupečatljivih savremenih rumunskih pjesnika i prozaista. Rođen je 31. augusta 1960. u Bukureštu. Član je Udruženja rumunskih pjesnika, te član rumunškoga PEN-a.

Studirao je inženjstvo, ali je radio isključivo kao novinar i pisac. U književnosti je debitovao zbirkom pjesama *Te voi iubi pin' la sfirșitul patului* (1993.). Zatim se pojavljuju slijedeće knjige: *Balada lui Daniel Bănulescu* (1997.), izbor *Republica Federală Daniel Bănulescu* (2000.), *Cel mai bun roman al tutoror timpurilor* (2008.), itd. Autor je i trilogije u okviru novele koja nosi naziv *Am văzut lucrînd degetul lui Dumnezeu*. Njegova proza i poezija prevedene su na njemački, engleski, talijanski, srpski i holandski jezik.

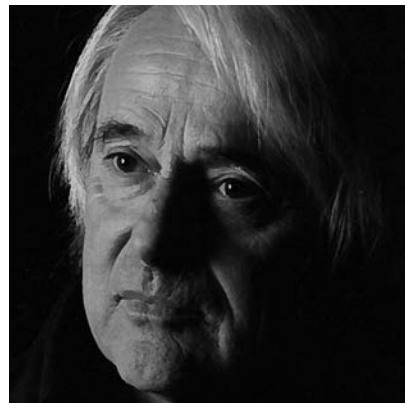
Dobitnik je brojnih nagrada u Rumuniji, Njemačkoj i Austriji, te zastupljen na brojnim međunarodnim festivalima poezije i drame.

JELKA CIGLENEČKI
(SLOVENIJA)

Jelka Ciglenečki rođena je 3. 9. 1980. godine u Ptuj (Slovenija). Diplomirala je komparativnu književnost i teoriju literature, te ruski jezik in književnost na Filozofskom fakultetu u Ljubljani. Od 2004. godine direktorica je festivala „Dnevi poezije in vina“ (Ptuj), te, od godine 2005., zamjenica glavnog urednika književne edicije *Beletrina* (Študentska založba).

Piše književnu kritiku za vodeće slovenske literarne revije (*Sodobnost, Literatura*), te za slovenske dnevnik (*Delo, Večer, Dnevnik*). Godine 2008. Dobila je Stritarjevu nagradu za književnu kritiku. Prevela je mnogo autora iz ruskog jezika na slovenski jezik (Sergej Dovlatov, Mihail Šiškin, Aleksandr Genis, Arkadij Dragomoščenko, Elena Fanaилоva, Nikolaj Kononov, Vladimir Aristov i dr.). Mada poeziju piše još od srednje škole i objavljuje ju u različitim literarnim revijama i zbornicima, još uvijek odbija da ju sklopi u jedinstvenu pjesničku zbirku.

DRAGOMIR ĆULAFIĆ
(CRNA GORA, SRBIJA)

Dragomir Ćulafić je, prvenstveno, autor za djecu i mlade. Rođen je 8. novembra 1940. godine u selu Luge, kod Andrijevice (Crna Gora). Završio je Filozofski fakultet, grupu za njemački jezik i književnost. Živi u Beogradu. Knjige objavljuje cijele četiri decenije: *Pozni šetači, poezija* (1971.), *Druga java, poezija* (1973.), *Razgovor žedi, poezija* (1978.), *Ako se setiš, poezija za djecu* (1985., 1986.), *Navala praznine, poezija* (1988.), *Čudna staza, poezija za djecu* (1988.), *Selice, poezija za djecu* (1988), *Ključ, pripovijetke* (1991.), *Šta tu ima da se krije, poezija za djecu* (1994.), *Kad jabuka zarumeni, izbor poezije i proze za djecu* (1996., 1997.), *Pričest, poezija* (1997.); *Prenočen život, sa Ratkom Ćolakovićem, antologija boemske poezije* (1997.), *Zvezdano ždrijebe, roman za mlade* (1997.), *Šapnula mi breza, izabrane i nove pesme za djecu* (Nolit, Beograd, 2001), *More na jedanaestom spratu, priče za djecu* (2001.), *Naše leto, „roman za djecu i roditelje“* (2002.), *Ringišpil u mojoj glavi, roman za mlade* (2003., 2005.), *Da ti šapnem, pesme i priče za djecu, izbor* (2010.), *U svom ramu, poezija* (2011.), itd., itd. Ćulafićevi romani za mlade su rado čitana štiva i u mnogim našim bibliotekama su proglašavani za najčitanije knjige.

DANIELA DANZ
(NJEMAČKA)

Daniela Danz, pjesnikinja, prozna spisateljica, rođena je 1976. godine u Eisenachu (Njemačka). Historiju umjetnosti i germanistiku studirala je u Tübingenu, Pragu, Berlinu i Halleu. Jedna je od najzapaženijih njemačkih književnica mlađe generacije. Pored pisanja poezije i proze, bavi se i proučavanjem i inventarisanjem umjetničkog blaga. Predaje na univerzitetu u Osnabrücku.

Objavila je pjesničke zbirke *Serimunt* (2004.) i *Pontus* (2009.), te dvije knjige proze: *Arachne* (2002.) i *Türmer* (roman, 2006.). Dobitnica je više književnih priznanja. Živi u Halleu.

ANDRAS GEREVICH
(MAĐARSKA)

Andras Gerevich, pjesnik, prozni pisac, esejist, scenarist, prevodilac, rođen je 1976. godine u Budimpešti. Diplomirao je englesku književnost na Eötvös univerzitetu u Budimpeštu (ELTE), te kasnije studirao kreativno pisanje na Dartmouth koledžu u SAD-u sa Fulbright stipendijom. Studirao je i režiju na Nacionalnoj filmskoj i televizijskoj školi u Britaniji.

Objavio je tri zbirke poezije na maternjem mađarskom jeziku: *Átadom a pórázt* (Vežanje, 1997.), *Férfiak* (Ljudi, 2005.), *Barátok* (Priatelji, 2009.). Objavio je i knjigu pjesama na engleskom jeziku: *Tiresia's Confession* (Tiresijeva ispovijest, 2008.). Pjesme su mu prevedene na desetine jezika te objavljujane u časopisima i antologijama. Gerevich je i pisac nekoliko nagrađivanih scenarija kratkog filma produciranih u Velikoj Britaniji. Njegovi pozorišni komadi izvođeni su u Budimpešti i čitani u Londonu. Objavljuje i eseje, priče, te prijevode brojnih pjesnika na mađarski s engleskoga govornog područja.

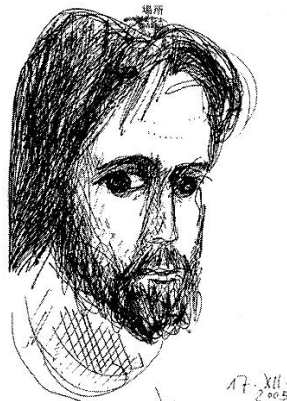

ENES HALILOVIĆ
(SRBIJA)

Enes Halilović, pjesnik, dramski pisac, publicist, urednik, rođen je 5. marta 1977. godine u Novom Pazaru. Autor je projekta Arhiva istorije, kulture i tradicije – ATIK, te urednik književnoga lista Sent.

Objavio je, između ostaloga, slijedeće knjige: *Srednje slovo*, poezija (1995.), *Bludni parip*, poezija (2000.), *Potomci odbijenih prosaca*, priče (2004.), *In vivo*, drame (2004.), *Kapilarne pojave*, priče (2006.), *Listovi na vodi*, poezija (2007.), *Kemet*, drama (2010.), Nagrađivan je za svoj književni rad (primjerice, „Miljkovićeve nagrade“ za knjigu pjesama *Pesme iz bolesti i zdravlja* – 2012. i dr.), zastupljen u više antologija, te preveden na više svjetskih jezika.

Živi i radi u Novom Pazaru.

MIKLAVŽ KOMELJ (SLOVENIJA)

Miklavž Komelj rođen je 10. 7. 1973. godine u Kranju. Studirao je povijest umjetnosti na Ljubljanskom univerzitetu, gdje je i doktorirao s tezom „Značenja prirode u toskanskom slikarstvu prve polovine XIV. stoljeća. Živi u Ljubljani kao slobodan književnik.

Od objavljenih pjesničkih djela spomenut ćemo slijedeća: *Luč dedeljina* (1991.), *Jantar časa* (1995.), *Rosa* (2002.), *Hipodrom* (2006.), *Nenaslovljiva imena* (2008.) i dr. Poesbno su zanimljive knjige rasprava i eseja: *Kako misliti partizansko umetnost* (2009.), Ljubljana: *Mesta v mestu* (2009.), *Umjetnost poezije* (2010.).

Objavio je prevode Fernanda Pessoae, Pier Paola Pasolinija i Cesara Valleja. Kao i mnogobrojne eseje i rasprave iz oblasti teorije i povijesti umjetnosti i književnosti.

ARIAN LEKA (ALBANIJA)

Arian Leka, pjesnik, esejist, urednik, prevodilac, rođen 1966. u Durrësu (Albanija), pripada grupi avangardnih albanskih autora. Studirao je muziku na Muzičkoj akademiji „Jan Kukuzeli“ u Durrësu. Znanje o pentagramima i muzičkoj strukturi unio je u svoju poeziju.

Autor je četrnaest djela, uključujući kolekcije poezije, kratkih priča, novela i knjiga za djecu. Navest ćemo neka njegova djela: *Anija e Gjumi* (Uspavani brod, 2000.), *Strabizëm* (Strabizmus, 2004.), *Libër deti* (Knjiga o moru, 2009.), *Ndreqje gabimesh* (Ispravljanje grešaka, 2010.), kao i kolekcije kratkih priča *Ky vend i qetë ku s'ndodh asgjë* (Ova tiha zemlja kad se ništa ne događa, 1994., i *Shpina e Burrit* (Povratak čovjeka, 2004.), itd., itd.

Arian Leka je poznat i kao prevodilac nekih od najznačajnijih pjesnika italijanskog modernizma, uključujući Montalea. Quasimodoa, Pavesea, Marinettija i dr. Osnivač je književnog festivala (djeluje od 2004.) „Poeteka“ i glavni urednik tromjesečnog istoimenog časopisa *Poeteka*.

BARBARA POGAČNIK (SLOVENIJA)

Barbara Pogačnik, pjesnikinja, esejistkinja, prevoditeljica, rođena je 9. jula 1973. Studirala je francuski jezik u Belgiji i magistrirala na Sorboni u Parizu. Trenutno živi u Ljubljani. Piše kritike, eseje, pjesme i prevodi poeziju i filozofske tekstove s francuskog, engleskog, talijanskog i bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika. Radi u uredništvu literarnog magazina *Literatura*. Bila je urednica publikacije *Litterae slovenicae* kod Udruženja slovenskih pisaca. Radila je na književnom festivalu Vilenica, sada vodi međunarodni pjesničko-prevodilački festival *Pjesnici prevode pjesnike – Sinji krug*. Godine 2007. izašla je njena prva knjiga *Poplave* (Mladinska knjiga), a 2008. *U množici izgubljeni papir* (U masi izgubljeni papir, LUD Literatura), ovih se dana očekuje njezina treća pjesnička knjiga *Stopinje po rižu* (Tragovi na riži). Pjesme su joj uvrštene u više slovenskih i inozemnih antologija.

U slovenski jezik je unijela mnoge regionalne i svjetske autore (Roland Barthes, Maurice Blanchot, Paul Ricoeur, Jacques Derrida, Basara i dr.).

CLAUDIO POZZANI
(ITALIJA)

Claudio Pozzani, pjesnik, pripovjedač, muzičar, vrlo cijenjen u Italiji i inostranstvu po svojim pjesničkim performansima na najznačajnijim književnim festivalima u Evropi, Južnoj Americi i Aziji, rođen je 1961. u Genovi (Italija). Poezija mu je prevedena na više svjetskih jezika. Pojavljuje se u važnim antologijama i magazinima međunarodne savremene poezije. Godine 1983. osnovao je kulturno udruženje „Circolo dei Viaggiatori nel Tempo“ (CVT), pa je u narednim godinama organizirao više nacionalnih i međunarodnih manifestacija: Prvi Evropski festival umjetnosti i moderne tehnologije, Festival novih stilova plesa, poezije, muzike i teatra, itd., više čitanja, izložbi i dr. Od 1994. Direktor je pjesničkog festivala u Genovi. Konsultant je mnogih pjesničkih smotri u Italiji, Francuskoj i drugim zemljama, a godine 2000. predstavljao je, kao pjesnik, Italiju u Komisiji UNESCO-a kad se odlučivalo o 21. martu kao Međunarodnom danu poezije. Njegova posljednja djela su novela *Kate et moi* (La passe du vent, France), te zbirka poezije *Saudade & Spleen* (Lanore Editions, Paris), tri izdanja, itd.

MOAEN SHALABIA
(IZRAEL, PALESTINA)

Palestinski pjesnik Moaen Shalabia (Mahgar, 1958.) živi u Izraelu, sa statusom arapske manjine u ovoj zemlji. Završio je studije na Univerzitetu u Haifi (Poslovna administracija i menadžment), a književničku karijeru započeo 1976., kad je objavio pjesme u lokalnim i inostranim glasilima na arapskom jeziku. Prvu pjesničku zbirku objavio je 1989. godine. Sudjelovao je na brojnim lokalnim i međunarodnim književnim festivalima (Galileja, Kairo, Jarash festival u Jordanu, Doha, Rim, Struga i dr.

Dobitnik je velikog broja književnih i društvenohumanističkih nagrada i priznanja. Između ostaloga, Nagrada palestinskog Ministarstva obrazovanja za plemenite namjere u obogaćivanju nacionalnog obrazovanja i lojalnosti palestinskim principima pravde i slobode (2000.). Dosta je pisano o njegovu književnom je stvaralaštvu. Prevođen je na brojne svjetske jezike.

MIRJANA STEFANOVIĆ
(SRBIJA)

Mirjana Stefanović rođena je u Nišu 1939. godine, a u Beogradu živi od svoje jedanaeste godine. Jedno je vrijeme boravila u New Delhiju (Indija – 1961.-1965.) te stekla diplome bečelora i mastera engleske književnosti na Delhijskom univerzitetu. Tokom života mnogo je putovala i i bila u preko trideset zemalja na svim kontinentima, osim Australije.

Prvo je radila kao novinar u Radio-Beogradu, a potom, sedamnaest godina, kao urednik knjiga za djecu u „Nolitu“, jednoj od najvećih izdavačkih kuća u Jugoslaviji.

Objavila je sedam knjiga pesama, četiri knjige proze, dvanaest knjiga za djecu i napisala više televizijskih, radio i pozorišnih drama. Dobitnica je nagrade „Neven“ za najbolju knjigu za djecu u Srbiji, nagrade *Političinog zabavnika* za najbolju knjigu za djecu u Jugoslaviji, „Nagrade Zmajevih dječijih igara za izuzetan stvaralački doprinos književnosti za djecu, nagrade „Pro Femina“ za knjigu pesama *Pomračenje*, a 2010. dodijeljena joj je Nagrada „Desanka Maksimović“ za cjelokupno pjesničko djelo i doprinos srpskoj poeziji.

DAMIR ŠODAN
(HRVATSKA)

Damir Šodan, pjesnik, dramski pisac, esejist, prevodilac, rođen je 1964. u Splitu. Diplomirao engleski jezik i opću povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Dramom *Zaštićena zona* osvojio 2000. u Beču prvu nagradu na dramskom natječaju za autore iz bivše Jugoslavije. U časopisu *Quorum*, gdje redovno objavljuje prijevode angloameričkih pjesnika i prozaista, priredio je 1999. malu antologiju njujorškoga pjesništva *Broad-way*. Preveo je na hrvatski jezik sabrane pjesme R. Carvera *Svi mi* (2006.) i izabrane priče *Odakle zovem* (2006.), te knjigu izabranih stihova Charlesa Simica *Hotel nesunica*.

Objavio knjige pjesama *Glasovne promjene* (1996.) i *Srednji svijet* (2001.). Prevođen je na engleski, njemački, mađarski, poljski, slovenski, makedonski i španski jezik.

Radi kao prevodilac pri Međunarodnom sudu Haagu, gdje posljednjih godina i živi.

MAGNUS WILLIAM-OLSSON
(ŠVEDSKA)

Magnus William-Olsson (1960.), jedan je od najznačajnijih savremenih švedskih pjesnika. Piše, također, i izvrsnu prozu i esejistiku, te na švedski jezik prevodi modernu i klasičnu poeziju (Šapfo, K. Kavafi, A. Gamoneda, G. Getviz).

Osnivač je i vođa Slobodnog seminara u književnoj kritici (Fria Seminariet i Litterär Kritik), koji okuplja brojne skandinavske stvaraoce. Urednik je i ugledne edicije *Internationell Poesi* u izdavačkoj kući W&W. Od važnijih knjiga pjesama ovdje ćemo spomenuti: *O'* (1987.), *I sjenčiti* (Och att skugga, 1991), *Da iz tvog ognja* (Att det ur din eld, 1995.), *Za Pindarosa* je trenutak mala odaja u vremenu (*Ögonblicket är för Pindaros ett litet rum i tiden*, izbor pjesama, 2006.), *Ingerini soneti* (Ingersonnetter, 2010.) i dr.

Djela su mu prevedena na petnaestak svjetskih jezika.

SAVREMENA CRNOGORSKA POEZIJA

MILORAD POPOVIĆ

Milorad Mijo Popović rođen je 1957. godine u Lipi Cuckoj, na Cetinju. Autor je osam knjiga poezije i četiri knjige eseja na temu crnogorskoga nacionalnog pitanja. Djela su mu prevedena na mnoge strane jezike. Objavio je knjige pjesama: *Sa trga glodara* (1981.), *So Jude* (1982.), *Nema više kladenja* (1985.), *Red se polako zavodi* (1987.), *Cetinjski ljetopis* (1991.), *Nesigurna zemlja* (2005.), koja ima i svoje slovenačko izdanje (*Negotova dežela*, Ljubljana, 2007.), *Raskršća* (Cetinje 2008.). Prevođen je na engleski, talijanski, njemački, turski, češki, poljski, litvanski, mađarski, rumunski, albanski, bugarski, makedonski jezik. Zastupljen je u više antologija crnogorske i jugoslavenske poezije. Objavio je knjige eseja: *Mali narod i nacionalizam* (1998.), *Crnogorsko pitanje* (dva izdanja, 1999. i 2000.), *Podijeljena nacija* (2010), *Njgoš i crnogorska nacija* (Cetinje, 2011.). *Crnogorsko pitanje* je prevedeno na bugarski jezik (*Černogorskij vopros*, Sofija, 2001.) te talijanski (*La questione montenegrina*, dva izdanja, Rim, 2002. i 2003.).

Dobitnik je velikog broja nagrada i priznanja, od kojih izdvajamo: Nagrada za najbolju knjigu u Crnoj Gori (1982.), Nagrada „Risto Ratković“ (2005.), Nagrada „Miroslavovo jevanđelje“ i dr.

S Mladenom Lomparom i Slavkom Perovićem, osnovao je 1986. godine časopis za književnost, kulturu i društvena pitanja *Ars*. Dopisni je član Evropske akademije poezije, sa sjedištem u Luksemburgu. Trenutno je predsjednik Crnogorskog društva nezavisnih književnika (CDNK) i direktor Otvorenog kulturnog foruma na Cetinju (OKF).

SUMNJIVE PJESME

Ja sam sumnjiv pjesnik
nikad se nijesam povjerio
nikad se nijesam opredijelio
(osim za sebe)
obožavaoci mojih stihova
redom su manijaci, mangupi, maloumnici
moje stihove konzumiraju ugrožena djeca
jedna sirota žena mi je rekla
"Vi ćete ostati kao pjesnik
umijete nadahnuti očajne"

znojio sam se
nijesam htio reći
da sam raskrstio s očajem
Ipak, ja postojim, kao sumnja
postojim kao maska
koja je opasala moj duh

BOGIĆ RAKOČEVIĆ

Bogić Rakočević, pjesnik, esejist, književni kritičar, urednik, rođen je u Mojkovcu (Crna Gora). Diplomirao je srpskohrvatski jezik i jugoslavensku književnost na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, gdje je pohađao i postdiplomske studije na Odsjeku za književnost. Bio je učesnik brojnih domaćih i inostranih književnih skupova, a kao recenzent, priređivač ili urednik potpisivao je mnoga izdanja na prostorima bivše Jugoslavije. Objavio je više knjiga poezije (*Motivi buđenja*, *Disanje sa strane*, *Slika prepuna tragova*, *Osobine*, za koju je dobio Nagradu „Risto Ratković“, i dr.), knjigu priča *Nered i ples*, te knjigu eseja *Cijepanje paučine*.

Bio je glavni urednik Književne omladine Crne Gore, urednik književnog programa Doma omladine „Budo Tomović“ u Podgorici, organizator i urednik Festivala mladih pjesnika Jugoslavije „Majska rukovanja“, umjetnički direktor međunarodnoga Televizijskog festivala u Baru, a sada je umjetnički direktor međunarodne manifestacije „Ratkovićeve večeri poezije“ u Bijelom Polju. Prevođen je na: engleski, talijanski, rumunski, makedonski, slovenački, francuski, ruski, poljski i albanski jezik. Zastupljen je u važnijim izborima i antologijama savremene crnogorske književnosti. Za književni rad je nagrađivan u zemlji i inostranstvu. Živi u Podgorici i radi kao urednik u Televiziji Crne Gore.

RAZGOVOR UGODNI

Nestaje pješčanik jezika
sve što je nekada živjelo
u prostoru usamljenih infinitiva
strepeći od dodira imenovanog

užarene imenice
lakom obmanom
brišu semantičke principe
golu sintaksu
nemoćnu pred funkcijom opisa

zagnjuren i u sopstvene tajne
ulazimo u rečenice
razgovor ugodni
čaroliju
na razvalinama slova
ono čemu se uvijek priklanjam o
ono čime ćemo se produžiti

VELIMIR RALEVIĆ

Velimir Ralević (1970.), prvenstveno je pisac za djecu, rođen je u Beranama (Crna Gora), gdje i danas živi. Do sada je objavio slijedeće knjige: *Nebo kuća beskućnika* (1994.), *Mravinjak u žitnom polju* ((1995.), *Svitac u grlu* (1997.), *Mirišem na ljubav* (2000.), *Zlatni prozor* (2002.), *Tanjini prsti zvone* (2003.), *Brod u žitu* (2006.), *Vodeni čvor* (2007.), *Zaljubljeni vitez* (2009.), *Mjesečarenje na suncu* (2011.).

Dobitnik je Vidovdanske povelje za 1994. godinu, Nagrade za najbolju pjesmu za djecu o rijeci, prve nagrade na susretima „Pjesnici sa Lima o Limu“, itd. Sudjelovao je na mnogim književnim manifestacijama u regionu te zastupljen u mnogim zbornicima, antologijama crnogorske i regionalne poezije za djecu.

PRIGOVOR DANU

izađi bar danas dane
iz ovih i onih vremena
zablude kaplju na rane
bivših i novih plemena

bar danas danuj dane
izmili koraka gorda
za svjetlosti obećane
neka se čerupa horda

zar dan ti dane ne smeta
vidiš li đavoljeg ata
i sirotu barku ljeta
u moru crnih kravata

u sebe dane uđi
da sjutra se ne postidiš
svakim si danom luđi
dan si a ništa ne vidiš

dane kad sjutra svane
šta nas na mostu čeka
i s ove i s one strane
da l ćemo naći čovjeka

DRAGANA TRIPKOVIĆ

Dragana Tripković rođena je 26. aprila 1984. godine na Cetinju. Osnovnu školu i Gimnaziju, završila u Podgorici. Završila studij Dramaturgija na Fakultetu dramskih umjetnosti na Cetinju, gdje je trenutno na specijalističkim studijama.

Objavila je zbirke poezije *Prevarena duša* (2000.) i *Ljubav je kad odeš* (2005.) od kojih je posljednja imala dva izdanja.

Treću zbirku *Pjesme* objavila u izdanju "Antibarbarusa" u Zagrebu (2006.). Zastupljena je u nekoliko antologija savremenog crnogorskog pjesništva. Pjesme objavljuje djela u časopisima za kulturu *Ars*, *Sarajevske sveske*, *Plima – plus* i dr.

Prevođena je na engleski, ruski, talijanski, poljski i albanski jezik. Radi kao novinar redeakcije za kulturu u ND *Vijesti*.

LJUDI DOLAZE

Ljudi dolaze sa svih strana,
nudeći tijela toplom bogu.
Na svoja lica stavljaju puter
i čekaju da se pretvori u ulje.
Ne kupaju se,
ne šišaju,
ni' briju.
U ritualnim danima
mijenjaju novac za smeće
i lako povraćanje.

Jedni drugima skidaju kožu
i posipaju se solju.
Iskreno vrijeme stavljaju između
čula za stid,
da im posluži u trenucima smijeha.
Turisti.

JOVANKA ULJAREVIĆ

Jovanka Uljarević, pjesnikinja, prozna spisateljica, esejistkinja, rođena je 13. 1. 1979. u Kotoru. Završila je studije filozofije na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Piše poeziju, prozu, eseje i radi intervjue sa pjesnicima.

Objavila je slijedeće knjige pjesama: *Prije muva* (2000.), *Maskenbal proteza* (2003.), *U sandalama od smole* (2007.), koja je objavljena i na slovenačkom jeziku (*V sandalih iz smole*, Ljubljana, 2007.) i *Stanovanje* (2010.).

Radovi su joj prevedeni na slovenački, makedonski, engleski i poljski jezik. Imala je brojne autorske večeri i učešća na književnim susretima na Balkanu, a od 2001. sudjeluje u uređivanju više štampanih i *online* časopisa za književnost. Tokom 2006./2007. godine bila je angažirana kao pomoćni urednik u američkom izdanju *Antologije evropske poezije* (Graywolf Press, SAD, 2008.).

PREDVORJE SMRTI

jutros su brodovi isplovili iz luke
u moju odbranu niko neće stati
još koji čas i prepuštena biću
zapisničarima moje nagosti
na tvojim vratima zakucaće glasnik
s viješću o onome što tek desiće se
nudeći ti vremena dovoljno da zakasniš
na meni valovi umiraše
u grupama iščezavaše ogrezli u bijegu
iz mene šapat svih krajeva svijeta
osvajaćima tajne otkriva
raširena sam nalik obali
poda mnogom kreveti cvile
– ne biram položaj fetusa

da zaspala bih
zamršenih čula će me izvesti
pred kupce slutnji
čežnjom da ne procurim
i pločnike tjeskobnosti ne
zavedem
riječi moje mene ne
obavezuju više
riječi mojih mene će
osloboditi
prije mraka i novog zločina

SRETEN VUJOVIĆ

Sreten Vujović (1957.), pjesnik, likovni umjetnik, prevodilac, urednik, dugi niz godina radio je kao prosvjetni radnik u osnovnim i srednjim školama. Dopisni je saradnik za maternji jezik i književnost United World College of the Atlantic iz Welsa. Bavi se skulpturom u drvetu (tri samostalne i tri grupne izložbe skulptura), prevodilaštvom (talijanski i njemački jezik), književnom kritikom i esejistikom. Poezija i prozni radovi su mu prevedeni na engleski, njemački, talijanski, poljski, francuski, galjeko, makedonski, albanski, slovenački, bjeloruski. Zastupljen je u nekoliko zbirnih knjiga poezije i više antologija. Dobitnik je i najvećeg priznanja svoga rodnog Cetinja, Trinaestonovembarske nagrade za 2001. godinu. Do sada je objavio slijedeće knjige: *Pjesma zaboravne ptice*, *Bezglavo kolo*, *Knjiga postanja*, *Kako tonu horizonti*, *Đavolje kolo u Manastijeru na Velji Ponedjeljak*, *Vođa*, *Molitva* i dr.

Zbog svoga antiratnog angažovanja, od 1990., dva puta je ostajao bez posla, bivao proganjan, hapšen, pa je, nakon raspisivanja potjernice i ilegalnog napuštanja zemlje, bio osuđen na dvije godine robije pod optužbom "povrede ugleda Republike Crne Gore". Amnestiran je pod pritiskom međunarodne javnosti.

Član je više domaćih i inozemnih kulturnih insitucija. Živi i stvara na Cetinju.

KAD VJEROVANJE...

Prestaneš li osluškiavati
šum zaboravljenih topola
uzimaš udjela u ovoj
uzavreloj zbruci
Više te neće
pratiti kreštanje
umuklo
jednom zauvijek
Tama je
čuvar svih tajni

Dozvoli da prozbori
svojom gluvoćom
izbaviće se i oni
što vjeruju u Spasenje
tek kad Vjerovanje
pred Mišlju posrne

PRIZNANJE “BOSANSKI STEĆAK”

Od 1999. godine u okviru “Sarajevskih dana poezije” ustanovljeno je književno priznanje “Bosanski stećak”. “Bosanski stećak”, kao svojevrsni simbol zemlje Bosne i Hercegovine i njezine postojanosti, dodjeljuje se istaknutom inozemnom ili domaćem pjesniku, u čijem se djelu prepoznaje autorsko ustrajavanje kako na književno estetskim tako i na humanističko-etičkim principima književne i općenito javne riječi. U pitanju su oni autori u kojima prepoznajemo odlike velikoga pisca, britkoga mislioca, humaniste, odgovornog i angažiranog intelektualca.

Takvi pjesnici, cijelim svojim životom i djelom, najneposrednije svjedoče činjenicu da je književno djelo najveće onda kad postaje univerzalno, zajedničko kulturno dobro i naslijeđe.

Dosadašnji dobitnici «Bosanskog stećka» bili su:

1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006.

2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012.

Godine 1999. Juan Goytisolo (Španija); 2000. Boris A. Novak (Slovenija); 2001. Christopher Merill (SAD); 2002. Tadeusz Rozevicz (Poljska); 2003. Mirko Kovač (Srbija, Hrvatska); 2004. Abdulah Sidran (BiH); 2005. Luko Paljetak (Hrvatska); 2006. Ivan Kordić (BiH); 2007. Stevan Tontić (BiH); 2008. Mahmud Derviš (Palestina); 2009. Ottó Tolnai (Mađarska); 2010. Petar Gudelj (Hrvatska); 2011. Charles Simic (SAD).

Dobitnik “Bosanskog stećka” za 2012. godinu:
Ibrahim Hadžić (Srbija)

Bosanski stećak za 2012.

IBRAHIM HADŽIĆ, DOBITNIK BOSANSKOG STEĆKA ZA 2012. GODINU

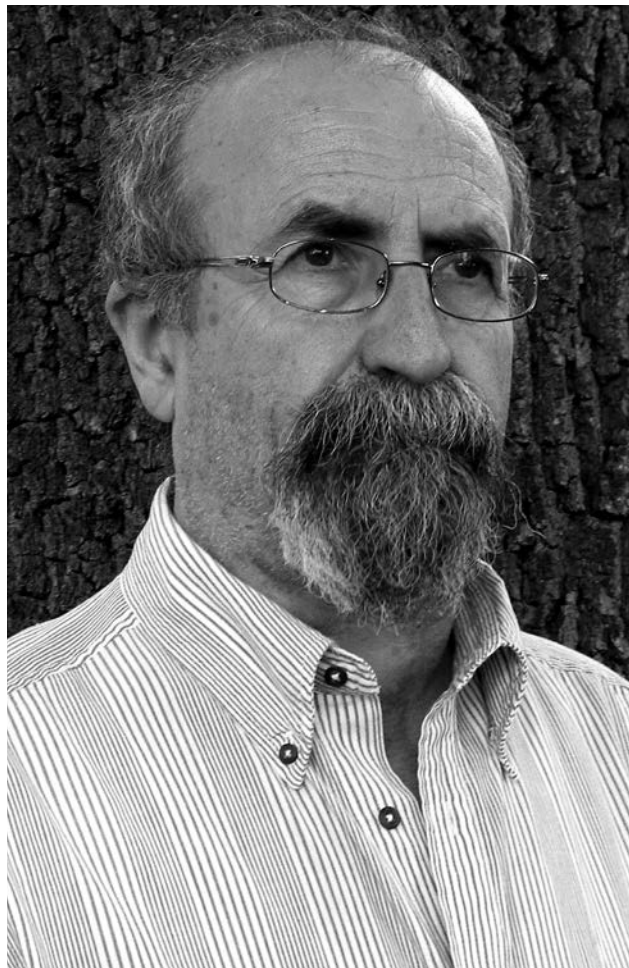
Ibrahim Hadžić, pjesnik, prevodilac, dugogodišnji televizijski urednik, strastveni poznavalac gljiva, rođen je 1944. godine u Rožajama (Crna Gora). Završio je Filozofski fakultet u Beogradu, gdje i živi od 1965. godine.

Objavio je knjige pjesama: *Harfa vasiona* (1970.), *Vežbanje osećanja* (1973.), *Oformiti jedinstvenu životinju* (1974.), *Vreli tragovi* (1980.), *Na staklu zapisano* (1987.), *Isti život* (izabrane i nove pjesme, 1988.), *Pesme* (1997.), *Hora* (2000.), *Nepročitane i nove pesme* (2006.) *Posmatrač*. Objavio je knjigu prozних zapisa: *Zapisi i crte* (1997.), kao i knjigu o riječima: *Rožajski rječnik* (2003.).

Pjesništvo Ibrahima Hadžića jedno je od najautentičnijih i najdramatičnijih pjesničkih glasova na južnoslavenskim prostorima. U njegovim se stihovima prepoznaje i humanistička i ironijska drama identiteta, drama jezika i slobode u jeziku, drama pozicioniranosti lirskoga subjekta u balkanskim bešćutnostima i haosima, te naporu da se, na *miloszewski* način, *upamte* uzroci i posljedice povijesti, i to na način da se poezija, primarno, razumijeva kao (su)stvaralačka energija otvaranja pitanja a nikako kao uvjetovanje mogućih njihovih odgovora.

Hadžić je preveo i objavio mnoge ruske pjesnike. Objavio je i šest knjiga o gljivama. Zatim, priredio je knjige *Sećanje na Miodraga Stanisavljevića*, i s prijateljima, *Hommage Milanu Milišiću*.

Dobitnik je nekoliko književnih nagrada za poeziju. Nagrada/priznanje „Bosanski stećak“ za 2012. godinu prva je književna nagrada koju je Ibrahim Hadžić dobio u Bosni i Hercegovini.

IBRAHIM HADŽIĆ

SLOVO O OVOGODIŠNJEM DOBITNIKU „BOSANSKOG STEĆKA“

SJAJ PRIRODE I TAMA DRUŠTVA

Poetika i poezija Ibrahima Hadžića (1944., Rožaje, Crna Gora) već uobličene u prepoznatljiv i impozantan pjesnički opus, razvijale su se u obzoru modernog pjesništva hrvatskosrpskog jezika, još od prve autorove knjige *Harfa vasiona*, objavljene prije gotovo četiri i pol desetljeća. Okrenutost semantičkoj oštrini ovu je poeziju od početka odvajala je od kakofonije domaćeg moderniteta, najčešće naslonjenog na jaku frazu i nejasnu metaforu.

Hadžić je poeziju tražio u zemaljskom skladu, hvatajući ritam svamira, “harfu vasiona”. Kao književno obrazovan pisac, izbjegavao je miljkovićevsku patetiku, tu boljku od koje je bolovala njegova generacija, tražeći svoj put, na kome su ga pratile kristalne slike, jasne poetske vedute. Kroz svjetlost biblioteke, on je otkrivao sjaj prirode, spajajući viđeno, doživljeno i pročitano u jedinstvenu pjesničku leguru, metal života kaljen na živoj vatri jezika.

U svojoj novijoj fazi Hadžić se okreće našoj historiji punoj mržnje, rata i nesreće. Mnogostrukost identiteta modernog čovjeka, upozoravao je još Valery, jedno je od glavnih tematskih odredišta moderne književnosti. Potreba za otkrivanjem svoga skrivenog lica i svoga zatomljenog ja u mnoštvu ravna je otkrivanju ontološkog odgovora. Tko smo, čemu stremimo i kamo idemo? Naslov ovog izbora poezije Hadžićeve, a izbor je sačinio i naslov dao sam pisac, ključ je za otvaranje njezinih najskovitijih prostora. *Ko sam ja?* pita se lirski subjekt, prebirući bezbroj identitarnih varijacija, od onih metafizičkih pa sve do onih povijesnih i nacionalnih, koji su u naše vrijeme postali sudbinski.

Na ovom tragu nastaju neke od najljepših pjesama napisanih na našem modernom jeziku, kao što su “Nepomenik“, „I ti

Crnogorci“, “Poreklo”. Pjesnik čistih lirskih slika najednom uključuje ironiju, jer samo ironijski se može govoriti o našim identitetima koje obilježava onaj freudovski *narcizam malih razlika*, ali te nejasne, sitne razlike uzrokom su velikih ljudskih zala o kojima kazuje povijest, ali i naša suvremenost. Ibrahim Hadžić traga za sotonom jezika, “đavolom Vukovara, Dubrovnika, Sarajeva, Mostarskog mosta... sanjajući o vremenu kad će nam “mravi biti braća”: “*Neću razumeti šta znači zavist / Neću znati šta znači ljubomora, / Šta mržnja / I ksenofobija / Svi će mi mravi biti braća...*”.

Iako opsegom nevelik, izuzetnom liričnošću i mudrošću opus Ibrahima Hadžića nameće se kao refleks humanosti u babilonskoj vrevi pobunjenih južnoslavenskih jezika, kao kristalna svjetiljka u našim danima koje još uvijek prekrivaju tama i pomrčina. Kao virtualni bosanski stećak, čije će jezgrovite poruke otkrivati suvremenici, ali i budući naraštaji.

Mile Stojić

IBRAHIM HADŽIĆ: PJESME

PROLJEĆE

Procvjetala divlja trešnja,
Grkljaja.
Ne odričem se ni jednog cvijeta,
Ni mirisa.
Kao vrijedna pčela
Prelazim prstima preko tučkova.
Spuštam nespjesno ruku na laticе.
Obavljam
Razmnožavanje. Prosipam polen.
Pelud – kako kažu Hrvati. Životvorni lijepak.

PEČURKA

Na izamku ljeta
Godine ente
Ubrah u šumi svoju posljednju pečurku.
I gledam nježne maslinaste pore
Iz kojih se rasijava sjeme života.
I gledam koliko je ova pečurka učestvovala
U građenju svijeta.
I gledam okamenjenu milionsku starost
U njoj -
Formu koju je izabrala da opstane.
I mislim kako je glupo naše računanje vremena
Sabijeno u nekoliko brojki.
I pitam se u kojem li je pješčanom časovniku
Njeno vrijeme
I u kojem zrcu pijeska,
Pri kraju našeg drugog milenijuma,
Ona sreće mene
Koji će je raspeti?

ISTO

Prolazim puteljkom između livada Prema brdu
I čudim se okamenjenom životu:
Pod istim idem suncem,
Istog guštera vidim kako pretrčava put,
Ista travka se nagingje pod teretom
Istog skakavca,
Iste tragove konjskih kopita srećem,
Isti kamen u koji udaram nogom,
Ista svraka na ogrdi,
Trn sa istim cvijetom,
Divlja trešnja sa istim gorkim plodovima.
Ista smola skupljena u puće Sija na jelovoj kori,
Isti miris šumskog čestara. I čudim se čudu života.
Idem čas razdragan,
Čas utonuo u beskraj istosti,
I mora biti To što prolazim istim putem
Da sam i ja svima isti,
I mora biti U tom tkanju života
Da sam zauvijek i da ću uvijek tuda prolaziti.

I TI CRNOGORCI

Što su oni toliko protiv nas?
Mi nismo Turci, mi imamo samo tursku veru.
Ni oni nijesu Srbi,
Oni imaju samo srpsku veru.

Mi smo se izmiješali,
Razumiješ ti,
Mi smo ka maslo u vareniku,
Đe goj turiš prst – tu je masnoća.
I dođoše ti ratnici,
I doniješe nama tursku veru,

A vama i nama,
Razumiješ ti,
Arapske, persijske,
I svoje, turske riječi.

I stigoše na *atovima*:
Alatima, kulašima, doratima, đogatima.
Dođoše sa *kamama*,
Sabljama-*ćordama, dimiskijama, džilitima, džidama,*
Buzdovanima, tojagama,
Na glavi sa *kalpacima* i *čelenkama.*

Pa oni su nam dali
Riječ *rakija*:
Kako bi se veselili,
Uzeli *parče mezeta,*
Lomili s *pajtašima jadic,*
Pevali, „Je li mi se *kula* oburvala?“
I iza *kapije* pali u *jarak,*
Ili, razumiješ ti,

Nekako srećno *sokakom* il *džadom* stigli do kuće,
Skinuli *košulju* i *čarape,*
Legli na *dušek,* glavu stavili na *jastuk*
I pokrili se *jorganom.*

Nećeš valjda reći umesto *rakije alkohol?*
Pa ni to nije tvoja riječ,
Nijesi *ćorav,* lijepo ti piše *rakija.*
Ali, razumiješ ti,
I od take vode bićeš *mamuran*
I u ložičicu ćeš osećat *kiselinu*
Ka da si pio *sirće.*

Kad opet odeš u *kafanu*
Da piješ na *veresiju,*

Ponesi *bar* za *bakšiš,*
Časti, nemoj da bidneš *cicija,*
I, razumiješ ti,
Lijepo se zafali.
A poslije, *šašavi lolo, bekrijo,*
Otpjevaj uz *tamburu* jedan *bećarac.*

No, svejedno, sutra u *džep*
Nećeš imat ni prebijene *pare.*
I bićeš blijed ka *kreč.*

I tražićeš ti, čovek čuvenog *soja,*
Sad mek ka *pamuk*
Da ti žena turi,
Razumiješ ti,
Na *odžak bakrač kačamaka,*
Da ga ubije dobro *oklagijom,*
I da ga začini *kajmakom,*
Da ne bidne lepljiv ka *tutkalo.*
Zapalićeš *lulu*
I reći da ćeš piće prekinut ka *makazama*
I da ćeš od sutra ići u *mehanu*
Da piješ samo čaj od *nane* il *jasmina,*
Ili samo vodu iz *bunara* il sa *česme.*

Popećeš se uz *merdevine* na *tavan*
I u *torbu* stavićeš suhog mesa
Da skuhate za ručak bogato jelo
Da srkneš nešto *kašikom,*
I uz *ljutu turšiju*
Čela će ti se orosit znojem.

Šta bi ti, razumiješ,
Brez riječi *bubreg?*
Kako ćeš otić kod doktora
I reći: Boli me unutrašnji organ

Koji izlučuje mokraću.
Il boli me *kičma*.
Pa deci, kad se na nji' naljutiš:
Kopiladi jedna, pukoše mi od vas *džigerice!*

S čim bi ti poredio nešto najtvrdje
Ako ne kažeš: beše tvrdo ka *čelik*.
Čija je to riječ *čelik*?
Kako ćeš ti, razumiješ,
Priču pričat o *Baš-Čeliku*,
Ako ne kažeš *baš* i *čelik*?
Čelik nije isto što i *bakar*.

Ko bi nam komandovo mornaricom,
Ako ne *admiral*, em ako nijesmo
Ostali bez mora?
Šta ćemo sa *čamcima* i *šajkama*?
A *hajduci* sve opljačkaše.
Ko su *hajduci* i čija je to riječ?
I kakav oni to koriste *alat*?
Kojim *kalauzima* i *turpijama* sva vrata otvaraju
I ulaze u *magazine* i trpaju u *kese*?
Imaju li oni *amajlije* ili *talismane*
Koji ih čine nevidljivim,
I da ih *kuršum* neće,
Ili se, razumiješ ti,
Mangupi samo sa nama *maškare*?

Hajde jadan. Kako da nekom kažeš kreni,
Ako mu ne kažeš *hajde!*
I ponesi *bajrak*, *serdare*, ili ako hoćeš *barjak*
Velik ka *čaršaf*.
A ne zaboravi ni *džeferdar* izvezen *srmom*
Koji sija ka *kalajisana tepsija*,
I kreni za *Kolašin* il za *Berane*.
Kakve mi se to *aveti* priviđaju?
Koga plaše ako su *aveti*?
A ja ti kažem, razumiješ ti,
Mi smo izmiješani

Ka maslo u vareniku.
Kako da nađeš zvijezdu
Na *azurnom* nebu
Bez *azimuta*, stojeći
Na *bedemu* tvrđave?
Znaš li koje je *boje* azur?
I kako da izračunaš koliko je zvijezda udaljena
Ako ne primijeniš znanje iz *algebre*?
I ova riječ mnogo će ti značiti:
I godina bi *beričetna*
I rodi sve što bi posijano,
Bujalo je ka iz vode,
I očuva se, razumiješ ti,
Čak bez imalo *buđi*.

Ti misliš da sam *gulanfer*
Kad ti ovo pričam.

Badava što ti pričam
Da smo isto,
Kad ti samo u svemu vidiš različito.
Ja ti se kačim ka *čičak* za *džamadan* od *šajka*
I ne moreš se mene otresti
Bez obzira što ti misliš da sam ja *budala*
Ili što je još gore, običan *mufljuz*.
A ja sam isto što i ti, razumiješ,
I pričaj ti da ja samo meljem *tandara-bandara*,
Il *tandara-mandara*,
Ali mi smo izmiješani
Ka maslo u vareniku.

Nećeš me, nadam se,
Zbog ovog u *haps*,
Mogo bi' da ti istresem pun *sepet* ovi' riječi
Ka crveni' *višanja*.
Nije ovo nikaka *lakrdija*,
Ovo je rasprava
I bez ovi' tuđi' riječi,
Razumiješ ti,
Naš jezik bijo bi *leš*.

II

Mi smo ka lice i naličje,
Mi smo ka slika i prilika:
Kad ti stojiš ispred ogledala -
Vidiš mene,
Isto i ja vidim tebe
Kada se oglednem,
Mi smo izmiješani
Ka maslo u vareniku.

Nemoj mislit
Da su ovo tvoja imena.
To su vama i nama dali Jevreji:
Tvoj je Adam - moj je Adem,
Tvoja je Eva - moja je Hava,
Tvoj je Jov - moj je Ejub,
Tvoj je Avram - ja sam Ibrahim,
Tvoj je Mojsije - moj je Musa,
Tvoj je Solomon - moj je Sulejman,
Tvoj je David - moj je Daut,
Tvoj je Ilija - moj je Alija,
Tvoj je Josif - moj je Jusuf,
Tvoj je Isus - moj je Isa,
I kao kapa svega,
Tvoj Bog je, bogomi, i moj Bog,
Samo ga ja, razumiješ ti,
Zovem Alah.

Mi smo jedno lice
A dva tijela.

2006.

VLAS

Jednom nam je, kao opomenu za svagda,
Ruski pisac logorolog
Ispričao priču o zlu:

Robijaši sa Kolime
Koji su na brodove
Tovarili trupce sibirskih kedrova
(Koji su bili namenjeni izvozu u svet),
Između balvana
Stavili bi pokatkad odsečenu ruku
Da pošalju o sebi poruku.

A oni koji su otovarali brodove
Nisu ništa, kao što znamo, preduzeli.
Stajali su zbunjeno
Kao prave neznalice i
Čudili se novoj vrsti drveća
Na kojem rastu ruke.

A moja žena
Nedavno kupila je prekrivače od pamuka
Za kauč i fotelju
U Indija šopu.
Dok sedim udobno u stolici
Moji prsti neprestano
Izvlače iz tkanja braonkaste ljuspice
(pamukove čaurice poput bubamarinih krila),
Ali i neretko napipam crnu, tvrdu, kao struna za pecanje,
Iz kose dugačku žensku vlas.

Satima je izvlačim isprepletenu
Iz osnove ili potke.
A šta u suštini
Meni ta vlas znači?
Ništa,
Osim da je ta tkalja imala divnu, jaku crnu kosu.

A zašto na početku ove pesme-zapisa
Pominjem ruskog pisca,
Mučenika iz sovjetskih logora?

April 2008.

Charles Simic, dobitnik Bosanskog stećka za 2011. godinu

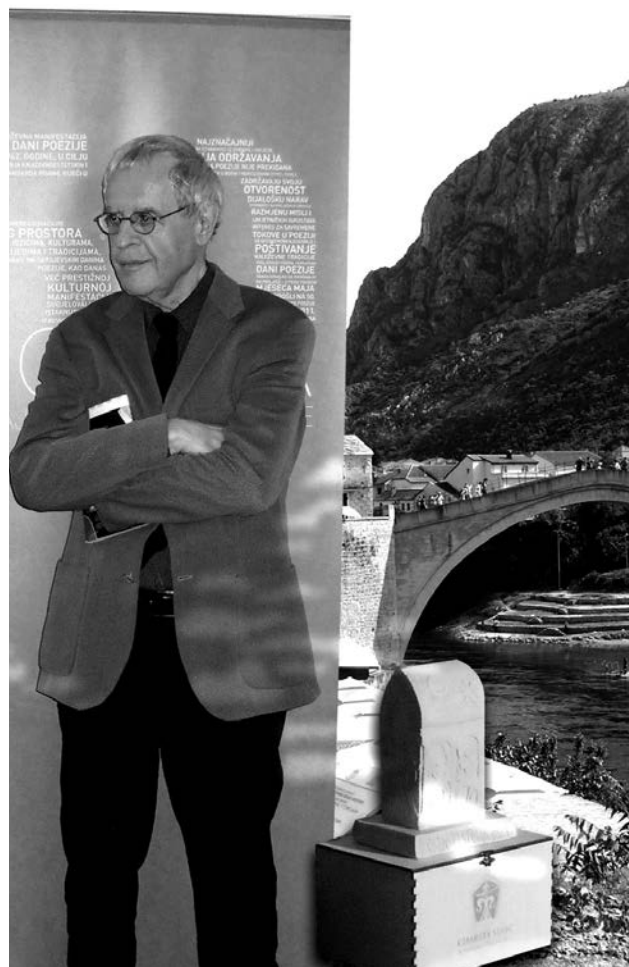
SVIJETLA STRANA BALKANA

©The New York Review of Books,
18. august – 28. septembar 2011. godine

Ovog proljeća otišao sam u Sarajevo da učestvujem na pjesničkim susretima, da primim nagradu i promovišem knjigu svojih izabranih pjesama upravo objavljenih u Bosni. To je bila moja prva posjeta gradu čuvenom po strašnoj patnji za vrijeme opsade od strane srpskih snaga predvođenih Radovanom Karadžićem i Ratkom Mladićem, koja je trajala od aprila 1992. do februara 1996. godine. Stigao sam avionom po lijepom vremenu pa sam mogao vidjeti kako Sarajevo s tri strane okružuju planine i bregovi; tako mi je postalo lakše da shvatim razorno djelovanje što su ga artiljerijska, minobacačka, mitraljeska i snajperska vatra imale na stanovništvo koje se s teškom mukom branilo. Vidio sam srpsku opsadu onakvu kakva je doista bila: hotimičan napor da se kolektivno kazni jedan grad, da se terorišu i do smrti izgladne njegovi stanovnici i da se istovremeno uživa u pucanju sa sigurnih i nedostupnih visina.

Kad se avion prizemljio, još žešće sam osjetio koliko su blizu ta brda: dominirala su svakim pogledom, pomaljala se na kraju svake ulice, a u vrijeme mira krasila su grad svojim zelenilom i crvenim krovovima razbacanim po padinama.

Sarajevo je kombinacija lječilišta u koje bi čovjek išao radi zdravlja, otomanskog grada sa džamijama i munarama kakav se mogao naći na razglednicama iz 19. vijeka, austrougarske provincijske prijestonice s razmeđa vjekova s javnim zgradama koje se vide svugdje gdje je Monarhija kročila nogom na Balkanu i u istočnoj Evropi, kao i grada s visokim poslovno-stambenim višekatnicama kao u mnogim drugim evropskim gradovima. Zaprepašujuće činjenica da je doslovno svaka građevina u

CHARLES SIMIC

Sarajevu pretrpila izvjestan stepen oštećenja za vrijeme opsade, a 35.000 zgrada potpuno je uništeno, uključujući i najčuveniju – Nacionalnu biblioteku, sa hiljadama nenadoknadivih starih knjiga i rukopisa. Veliki dio onoga što je uništeno ponovno je izgrađeno, pa mi se učinilo da grad cvjeta; za moje posjete vrijeme je bilo toplo i sunčano; gledao sam sve te ljude kako šetaju ulicama ili sjede po kafanama prijateljski ćaskajući, i sve to što se ovdje događalo prije petnaest godina učinilo mi se sasvim nezamislivo.

Ubrzo su me skolili ljudi, davao sam intervju, večerao sam s jednim bosanskim pjesnikom kojeg sam davno sreo u Berlinu, a poslije toga sam otišao u kasino da slušam grupu krasnih pjesnika kako čitaju svoje pjesme na maloj pozornici uz zvuk žetona s kockarskih stolova i slot mašina u pozadini. Sarajevski dani poezije, tako se zove manifestacija, okupili su pjesnike i pjesnikinje iz Austrije, Crne Gore, Jermenije, Francuske, Hrvatske, s Kipra, Kosova, Malte, iz Mađarske, Makedonije, Maroka, Njemačke, Rumunije, Rusije, Slovenije, Srbije, Sudana, Švajcarske i Turske, kao i pjesnike i pjesnikinje iz Bosne i Hercegovine.

Ovakvi susreti znaju biti koliko odlični toliko iscrpljujući, jer dane i noći provedete u piću i razgovoru, ne samo o književnosti nego i o svemu drugom, a uz to slušate pjesme na desetak jezika i upoznajete djela pjesnika za koje niste ni znali da postoje a željeli biste da jeste.

Mnoge pjesme bosanskohercegovačkih pjesnika koje sam čuo ili pročitao za moga boravka tamo govore o ratu. Znam da je ta tema vrlo rijetka u savremenoj srpskoj i hrvatskoj poeziji; iz nje se ne može saznati kakav se masovni pokolj nevinih ljudi desio u bliskom susjedstvu. Ova je činjenica na mene djelovala otrežnjujuće. Pjesme koje sam čuo nisu samo dirljivi prikaz onog što je neko doživio u tom užasu; u njima je bilo izvjesne jobske rječitosti i nesposobnosti da se shvati zašto su ljudi i Bog dopustili da se dogode zlo i nepravda tolikih razmjera.

Uvijek sam se pitao zašto naše američke pjesnike nimalo ne zanimaju oni koji su ubijeni u ratovima koje vodimo. Sad mi je to postalo jasno. Ako nisi vidio dijete ili staricu kako leže na pločniku u lokvi krvi, i nisi čuo kako ih neko krikom doziva,

ne možeš do kraja razumjeti šta se doista događa kad pogrešno pripucamo ili bespilotnim letjelicama udarimo na njihove svadbe, sahrane ili na dječake pastire koji skupljaju grančice da pripale vatru negdje u Afganistanu, Iraku, Pakistanu, Libiji, a sad i u Jemenu. Nije dovoljno samo čitati o njima.

Morao sam se naviknuti i na jezik koji ne govorim često. Iako sam Beograd napustio prije pedeset osam godina, kad mi je bilo petnaest, iako sam se vraćao tamo tek nekoliko puta u kratke posjete, zadržao sam njegov specifični akcent. Kad sam stekao samopouzdanje i počeo slobodno govoriti, lokalni stanovnici mogli su pogoditi odakle potičem, mada moje oblačenje i ponašanje nisu bili u skladu s jezikom koji govorim pa su me morali o tome pitati. U intervjuima su me takođe pitali o djetinjstvu u Beogradu, o životu u Americi, o poeziji, ali nisu postavljali otvorena politička pitanja, kao što se dogodilo u Srbiji sedam dana kasnije. (Mladićevo hapšenje desilo se nekoliko dana nakon što sam otišao.)

To me iznenadilo, ali i donijelo olakšanje; jer kad sam bio u Beogradu prije pet godina, svako drugo pitanje koje su novinari postavljali bilo je njihov otvoren ili prikriven stav o onom što su nazvali mojim propuštanjem da branim Srbiju u posljednjih deset godina. U Sarajevu je moj stav o srpskim zločinima za vrijeme rata u BiH dobro poznat, ali sam i pored toga stekao utisak da niko ne čezne za tom tegobnom temom i radije bi govorio o nečem drugom.

Dvoje ljudi koje je preživjelo sarajevsku opsadu opisali su na vrlo sabran, faktografski način kakav je bio život bez vode i struje, s neprekidnim strahom da bi neko iz porodice mogao poginuti čim stupi na ulicu. Oboje su poznavali Karadžića i neke njegove nacionalističke prijatelje prije rata, i nisu imali nikakvih loših predosjećaja da će ovi postati čudovišta u kakva su se pretvorili. Teško je bilo naći riječi za kolektivnu tragediju koja se dogodila. Uz sve te ubijene i osakaćene, mnogi su životi uništeni; mnogi su pobjegli i nikad se nisu vratili, a grad u kojem su živjeli s drugima i koji su voljeli takođe se promijenio. U Sarajevu, rekli su mi, nije ostalo mnogo Srba, i gotovo da nema Hrvata. Tim ljudima, s tri različite vjere, koji su mogli skladno živjeti jedni pored drugih – i zaista je to nekada i bilo

– bili su odvratni nacionalistički i vjerski licemjeri; od toga se valjalo oporaviti.

Nakon dva dana u Sarajevu otputovao sam autobusom sa još tridesetak pjesnika i pjesnikinja u Mostar, jedan od najljepših gradova na Balkanu, gdje je dvanaestero nas priredilo čitanje. Kasno prijepodne napustili smo Sarajevo, a sat kasnije stali smo da u restoranu pored puta pojedemo janjetinu s raznja s ukusnim kriškama tek ispečenog kruha. Svi su bili odlično raspoloženi jer je društvo bilo dobro, a vrijeme sjajno. U mostarski hotel smo stigli nakon nekoliko sati putovanja uskom vijugavom cestom s dvije vozne trake, kroz pejzaž visokih planina i riječnih kanjona neopisive ljepote.

Bosanci i Hercegovci s kojima sam pričao nisu imali mnogo nade za budućnost. Dva politička entiteta (srpska Republika Srpska i Federacija Bosne i Hercegovine) navodno funkcionišu pod vodstvom tročlanog Predsjedništva koje predstavlja Muslimane, Hrvate i Srbe; ali ovaj sistem ne uspijeva. Srbe ne zanima koordinacija između dvije ekonomije niti bilo kakva značajnija suradnja, čak i ako bi im to pružilo veće šanse za izvoz vlastitih proizvoda i za privlačenje stranog kapitala. A nakon posjete Mostaru, gradu koji je bio podijeljen između Muslimana i Hrvata nakon još jedne gadne opsade, i nakon što sam vidio tolike ruševine duž linije razdvajanja, nisam mogao ni zamisliti da bi Federacija mogla efikasno funkcionisati s tenzijama koje se još mogu opipati u zraku. Čuli smo da neke hrvatske majke zabranjuju svojoj djeci da pređu most i posjete svoje muslimanske susjede.

Čitali smo poeziju u jednom pozorištu na hrvatskoj strani grada. Sala je bila puna mladih ljudi, neki od njih htjeli su nakon završene večeri pričati o poeziji, ali su nas požurili da odemo na večeru u franjevački samostan, čija biblioteka potiče još iz petnaestog vijeka. S nama je bio i sjajni muzičar Slovenac, koji je svirao za vrijeme naših nastupa i nije se razdvajao od gitare; on i još dvoje su za vrijeme večere zapjevali bosanske pjesme, nastavili su pjevati do duboko u noć u hotelu, proširivši repertoar na srbijanske, mađarske i ruske pjesme. Uprkos svoj zloj krvi i međusobnoj sumnji, različite etničke grupe u tom dijelu svijeta vole muziku onih drugih.

Sutradan smo razgledali stari dio grada i čuveni Most, koji su srušili Hrvati za vrijeme opsade i koji je obnovljen, a posjetili smo i Počitelj i Blagaj, gradove orijentalnog izgleda. Jadransko more odatle je udaljeno tek sat, a ta vegetacija, to sunce i ta atmosfera sasvim su mediteranski. Bosna je lijepa, a Hercegovina je spektakularno lijepa. Nakon svježe pastrmke na žaru, s pogledom na visoku stijenu gdje izvire rijeka Buna i na dervišku tekiju iz šesnaestog vijeka, sjetivši se razdragane hrvatske mladeži koja je prošlu noć proplesala slaveći maturu, bilo je lako zaboraviti krvavu prošlost ovog regiona i ostaviti postrani primisao da bi se mogla ponoviti.

2.

Iz Sarajeva sam odletio za Beograd – na još jednu promociju svoje poezije koja je tamo objavljena – i srbijanskim avionom sletio u sedam ujutro. Na aerodromu me dočekalo dvoje mojih rođaka, koji su ostali jedini koji me se sjećaju kad sam bio dječak; taksijem smo otišli do mog hotela. Vozili smo se kroz jutarnju saobraćajnu gužvu u novom dijelu grada – koji je izgrađen 1950-ih i nedavno uređen i dotjeran, s novim širokim bulevarima i ogromnim zgradama s mnogo stakla u kojim su smještene strane firme i banke, čak i trgovački centar s markama Zara, Mark i Spenser i Esprit – i onda prešli preko rijeke Save u stari dio grada, koji leži pred nama na nekoliko brda na ušću Save i Dunava.

Iako rijetko putujem u Beograd, još se mogu snaći u svom starom kvartu; mladost sam proveo bježeći iz škole kad god sam mogao i lutajući ulicama sve dok ne dođe vrijeme da se odšuljam kući. Grad je sad čistiji i izgleda naprednije nego prije pet godina. Jedini izuzetak je moj stari kvart; nekad elegantne male stambene zgrade, koje su preživjele Drugi svjetski rat i nedavno bombardovanje NATO snagom, sasvim su zapuštene, fasade su im gadno oštećene, terase samo što nisu pale, a prilazi zgradama su propali i neprivlačni. Ali, kako je tipično za Beograd kad je vrijeme lijepo, do deset ujutro njegove su kafane već pune svijeta koji ispija kafu i časka. U vrijeme ručka puni su i restorani – koji su se namnožili od moje posljednje posjete; stari su adaptirani, a novi se kočopere sa svojim modernim enterijerima.

Ne znam šta da mislim o tome, jer je Srbija, kao i skoro svi njeni balkanski i istočnoevropski susjedi, u strašnom ekonomskom stanju, sa gotovo milion nezaposlenih i još milion i po onih koji žive s malim penzijama u zemlji koja ima samo šest i po miliona stanovnika. Očigledno je da u Srbiji ima značajnog bogatstva, jer ima odlično poljoprivredno zemljište, nešto industrije i stranih ulaganja. Willian, nadbiskup iz Tyrea, koji je bio na proputovanju u Konstantinopolj 1179. godine, opisao je Srbe kao bogate krdima i jatima i dobro snabdjevene mlijekom, sirom, puterom i mesom. To i danas važi. Ipak, rekli su mi da su, po prvi put u modernoj historiji, otvorene narodne kuhinje za gladne.

Srpska pravoslavna crkva izgleda ima gomile para s kojim gradi nove crkve, od priloga za koje vele da stižu od domaćih ih ruskih oligarha. Crkve su često ogromne i slabo posjećene, jer Srbi, uprkos tome šta vam mogu reći ako ih isprovocirate, nisu baš religiozni. Idu po krštenjima, vjenčanjima, sahranama, ali nedjeljom nisu u crkvi. Što se tiče Bosne, tamo saudijski novac podiže džamije, čak i luksuzni hotel gdje ne poslužuju alkohol; ovakvi naponi da se poveća religioznost među narodom a da se ne posvećuje pažnja lokalnim običajima najvjerovatnije će propasti.

Što se tiče politike, moji prijatelji ovdje su očajni i zgađeni isto kao i moji Amerikanci kad pričaju o našim političarima u Washingtonu. Vanjska politika koalicione vlade predsjednika Borisa Tadića u svemu ima sasvim skromne rezultate. Čak i u slučaju Kosova on nastoji da ne dovede situaciju do usijanja jer zna, kad bi to učinio, dobio bi podršku većine Srba. U domaćim okvirima, nije reformisao korumpirani politički sistem, i tu leži opasnost, kao u mnogim drugim mjestima u Evropi, od pogoršanja ekonomske situacije; glasači će poslušati nekog nacionalističkog demagoa, koji će uraditi kako nacionalistički demagozi obično rade: naći će drugog krivca za sve nevolje svoje zemlje.

Da sam bio u Beogradu u vrijeme hapšenja generala Mladića, bio bih svjedok jedne ružne strane Srbije. Kao što je bilo lako pretpostaviti, osim ekstremnih nacionalističkih stranaka, one na vlasti su prilično čvrsto odlučile da ga predaju tribunalu u

Hagu. Ono što se nije očekivalo bila je nevjerovatna podrška koju je dobio od običnog svijeta, koji su se brukali nazivajući ga narodnim herojem, kao i gadan kukavičluk televizijskih i novinskih kuća: ne samo da nisu nabrojale njegove zločine nego su dale prostora njegovim braniteljima, koji su minimizirali ili čak poricali da su on i njegove snage mučile i masakrirale svoje neprijatelje u Bosni. Ratne zločince naći ćete kako žive sretno i zadovoljno svugdje po svijetu, ali Srbi su posebno ponosni što mogu tako lakomislno braniti nekoga svoga samo zato što je Srbin, čak idu tako daleko da veličaju zločine počinjene u njihovo ime, a postupajući tako prikazuju sami sebe kao narod surovih ubojica.

To je poznati mehanizam odbrane svakog tribalnog društva koji stupa na scenu kad neki član plemena ili porodice biva optužen za zločin. „On je bio dobar dječak“, veli majka novinarima svaki put neka majka kad kakav ubica bude uhvaćen u Brooklynu ili Palermu. Kad se taj arhaični instinkt kombinuje sa žestokim nacionalizmom, dobijete ljudsko biće koje se divi hvalisavosti bezdušnih i prezire nemoćne i slabe. Glavna osobina ove vrste pameti jeste nesposobnost da vidiš sam sebe očima onih ljudi koje si mučio. Svugdje imate nacionaliste koje ne dotiče patnja ljudi koje su povrijedili. Pomislili biste da se Srbi mogu prisjetiti koliko su često u svojoj historiji oni bili žrtve, neki od njih se doista i prisjećaju toga. Srbija je uvijek imala malu, hrabru i artikulisanu opoziciju, i vjerovatno još bezbroj onih koji duboko u svom srcu znaju da Srbi nisu anđeli.

Beograd je vjerovatno najmultikulturalniji grad na Balkanu. Gledam muškarce i žene na ulici, vidim sve etničke tipove bivše Jugoslavije. Ova vječito zavađena plemena su zgodni ljudi. Mladići i djevojke obučeni su isto kao njihovi vršnjaci u Sarajevu ili New Yorku. Artikulisani su, odlučni, zabavni, kao i omladina u svim velikim gradovima. Ipak, ako je suditi po anketi koju sam vidio u novinama dok sam bio tamo, od njih troje dvoje želi otići kad završe školu jer ovdje za njih nema ničega. Više im ne trebaju vize za putovanje po drugim dijelovima Evrope, ali pošto ni oni ni njihovi roditelji nemaju dovoljno novca, bijeg iz zemlje – kako je to bilo za hiljade drugih u prošlosti – ne postoji kao opcija.

Beograd je kuharski raj. Srpska kuhinja kombinuje grčke, turske, austro-ugarske i mediteranske uticaje, a meniji u restoranima mnogo su uzbudljiviji i zabavniji za čitanje nego lokalna politika u novinama. Kao i svaki bivši urođenih koji je godinama bio uskraćen za svoja najdraža jela, nadopunjavao sam svoje gastronomske uspomene dok sam se s prijateljima prisjećao drugih jela i nekih ljudi kojih odavno nema. Uvijek sam znao: da nije bilo Hitlera i Staljina, moji roditelji nikad ne bi ostavili grad u kojem su rođeni. Oni, naravno, tada nisu znali da su oni bili prvi talas nečega što će u narednih pedeset godina postati velika politička i ekonomska migracija Srba. Šetao sam po kvartovima koje poznajem, vidio sam zgradu u koju me majka jednom kao dječaka odvela u posjetu, i počeo sam se sjećati imena porodica i njihove djece koji su iščezli iz Beograda, što je u mojim očima Beograd napravilo gradom duhova. Prolazeći kraj kuće gdje sam se rodio, sjetio sam se kutija s igračkama koje je naš jedini bogati rođak pohranio na tavanu naše zgrade nakon što su ga komunisti izbacili iz njegove vile 1945. godine. Igračke su bile kupljene u najboljim dućanima Londona, Berlina i Beča prije onoga rata, a ostale su na tavanu godinama, na veliko nezadovoljstvo moje majke i njene sestre, koje su se nadale da će se taj sebičnjak i njegova žena konačno dozvati pameti i razdijeliti igračke svojim siromašnim rođacima. Zar ne bi bilo sjajno da su igračke još tamo? – pomislio sam. Možda u toj zgradi još žive starac ili starica koji znaju za to skriveno mjesto i posjećuju igračke s vremena na vrijeme, malo podrže pljesnivu krpenu lutku u svojim rukama, ili glinenog britanskog vojnika u kaki uniformi i kratkim hlačama, ili okrenu ključić za navijanje nasmijanog majmuna velikih pametnih očiju.

Na putu u hotel bio sam sretan misleći o tome.

*S engleskoga
Ferida Duraković*

51. SARAJEVSKI DANI POE ZIJE

22.-26. 5. 2012.
www.sadapoezije.ba

Društvo pisaca Bosne i Hercegovine

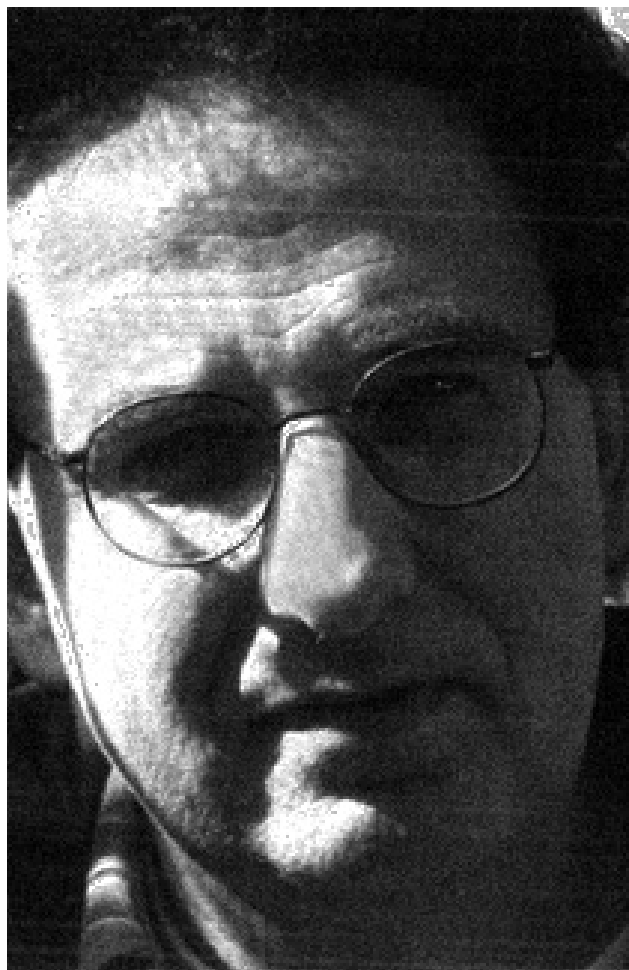
KNJIŽEVNI PORTRET: SLOBODAN BLAGOJEVIĆ

ARISTOKRATSKO INTELEKTUALNO JEDINSTVO MNOGOGLASJA

Osoba i djelo Slobodana Blagojevića određuju zvjezdane trenutke intelektualnog života predratnog Sarajeva, onog mjesta za koje je Andrić ustvrdio da je „grad sa koje god ga strane gledali“. To Sarajevo naših dana bio je polis naglih uspona i velikih dometa. Jedan od tih dometa bile su i Blagojevićeve refleksivna poezija, i britka esejistika, koju je objavljivao pod različitim imenima. U toj heteronimiji otkrivalo se jedinstvo mnogoglasja, jedan svijet što će uskoro biti uništen topovima i spržen vatrom. Donio je u naš jezik kompletno genijalno djelo Konstantina Kavafija, ponovno nam je otkrio sjaj Šopa, potom nezaboravni i tragični angažman Jakovljevića, kao i nepoznati opus Mitrinovića. Njegov aristokratski intelektualni utjecaj, znanje i talent predstavljaju zvjezdane domete našega književnog života.

Slobodan Blagojević rođen je u Sarajevu 1951. godine. Objavio je pet knjiga poezije (posljednja, *Pjesme*, pojavila se 2008. godine na Cetinju), prijevod sabranih pjesama Konstantina Kavafija (1988.), *Antologiju novije poezije Bosne i Hercegovine* (1978), *Antologiju bosanskohercegovačke poezije dvadesetog vijeka* (1980.), *Američke poetike* (s Hamdijom Demirovićem i Dubravkom Đurić, 1989), *Grci* (prijevodi i prerade, 1990.), te dvije knjige eseja – *Poezija, mistika, povijest* (1986.), *Tri čiste obične pameti* (1996.). Bio je urednik časopisa *Izraz*, Sarajevo (1976.-1979.) i glavni urednik časopisa *Delo*, Beograd (1987.-1992.) i *Erewhon*, na engleskom jeziku, Amsterdam (1994.-1997.).

Objavljuje i pod heteronimima Anhel Antoniće (tri knjige pjesama), te Aristid Teofanović (drama i tri knjige proze). Živi u Sarajevu.

M. Stojić

SLOBODAN BLAGOJEVIĆ

Okrugli stol 51. Sarajevskih dana poezije

POEZIJA U KONFLIKTNIM ZONAMA

- Uvodna riječ: Teze za razgovor -

Francuski filozof Jean-Paul Sartre nije u poeziji vidio mogućnost angažirane umjetnosti, zato što ona, prema uvriježenom shvatanju, može stvoriti unutrašnji svijet u kojem se ogleda samoća čitavog univerzuma, ali ne i demaskirati samu političku realnost. Povodom te teze, Danilo Kiš, predstavljajući savremenu mađarsku poeziju, istakao je da poezija kod malih naroda, „što boluju od viška istorije“, i nastaje kao konflikt između tražene slobode i ograničenoga historijskog horizonta. Sudbina malih naroda, kao i manjina koji zajedno s njima žive, umnogome je obilježena konfliktom, zapravo granicom koja je dobro odredila njihove poetske svjetove. U zemljama bivše Jugoslavije desio se raspad jednog sistema, prelaz iz jedne političke imaginacije u drugu, takozvani proces „tranzicije“, čiji magloviti i prilično neodredljivi smisao aludira na povratak ka „prirodnom stanju“, ma šta ono značilo, a u kojem bi trebalo da nestanu svi „artificijelni rajevi na zemlji“, ili iluzije o boljem i drugačijem svijetu.

Ali, upravo tranzicija, iako nastoji da „normalizira“ društvo, posjeduje više revolucionarnih elementa nego revolucija izvojevana tokom NOB-a, koji čak i radikalno, u ime povratka, ruše i samu tradiciju. Pjesnici su pjevali o revoluciji, o obećanoj slobodi, iako nisu znali da li će ona umjeti da pjeva kao što su sužnji pjevali o njoj, čak i onda kada ih je ona iznevjerila. Ali, kako pjesnici da pjevaju o tranziciji? Možda o njoj pjevaju kada opisuju svijet u kojem su smrskani svi ideali ljubavi, u kojem su odbačeni iz vlastite unutrašnje samoće sa kojim se pjesnik obraća svijetu; ustvari, dok opisuju mizeriju otrcane svakodnevice koja se sakriva izvan blještavog spektaklizma i senzacionalizma. Revolucija i tranzicija su prodrinjeli u prostor bivše Jugoslavije kroz krvavi rat, konflikt. Konflikt je bio u osnovi NOB-a, samo što je poslije NOB-a posjedovao simbolički

smisao stvaranja novog društva, i, makar kao iluziju, svijest o internacionalnoj pravdi na zemlji. Tranzicijsko tijelo obilježeno ratom kao da ne pruža nikakvu nadu za bolju budućnost; ono, naime, fragmentarno, desetkovano individualno i kolektivno tijelo, koje se pojavilo tokom posljednjih ratova u bivšoj Jugoslaviji, kao da nije pronašlo nikakav smisao koji bi ga objedinio. Ostala je, moglo bi se reći, praznina koja ne uspijava da predstavi proces traumatiziranog tijela, a u čemu se, možda, i krije pjesnikova mogućnost da imenuje tu nemogućnost, da imenuje stvarnost raspadnutu u detaljima.

U Bosni i Hercegovini Dejtonski mirovni ugovor nije stvorio mir zapravo, rat se zamrznuo, te mir ustinu počinje biti, kako je uobičajeno reći, rat sa drugim sredstvima. Logika konflikta kao da je počela biti dio političke zajednice, dio privatnog života, pa čak institucionalne politike. Mit o preživljavanju tokom rata je postao mit o preživljavanju na tržištu. Ratna rovovska logika kao da se rasplinula iz svoje granice i podjela nas na „nas“ i „one“, i tako postala sveprisutani mehanizam koji je iznutra podijelio i ljude: rov sada prolazi kroz ljudsku psihu.

Na koji način onda poezija može da osvjetli svijet koji nastaje *brže nego maslo u tiganju*? Da li da bježi na neko djevičansko ostrvo iz kojeg bi mogla iznova da stvara svijet, da ga začne prema novim principima? Heidegger, pozivajući se na Hölderlinovu pjesmu, misli da je spas u samoj opasnosti. Zapravo, opasnost kao da u vlastitoj neizvjesnosti sadrži potencijal za spas, te podjela između njih nije bipolarna – dva principa koja nastupaju sukcesivno, jedan iz drugog – kao što je to zapadnoevropska eshatologija imenovala zemaljsku nužnost i nebesku slobodu: iz same opasnosti izvire spas, kao nepredvidljiva mogućnost, kao njezini vlastiti bljesak. Spas nema jednu jasnu ishodišnu tačku, izvor, on se zbiva u samome

neizvjesnom sudaru životnih snaga, krize, kao što ni poezije ne posjeduje svoj apsolutni nacrt, definisani smisao; ona samu sebe otkriva u činu stvaranja: iz unutrašnjih vrtloga, bez jasnog razloga, ona šikne iz unutrašnje tmine i ponora svijesti. Možda je naša nada da se zagnjurimo u vrtlog opasnosti, kako bi se otčepio potencijal za nekakav spas!

Naime, možda je svaka pjesma, pa i ona koja nastoji da pobjegne iz ovoga svijeta, u neku ruku angažovana, jer ona i kroz bijeg govori o njemu, te i kada se od njega udaljuje istodobno mu se približava. Naime, koliko god se krtikovala poezija *last pur l'artisma*, danas postoji poezija koja svojim stapanjem sa političkom realnošću kao da je izgubila svaku autonomiju, auru, pa i originalnost, naime: poezija patriotsko-nacionalnog zanosa. Netom prije i poslije Prvoga svjetskog rata nastao je futuristički pokret koji je kroz vizuelnu umjetnosti i poeziju veličao ratničke vrijednosti, herojstvo, s nadom da će spoj mašine i ljudskog vitalizma kroz ratni naboj, pun neizvjesnosti i brzine, stvoriti novog čovjeka. Koliko god prepoznavali pjesnički kvalitet kod ovih pjesnika i likovnih umjetnika ostaje pitanje moralne odgovornosti tog pokreta koji je itekako uticao i na Musolinijev fašizam. Danas u određenim dijelovima Bosne i Hercegovine pojavljuje se poezija koja rat koristi kao mitsku matricu za nacionalistički pogon kolektivne identifikacije: više nije riječ o o novoj budućnosti, kao kod futurizma, već o kultu predaka u kojima blješti „sveta prošlost“. Rat se ne imenuje kao mehanizam purifikacije kroz koji se stvara novi i snažni čovjek, već kao mitski prostor u kojem se otkriva netaknuti zavičaj sopstvenog jezika iz kojeg je isključeno sve što je drugo i drugačije. Kult narcisoidne žrtve, patnje, služi kako bi se nacionalistički subjekat zaključao u samoga sebe, a rat je samo jedno sredstvo vraćanja svome nacionalnom „iskonu“.

Rat je – iako je od njega prošlo petnest godina – odredio naše sudbine i u ovom postratnom vremenu. Upravo zato je još uvijek aktuelno i otvoreno pitanje: kako poezija da imenuje rat kako bi se, kroz katarzični krik, omogućilo oslobođenje od njegovih tragičnih posljedica, kako da svjedoči o miru i, najzad, kako, ili treba li ona uopće da osvjetli sve pukotine, međe u nama samima i izvan nas, kako bi se stvorila mogućnost zajedničkoga komuniciranja?

Senadin Musabegović

51. SARAJEVSKI DANI POEZIJE

22.-26. 5. 2012.
www.sadapoezije.ba
Društvo pisaca Bosne i Hercegovine

VLADO KRESLIN, PRIJATELJ I GOST SARAJEVSKIH DANA POEZIJE

POBRATIMSTVO U MUZICI I U POEZIJI

Nekada, u devedesetim godinama prošlog stoljeća Vladu Kreslina su zvali „slovenački Bob Dylan.“ Za autora koji dolazi iz male zemlje, to je veliki kompliment, jer Dylan je, nesumnjivo, uz Leonarda Cohena, najvažniji kantautor u povijesti popularne muzike. Kreslin, koji je s Dylanom nastupio nekoliko puta u životu, blago će se nasmijati na tu usporedbu. Skoro da nema muzičara na svijetu kojem ona ne bi godila. Ali, uporedite li raznolikost izraza ova dva pjesnika i muzičara, možete biti uvjereni da Kreslin u toj usporedbi neće previše izgubiti. Jer, radi se o umjetniku koji dolazi s granice. A znamo da takvi najviše vrijede, jer upijaju najviše utjecaja i onda ih posredstvom svoga talenta pretvaraju u nešto jedinstveno i nezaboravno.

Rođen u Beltincima, na obali Mure (Slovenija), Kreslin je još u djetinjstvu čuo muziku koja će ga trajno obilježiti, muziku koju je najlakše opisati kao zvuk prošle, Austro-Ugarske imperije. No, to bi bilo ograničavajuće, jer bismo mogli pomisliti da se radi o dvorskim valcerima i polkama, ritmovima i napjevima, koji su proslavili takozvano zlatno doba te multietničke države. Ono što svira, pjeva i piše Kreslin jest, zapravo, pučka muzika, oda svakodnevicima i takozvanim malim ljudima i stvarima, onima koji život na ovoj Planeti čine ljepšim, bogatijim i sadržajnijim. Njegova slava, koja je odavno presegla granice zemlje u kojoj je rođen bazirana je na spajanju vremena, brisanju granica između epoha koje su živjeli njegovi preci i epohe u kojoj je stvarao i njegovao svoju karijeru rock pjevača i kantautora, najavljen još na početku osamdesetih godina prošlog stoljeća.

Danas, kad je već redovan gost i u SAD, nema nikakve prepreke i razloga da ne utvrdimo da je Kreslin ona vrsta umjetnika čija angažirana energija, često inspirirana političkim, ali i, više, ljubavnim temama – oduševljava. Sarađujući s velikim muzičarima i učeći na različitim stranama, Vlado Kreslin je

stvorio jedinstven izraz koji, nasreću, imamo priliku čuti na Sarajevskim danima poezije, kojima Kreslin, vlastitim izborom i estetskim određenjem nesumnjivo pripada. Boljeg prijatelja i umjetnika koji više odgovara senzibilitetu ovog Festivala teško da je moguće imati.

Ahmed Burić

VLADO KRESLIN

UČESNICI I UČESNICE 51. SARAJEVSKIH DANA POEZIJE

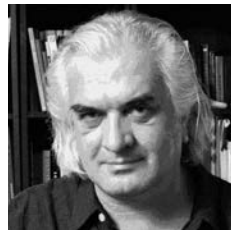
- Bjanka Alajbegović (BiH)
Bisera Alikadić (BiH)
Esad Babačić (Slovenija)
Krešimir Bagić (Hrvatska)
Tomica Bajsić (Hrvatska)
Daniel Banulescu (Rumunija)
Adisa Bašić (BiH)
Mirsad Bećirbašić (BiH)
Slobodan Blagojević (BiH)
Amir Brka (BiH)
Ahmed Burić (BiH)
Jelka Ciglečki (Slovenija)
Dragomir Ćulafić (Srbija, Crna Gora)
Daniela Danz (Njemačka)
Šefik Daupović (BiH)
Munib Delalić (BiH, Norveška)
Marija Fekete (BiH)
András Gerevich (Mađarska)
Ibrahim Hadžić (Srbija)
Enes Halilović (Srbija)
Fadila Nura Haver (BiH)
Hadžem Hajdarević (BiH)
Jagoda Iličić (BiH)
Senudin Jašarević (BiH)
Sonja Jurić (BiH)
Enver Kazaz (BiH)
Zilhad Ključanin (BiH)
Almir Kolar (BiH)
Miklavž Komelj (Slovenija)
Rašida Kadrić (BiH)
Fuad Kovač (BiH)
- Vlado Kreslin (Slovenija)
Fahrudin Kučuk (BiH)
Bojana Kulidžan (BiH)
Arian Leka (Albanija)
Refik Ličina (BiH, Švedska)
Admiral Mahić (BiH)
Kemal Mahmutefendić (BiH)
Radomir Mitrić (BiH)
Martina Mlinarević-Sopta (BiH)
Srđan Mršić (BiH)
Naida Mujkić (BiH)
Senadin Musabegović (BiH)
Mujo Musagić (BiH)
Tode Nikoletić (BiH, Srbija)
Nermina Omerbegović (BiH)
Ljubica Ostojić (BiH)
Lidija Pavlović (BiH)
Ranko Pavlović (BiH)
Miro Petrović (BiH)
Barbara Pogačnik (Slovenija)
Milorad Popović (Crna Gora)
Claudio Pozzani (Italija)
Bogić Rakočević (Crna Gora)
Velimir Ralević (Crna Gora)
Esmir Salihović (BiH)
Dara Sekulić (BiH)
Moan Shalabia (Izrael, Palestina)
Mirsad Sijarić (BiH)
Mustafa Smailović (BiH)
Mirjana Stefanović (Srbija)
Mile Stojić (BiH)
- Tanja Stupar-Trifunović (BiH)
Muhidin Šarić (BiH)
Aida Šečić (BiH)
Šejla Šehabović (BiH)
Damir Šodan (Hrvatska)
Ajla Terzić (BiH)
Stevan Tontić (BiH)
Dragana Tripković (Crna Gora)
Jovanka Uljarević (Crna Gora)
Marko Vešović (BiH)
Sreten Vujović (Crna Gora)
Magnus William-Olsson (Švedska)
Almir Zalihić (BiH)
Mustafa Zvizdić (BiH)

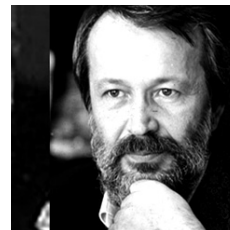
AMIR BRKA
Predsjednik
Društva pisaca BiH

SENADIN MUSABEGOVIĆ
Predsjednik Organizacionog
odbora Sarajevskih dana poezije

MILE STOJIĆ
Predsjednik Programskog savjeta
Sarajevskih dana poezije

STEVAN TONTIĆ
Urednik programa
Moja poetika

MIRSAD BEĆIRBAŠIĆ
Urednik Dječijeg programa i
Programa za mlade

FUAD KOVAČ
Press medijator Manifestacije

MAJDA KOVAČ
Kordinator Manifestacije

Izdavač
Društvo pisaca Bosne i Hercegovine,

Kranjčevićeva 24, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel.: ++ 387 0 33 557 950, 557 951
Tel/Fax.: ++ 387 0 33 557 940, 557 941

Međunarodna književna manifestacija *Sarajevski dani poezije*
E-mail: s_poetry@bih.net.ba, www.sadapoezije.ba

Katalog uredio: Hadžem Hajdarević

Dizajn: Emir Operta

Štampa: Dobra knjiga, Sarajevo

Copyright © 2012 Emir Operta